

Jesenice, 23. januarja 1970

ZELEZAR — GLASILO DELOVNEGA KOLEKTIVA ZELEZARNE JESENICE

— Ureja redakcijski odbor — Glavni in odgovorni urednik Joža Varl — Rokopisov in fotografij ne vračamo — Naslov: Uredništvo »Zelezarka« Železarna Jesenice. Telefon int. uredništvo 483, administracija 484 — Tisk CP »Gorenjski tisk«

ZELEZAR

Razgovor z generalnim direktorjem ZPSŽ
Gregorjem Klančnikom

Bodoča prizadevanja na treh ravneh

V naši zadnji številki Zelezarja smo že poročali, da je delavski svet združenega podjetja Slovenske železarnice, dne 15. januarja, na svoji redni seji imenoval za generalnega direktorja ZPSŽ Gregorja KLANČNIKA, dosedanjega direktorja železarnice Ravne. Uredništvo Zelezarja ga je ob tej priliki prosilo, da bi za naše bralce povedal nekaj o osnovnih nalogah in nerešenih vprašanjih, ki v prihodnjem obdobju stojijo pred združenim podjetjem, kakor pred posameznimi železarnami.

delež iz republiškega kredita. Poleg tega se bomo morali prizadevati tudi pri zveznih organih s tem, da se nam odobri črtanje neupravičenega obremenjevanja z interkalarnimi obrestmi.

Prizadevnost bo torej potrebna znotraj delovnih organizacij, v skupni tvorbi združenega podjetja pa tudi pri vseh drugih prizadetih organih republike in zveze. Prepričan sem, da bo na ta način mogoče ponovno rešiti kreditno sposobnost slovenskih jeklar in s tem rešiti tudi celoten predelovalni kompleks kovinske industrije, ki je odvisna od dela in na-

(Nadalj. na 2. strani)

ODGOVOR: Splošno je že poznano, da slovenske železarnice stojijo pred težkim ekonomskim problemom. S prizadevanjem v zadnjih dveh letih proizvodnja sicer stalno narašča, tako npr. smo v letu 1969 imeli za 22,5% višjo realizacijo kakor leto dni prej, kar pa še ne zadostuje za izboljšanje finančnega položaja. Zato se bo združeno podjetje Slovenske železarnice moralo prizadevati na treh ravneh:

Prvo: V delovnih organizacijah za povišanje produktivnosti dela, za izboljšanje dobiti (izplena) in za izboljšanje splošne gospodarnosti ter zniževanja proizvodnih stroškov.

Drugo: Na ravni združenega podjetja na področju specializacije, uskladitve proizvodnega programa in bodočega investicijskega razvoja te največje slovenske proizvodne tvorbe.

Tretje: Na področju predstavniških organov, tu mislim izvršni svet in republiško skupščino ter delno tudi na področju asociacij kot je republiška gospodarska zbornica, pa se bo potrebno prizadevati za izboljšanje naših dosedanjih kreditnih pogojev dolgoročnih naložb. Na eni strani s tem, da se odobrijo dodatne bonifikacije obresti in da se odobri tudi dodatni

II. redna seja delavskega sveta ZPSŽ

Združeno podjetje krepi tudi navzven

V četrtek 15. januarja je bila na Jesenicah druga redna seja delavskega sveta združenega podjetja Slovenske železarnice. Predsednik Tomaž ERTL je za dnevni red predlagal pregled sklepov zadnje seje, poročilo poslovnega odbora o delu med obema sejama, imenovanje generalnega direktorja, razgovor o pripravah predloga programa ZPSŽ za leto 1970, priprava programa dela DS in informacijo o organizaciji ter gospodarskem položaju železarnice Jesenice in ogled valjarne Bela. Poleg članov DS so bili na seji tudi predstavniki družbenopolitičnih organizacij vseh treh železarn. Predsednik Ertl je ob otvoritvi izrazil zadovoljstvo, da lahko na seji pozdravi in čestita Gregorju Klančniku za veliko priznanje, ki ga je prejel v obliki nagrade Borisa Kraigherja.

Sest nagrajenih sodelavcev v delovni enoti valjarne Bela

V novi valjarni na Beli se morajo valjavci, strojni in elektrovzdrževalci, skupaj z energetiki še vedno boriti s številnimi slabostmi in pomanjkljivostmi, ki ovirajo nemoten in racionalen potek proizvodnje na novih proizvodnih zmogljivostih. Te pomanjkljivosti povzročajo okvare, zastoj in s tem večje izpade proizvodnje. To pa seveda obremenjuje proizvodne in vzdrževalne stroške in povzroča nevarnosti za manjše ali večje obratne nezgode.

Število avtorjev tehničnih izboljšav se v valjarni Bela stalno veča in vedno več je aktivnih ustvarjalcev. Komisi-

ja za izume in racionalizacije pri svetu DE valjarna Bela je v zadnjem času zelo razvila to dejavnost med člani delovne enote. Člani komisije imajo dovolj dela in skrb, kako pospešeno in objektivno oceniti vedno večje število izvedenih in v oceno predloženih tehničnih izboljšav.

Ze v preteklem letu je ocenjevalna komisija v valjarni Bela zasedala dvakrat in ocenila tri v proizvodnjo uvedene izboljševalne predloge. Avtorjem je priznala tri spodbudne odškodnine v višini 1.911,40 N din. Pospešeno in objektivno ocenjevanje in stimulativno nagrajevanje je spodbudno vplivalo tudi na druge člane kolektiva. V zadnjem času se je povečalo število avtorjev in tudi število koristnih in uspešnih izboljševalnih predlogov.

V ponedeljek, 12. t. m. je imela komisija za oceno tehničnih izboljšav v valjarni Bela svojo tretjo oz. letos prvo sejo, na kateri so obravnavali devet izvedenih tehničnih izboljšav.

Na osnovi ocen so šestim avtorjem priznali spodbudne odškodnine v skupni višini 2.725,00 N din. Vseh devet tehničnih izboljšav je bilo ugodno ocenjenih. Sest je bilo nagrajenih v delovni enoti, tri pa so bile zaradi večje razsežnosti predložene v oceno odboru pri DSZ.

Avtorju izboljševalnega predloga št. 1859 Stefanu KOB-LARJU, delovodju elektro

(Nadalj. na 2. strani)

Ko so pregledali sklepe sprejete na zadnji seji in ugotovili, da so bili izvršeni, je o delu poslovnega odbora poročal predsednik Tugomer VOGA, direktor železarnice Store.

Poslovni odbor je imel dve seji. Na prvi seji so obravnavali osnutek pisma izvršnemu svetu SRS o zahtevah, o katerih je razpravljal že DS. Le-te se nanašajo na bonifikacijo obresti in udeležbo republiškega kapitala pri reševanju materialnega položaja slovenskih železarn. Govorili so tudi o zastopstvu predstavnikov združenega podjetja Slovenske železarnice v raznih republiških in zveznih asociacijah. Načelno so se dogovorili, da mora biti zastopstvo odslej veliko bolj enotno, pooblaščenim zastopnikom morajo biti obveščeni o vsem, čeprav izhajajo iz posameznih železarn, morajo nastopati v interesu slovenskih železarn. Važnejše odločitve pa bo obravnaval poslovni odbor in s stališči informiral posamezne zastopnike z namenom, da se doseže enotnejše in skladnejše sodelovanje.

Na drugi seji poslovnega odbora so poslušali poročilo vršilca dolžnosti generalnega direktorja in predsednika poslovnega odbora o skupnem sestanku s kreditno komisijo in kreditnim odborom pri Kreditni banki in hranilnici Ljubljana. Ugotovili so, da pri banki je določeno razumevanje za vlogo ZPSŽ za rešitev manjkajočih obratnih sredstev, kar je še posebej pomembno v sedanjem težkem nelikvidnem stanju združenega podjetja. Kreditna banka in hranilnica v Ljubljani je pripravljena v sodelovanju s področnimi bankami dodeliti denar v razmerju 50 : 50.

V nadaljevanju je poročal predsednik Voga, da je bila prva tranša obratnih sredstev v decembru že dodeljena in sicer Železarni Jesenice kratkoročni kredit v višini 2 milijardi 400 milijonov S din, železarni Ravne milijarda in železarni Store 600 milijonov S din.

Na seji so govorili tudi o proučevanju materialnega položaja ZP in o izdelavi programa za celostno reševanje odprtih vprašanj tako kratkoročnih kot dolgoročnih kreditov za obratna sredstva, kot vprašanje denarja za dokončanje investicij po 47. nati

(Nadalj. na 2. strani)

V komandni kabini bluminga

Resničnost gesla »Tovarne delavcem« kot kakovostne spremembe v odnosih potrjuje 20-letni raz- voj samoupravljanja

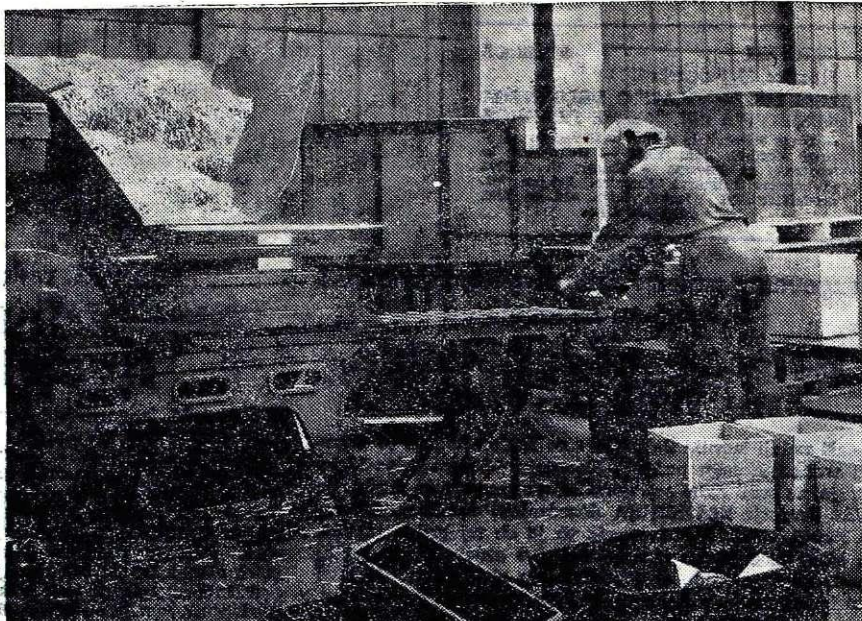
Pred dvajsetimi leti je bil za nadaljnji razvoj socializma v Jugoslaviji narejen najpomembnejši zgodovinski korak s sprejetjem zakona o upravljanju z gospodarskimi podjetji in višjimi gospodarskimi združenji po delovnih kolektivih. Tovarne so bile izročene v upravljanje delavcem. Čeprav je bil zakon sprejet 27. junija 1950 in s tem uzakonjeno delavsko samoupravljanje v socialistični Jugoslaviji, so delavski sveti v večjih gospodarskih organizacijah na podlagi navodila o ustanovitvi in delu delavskih svetov, ki sta ga izdala centralni odbor Zveze sindikatov Jugoslavije in gospodarski svet vlade FLRJ, začeli delovati že v januarju 1950. S tem zgodovinskim dejanjem je bilo delavstvu vsega sveta dokazano, da akcijsko geslo »TOVARNE DELAVCEM« ni nikako abstraktno geslo, temveč nova kakovost v socialističnih proizvodnih odnosih. Kakovost, ki ima pomemben pomen pri osvobajanju dela in razvoju družbeno-ekonomskih in humanih odnosov med ljudmi. Kakovost, ki omogoča in uresničuje najspodbudnejše pogoje za dobro gospodarjenje, za hiter razvoj proizvodnih sil in dvig produktivnosti dela.

Najbolj nazorno pa to potrjuje in dokazuje dvajsetletni razvoj delavskega samoupravljanja, ki se je v kasnejših letih razširilo na vsa področja družbenega dela. Če samoupravljanje ne bi pomenilo navedenih kakovostnih sprememb, se ne bi moglo obdržati, ker zgodovina ni nikoli za dolgo priznavala niti ene oblike odnosov med ljudmi, čeprav so vsebovali elemente humanosti in svobodnjaštva, če istoačasno niso pomenili dovolj močne spodbude za razvoj proizvodnih sil in danih objektivnih pogojev. Naš, jugoslovanski samoupravni sistem te elemente vsebuje, zato se je v 20 letih tudi kakovostno razvijal do oblik, ki obratno učinkujejo, od vpliva samoupravljanja na razvoj proizvodnih sil in produktivnosti dela ter obratno, do vpliva le-teh na vsestransko nadaljnjo uveljavljanje in krepitev socialističnega samoupravljanja.

Z drugimi besedami to pomeni, da moramo pri nadaljnjem razvoju in krepitevi samoupravljanja ter njegovega vpliva na razvoj celotnega političnega sistema socialistične družbe in na položaj delovnega človeka in občana, imeti v mislih tudi stabilnost in relativno hiter razvoj proizvodnih sil, oziroma družbene produktivnosti dela, kakor tudi gospodarjenje vseh njegovih nosilcev.

Če se danes ozremo na 20-letno prehojeno pot, od prvih delavskih svetov, do današnje razvisti samoupravnega sistema in samoupravnih odnosov v delovnih organizacijah pa tudi v naši Železarni, moramo priznati, da je prav v tem obdobju dosežen izredno hiter in dinamični gospodarski napredek. To obdobje družbenega razvoja pri nas pomeni veliko revolucionarno pridobitev in mnago delavskega razreda in delovnih ljudi v borbi za socializem in socialistične družbene odnose.

Ko je bil pred 20. leti, 29. januarja 1950, v Železarni izvoljen delavski svet, parlament našega delovnega kolektiva, priznajmo, da je bilo v nas samih še mnogo dvomov in nezaupanja. Danes pa vsak objektivno misleči sodelavec mora priznati, da smo v razvoju samoupravljanja dosegli odlične uspehe ne glede na določene pomanjkljivosti, ki so še prisotne v naši praksi. Sedanji sistem in razvitost samoupravljanja v podjetju, praktično omogoča slehernemu delavcu, da sodeluje pri oblikovanju življenja in dela v kolektivu in njegovega nadaljnjega razvoja. Od prvih plahih razvojnih korakov pred 20. leti, smo prešli do razvitega sistema, ki pomeni tudi za samoupravljavce nadaljnjo stopnjo šolanja in vzgojanja. Kajti sedanji količinski in kakovostno razviti sistem bo zaživel polno življenje šele takrat, ko bomo slehernega delavca navadili sodelovanja, kadar gre za življenje in nadaljnji razvoj kolektiva. Ko bo sleherni spoznal v tej šoli samoupravljanja, da so interesi delovnega kolektiva hkrati tudi njegovi osebni interesi. Ko bo sleherni spoznal, da se morajo njegovi interesi in interesi manjših skupin ujemati z interesi vsega delovnega kolektiva oz. interesi naše socialistične skupnosti, bomo v našem samoupravnem sistemu in samoupravnih odnosih še hitreje napredovali in zabeležili še hitrejši ustvarjalni vzpon. To je tudi naša čestitka z željami ob 20-letnici prvega delavskega sveta v Železarni.

Delavka v adjustaži žebjarne

Šest nagrajenih sodelavcev v delovni enoti valjarne Bela

(Nadalj. s 1. str.)

vzdrževanja v valjarnah Javornik, je bila priznana enkratna odškodnina v višini 300,00 N din za popravilo in montažo elektromotorja 600 KW, ki je ležal že odpisan in amortiziran ter neuporaben v skladišču na Blejski Dobravi. Usposobil ga je za univerzalno uporabo v valjarni profilov in valjarni žice na Beli.

Ugodno je bil ocenjen tudi predlog št. 1894, katerega je izdelal Franc PETRIČ, obratni električar iz valjarne Bela. Avtorju je uspelo izvesti vezavo električne inštalacije za

pomik gredi v Custodis peči v valjarni žice na Beli za podajni in povratni hod. S to dodatno izboljšavo je avtorju uspelo zmanjšati zastoje in vzdrževalne ure, povečala pa se je tudi proizvodnja v valjarni žice. Avtorju je bila priznana enkratna odškodnina v višini 340,00 N din.

Obratni električar v valjarni Bela Viljem BERNIK je dobil za svojo tehnično izboljšavo št. 1895 »Preureditev in izboljšava delovanja tri in dvepotnih sortirnih kretnic« v valjarni žice enkratno spodbudno odškodnino v višini 435,00 N din. Dosedanje ročno usmerjanje valjanja

žice je popolnoma avtomatiziral in s tem popolnoma preprečil zastoje in povečal proizvodnjo.

Avtorjema tehnične izboljšave št. 1897 Janezu SMOLEJU in Dušanu HMELJAKU je bila priznana enkratna skupna odškodnina v višini 800,00 N din za uspešno zaščito nastavne naprave na blumingu. Prednost izvedbe je v tem, da se vsako kakršnokoli za bitje nastavne naprave na blumingu reši v najkrajšem času brez zastojev in brez škode na delovnih valjih. Izboljšava povečuje tudi varnost pri nemotenem obratovanju bluminga.

Tehnična izboljšava št. 1902 »Izboljšava in predelava nastavne naprave za škarjami na liniji rezanja v valjarni Bela« avtorjev Franca PINTARJA, Emila OLAHA in Antona MOCNIKA, strojnihi vzdrževalcev v valjarni Bela, je bila nagrajena z enkratno skupno odškodnino v višini 300,00 N din. Avtorji so znatno zmanjšali stroške vzdrževanja in popravila nastavne naprave.

Franci ZUPANČIČ iz obrata RTA — KER je uspešno in samoiniciativno izdelal popolnopravno napravo za avtomatsko merjenje in registriranje debeline pločevine pri valjanju na štelki progi. Avtor je nalogo uspešno rešil z veliko mero teoretičnega in praktičnega znanja. Z novo izvedbo se regulator krmili iz samega procesa valjanja. Avtorju je komisija priznala enkratno odškodnino v višini 550,00 N din.

Vsem uspešnim in nagradnim avtorjem gre zahvala vsega kolektiva in iskrene čestitke k njihovem uspehu.

Bodoča prizadevanja na treh ravneh

(Nadalj. s 1. str.)

predka slovenskega jeklarstva.

VPRAŠANJE: K visokemu slovenskemu priznanju, ki ste ga prejeli z nagrado Borisa Kraigherja za vaše dosedanje uspešno in ustvarjalno delo na področju železarstva, ste danes z imenovanjem za generalnega direktorja ZPSZ prejeli še eno priznanje slovenskih železarjev, seveda s tem pa tudi veliko odgovornost. Kakšne misli vas ob tem spremljajo?

ODGOVOR: Z visoko nagrado, ki sem jo prejel, sem bil brez dvoma zelo počaščen. Povsem pa se zavedam tega, da v gospodarstvu človek lahko pomeni kvečjemu gonilno silo, ki postane tvorna šele takrat, ko je team, oziroma

širši krog ustvarjalcev tisti, ki iz te sile napravi ustvarjalnost. Zato mislim, da tudi pri sedanjem novooblikovanem združenem podjetju ne bo mogoče računati na uspehe samo s prizadevanjem generalnega direktorja. Uspeh bo zagotovljen le, če bo leta pomenil določeno gonilno silo. Samo skupaj bomo z združenimi močmi in prizadevanjem vseh treh kolektivov in intelektualnega potenciala lahko dosegli nove napredke pri delu slovenskih železarov.

Za zaupanje se centralnemu samoupravnemu organu, ki zastopa skoraj 12.000 slovenskih železarjev, iskreno zahvaljujem z eno samo željo, da bi s složnim delom in strpnostjo uresničili integracijske zamisli ter v uvodu našete naloge.

Nelikvidnost osnovni vzrok za pomanjkanje surovin

V nekaterih primerih pomanjkanje metalurških surovin in polizdelkov v Železarni že prehaja v kritično stanje in je uredništvo prosilo za kratek razgovor direktorja komercialnega sektorja BOGDANA KNAFLIČA, ki nam je o teh vzrokih odgovoril takole:

Osnovna težava je pravzaprav nelikvidnost in v zvezi s tem nepravčasno plačevanje računov tako domačim kot uvoznim dobaviteljem. K temu vzroku pa se priključuje še to, da je na zunanjem trgu izredno pomanjkanje metalurških surovin, vključno s polizdelki in temu primerno so izredno narasle tudi cene.

KOKS — Zaloge znašajo približno okoli 3.000 ton, kar pomeni, da zaloge zadoščajo za slabih deset dni obratovanja, seveda spričo zime in možnosti kakršnih koli vremenskih in prevoznih težav, je to zelo kritična zalog. Ta nizka zalog pa je posledica dolgotrajnega koksarni Lukovac. Le-ta nam je ustavila dobavo koks, potem, ko je sklenila pogodbo za izvoz. Koksarni je izvoz omogočil visoko ceno koks, ki je nad domačo ceno in je tako izkoristila trenutno tržno možnost, kljub temu da ima pogodbo z nami. Takega postopka do sedaj ni uporabila še nobena članica Združenja jugoslovanskih železarn v medsebojnih odnosih in je zato koksarno Lukovec izvršni odbor ZJZ tudi moralno obsojil. Sele na intervencijo vodilnih delavcev naše Železarn je bila urejena nadaljnja dobava koks. Ta količina

pa še vedno ne pokriva vseh potreb in bomo delali s to kritično zalogo tako dolgo, dokler nam ne uspe uvoziti dodatne količine. Svetovni trg koks je v izredno težkem položaju in nam še do danes ni uspelo, kljub iskanju ponudb v vseh državah SEV, Zapadni Evropi in Ameriki, dobiti ponudbo za manjkajočih 20.000 ton koks. Naj navedem samo kot primer, da smo dobili ponudbo iz Anglije za 5.000 ton koks za postopno dobavo prek čelga leta, za ceno 778 N din za tono cif Reka (vsi stroški do Reke) ocarinjeno. Ta cena je za nas seveda nesprejemljiva in še naprej intenzivno iščemo nadaljnjih možnosti uvoza.

BELO SUROVO IN STARO ŽELEZO — Za normalno proizvodnjo rabimo v letu 1970 70.000 ton belega surovega železa in 78.000 ton starega železa. Vsa ta nabava je možna samo iz uvoza. Nad vse kritična je nabava belega surovega železa, ker niti ni dovolj ponudb po količini, razen tega pa se cena giblje okoli 1.000 N din za tono. Do sedaj nam je uspelo zaključiti po tej ceni 10.500 ton belega surovega železa za prvi kvartal, medtem ko so ostale uvozne količine še negotove. Seveda pa so vse te dobave vezane na pogoj pravočasne

ga plačevanja.

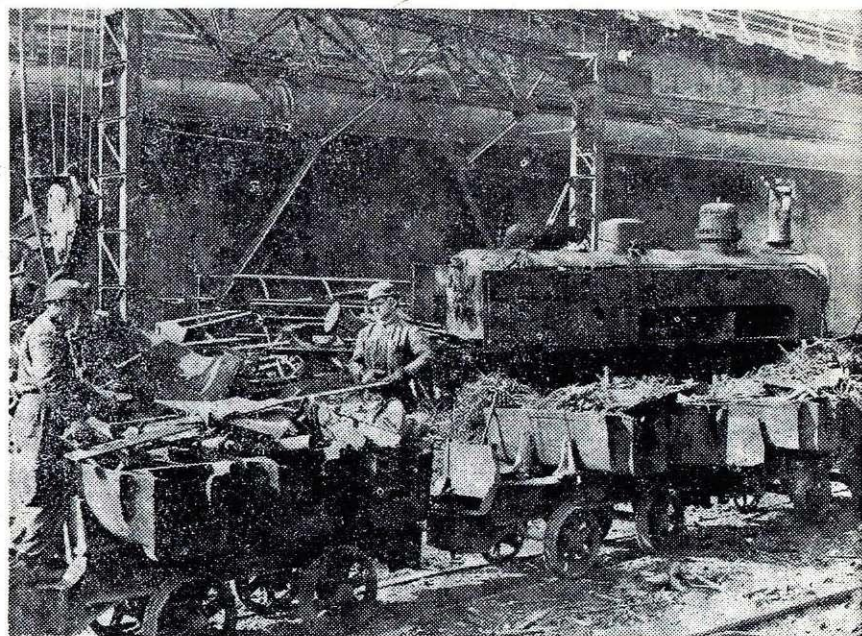
Uvoz starega železa je količinsko ugodnejši, vendar je tudi pri tem cena višja za 10 dolarjev pri toni nasproti ceni v lanskem letu. Zaradi težke nabave in visoke cene belega surovega železa nameravamo belo surovo železo vsaj delno nadomestiti z večjim uvozom starega železa. Se enkrat pa ponavljam, da je vse to vezano na pravočasno pla-

čevanje.

Skratni napori direktorja so usmerjeni v to, da se realizira uvoz teh treh osnovnih metalurških surovin. To bomo uspeli le s pomočjo kreditov pri bankah in s kreditom izvršnega sveta SRS namenjenim metalurgiji iz tuzima.

Poleg teh osnovnih surovin so trajno kritične uvozne legure in nikelj. Razlogi za to

so isti kot v prej obravnavanih primerih. Ravno tako so feroleguram narasle cene za 100 %, pri niklju pa celo za 300 % nasproti lanskim cenam. Ostali uvozni reprodukcijski material in rezervni deli sovpadajo v to področje in samo z reševanjem naše nelikvidnosti bo mogoče preiti k redni in tekoči dobavi surovin in materialov, kakor jo zahteva proizvodnja.

Letos se je staro železo podražilo za 10 dolarjev pri toni

20 let delavskega somoupravljanja v naši železarni

V četrtek, dne 29. januarja 1970 bo minilo 20 let, odkar se je v Titovem domu na Jesenicah zbralo 274 delegatov železarneskega odbora, da izvolijo prvi delavski svet podjetja. Prav je, da se v počastitev tega pomembnega datuma in visokega jubileja spomnimo tistih prvih začetkov delavskega samoupravljanja in se ozremo na prehojeno pot.

Tega pomembnega datuma, 29. januarja 1950. leta, so se delegati, ki jih je kolektiv Železarneskega odbora izvolil po obratih, zbrali v svečano okrašen dvorani Titovega doma, ob 9. uri. Sejo je otvoril in pozdravil zbrane delegate in goste takratni tajnik upravnega odbora sindikalne podružnice tov. Janko VERDNIK, ki je nato spregovoril o političnem pomenu delavskih svetov. V svojem kratkem in jedrnatem govoru je med drugim povedal, da tudi kolektiv železarneskega odbora vso vno sodeluje v izgradnji socializma in vlaga velike na-

pore v borbi za izvrševanje planskih nalog. Kljub težavam v letu 1949, ko je primanjkovalo vode in zaradi tega tudi električne energije, je kolektiv tretje leto prve petletke uspešno zaključil in izpolnil plan s 100,42 %. V znak priznanja za te napore so tega leta v Železarni proglasili 1696 udarnikov, med njimi tudi dve devetkratni udarnici in dva petkratna udarnika. Dva delavca Železarn sta bila tega leta odlikovana z ordenom dela II. stopnje, 21 z ordenom dela III. stopnje in 23 z medaljo dela. Poleg tega je bilo 1578

delavcev nagrajenih z denarnimi nagradami. Nato je govoril o pomenu delavskih svetov in o njihovih nalogah ter svoj govor zaključil z naslednjimi besedami:

»Nobenega dvoma ni, da je z omenjenimi vprašanji in aktivnostjo delavskega sveta najtesneje povezano reševanje vseh gospodarskih vprašanj, skratka borba za izpolnitev plana, ki je splošno vzeto bila in ostala najvažnejša naloga vsega našega ljudstva, ki ga vodi naš junaški delavski razred na čelu herojske partije in njenim genialnim vodjem tovarišem Titom!«

Govoru tov. Verdника je sledila izčrpna razprava, iz katere povzemamo nekaj misli:

(Nadalj. na 10. in 11. strani)

Obvestila kolektivu • Obvestila kolektivu

DEŽURNA SLUŽBA

	telefon	doma v pisarni
SOBOTA, 24. 1.:		
inž. Miroslav Noč, strojno vzdrževanje	837	754
NEDELJA, 25. 1.:		
inž. Tine Crv, valjarna Bela	850	790/56
PONEDELJEK, 26. 1.:		
inž. Ivo Arzenšek, SEP	501	500
TOREK, 27. 1.:		
inž. Avgust Karba, direktor proizvodnje	270	693
SREDA, 28. 1.:		
inž. Janez Komelj, žičarna	525	83/144
CETRTEK, 29. 1.:		
Teodor Okrožnik, gradbeno vzdrževanje	577	739
PETEK, 30. 1.:		
Ciril Odlasek, valjarne Javornik	620	776

Dežurna služba traja od datuma nastopa ob 14.30 do naslednjega dne do 6.30. V kolikor dežurnega ni v pisarni ali doma, kličite vratarja v glavni pisarni, tel. 410.

Morebitne spremembe dežurnih so razvidne iz obvestil, ki jih vsako soboto objavljamo na razglasnih deskah vratarjev.

Tajništvo tehničnega in proizvodnega direktorja

Obvestila kolektivu •

Večja aktivnost DIATI

Novoizvoljeni odbor društva izumiteljev in avtorjev tehničnih izboljšav je na svoji prvi redni seji obravnaval in sprejel program dela za leto 1970. Program vsebuje organizacijsko utrditev društva in nadaljnji razvoj osnovne dejavnosti.

V Železarni imamo veliko avtorjev tehničnih izboljšav, ki so s svojim delom mnogo prispevali k nadaljnjemu razvoju tehnologije v Železarni, vendar še niso člani društva. Društvo se bo prizadevalo, da letos vključi v društvo vse avtorje. Program pa vsebuje tudi prizadevanja, da v društvo pritegnejo tudi inženirje in tehnike, ki bi s svojim tehničnim znanjem mnogo pomagali avtorjem z manjšim tehničnim znanjem. Z različnimi oblikami dela bodo pri mlajših delavcih skušali vzbuditi zanimanje za novatorsko dejavnost. Društvo bo organiziralo razna predavanja, na katerih bodo mlade avtorje tehničnih izboljšav usmerjali, da bodo pri delu začeli misliti, kako bi izboljšali način dela, da bi z manjšim fizičnim naporom dosegli boljši učinek dela. Vsak delavec bi lahko z malo več razmišljanja postal novator, čeprav bi bili njegovi prvi predlogi manjše pomena, vendar za Železarno v celoti lahko veliko pomenijo.

Današnje stanje v Železarni še kako zahteva, da se pomnoži število avtorjev, ali da bi posamezne skupine ljudi začele razmišljati, kako znižati proizvodne stroške ali izboljšati tehnologijo, dela ali varnost pri delu. Delati predvsem na tem, da bi naši sodelavci začeli pri delu tehnično misliti.

Razpisani tehnični problemi, ki so bili prvič objavljeni v novoletni številki Železarja, iščejo rešitve. Naloga vseh članov društva, kakor tudi ostalih delavcev v Železarni je, da začnejo iskati zanje ustrezne rešitve. Odbor je o tem veliko razpravljal na svoji seji in sklenil, da bo tudi tem vprašanjem posvetil več pozornosti in skušal zainteresirati posamezne avtorje za iskanje najboljših rešitev.

Na seji je odbor obravnaval tudi delo posameznih komisij za racionalizacijo in novatorstvo z namenom, da bi bilo delo komisij bolj učinkovito. To pa bodo dosegli le s sodelovanjem avtorjev tehničnih izboljšav. Večje mora biti tudi sodelovanje z refe-

ratom za tehnične izboljšave, posebno v propagandnem smislu, najsi bo pri izdelavi raznih propagandnih gesel ali pri popularizaciji avtorjev tehničnih izboljšav.

Odbor je sklenil, da bo tri najboljše tehnične izboljšave predlagal za nagrade skladu Borisa Kidriča, ki jih vsako leto podelijo najboljšim avtorjem v Sloveniji, čeprav so s predlogi že nekoliko pozni. O kandidatih za te nagrade bodo letos morali razmišljati

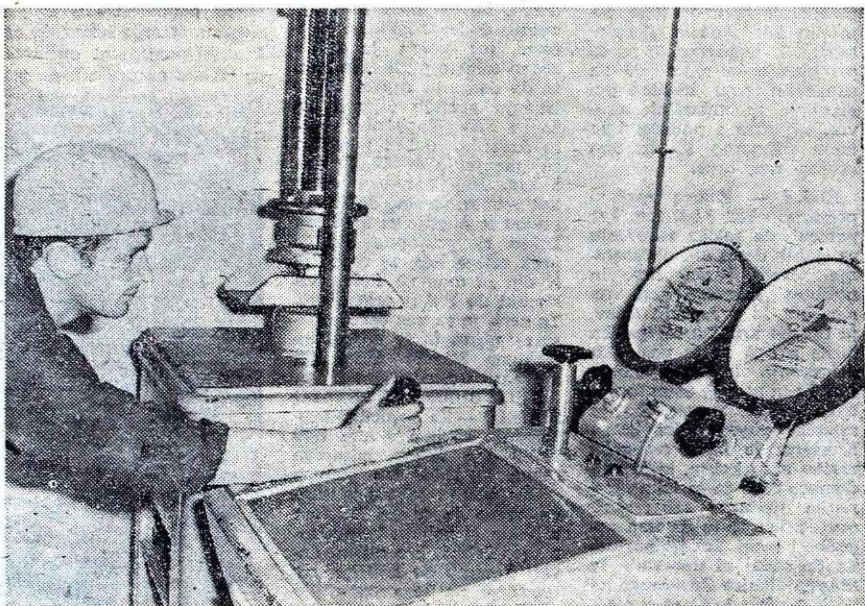
prek vsega leta, da ne bodo ob koncu leta v zadregi, koga predlagati za to najvišje priznanje.

Referat za racionalizacije bo moral razmišljati o pripravi bolj popolne kartoteke avtorjev, tako da bo iskanje raznih podatkov bolj pregledno in lažje. Sedanja evidenca, ki jo vodi referent, je v posameznih primerih pomanjkljiva, je pa za lastno uporabo zadovoljiva in obsega to dejavnost od leta 1945. Tudi

pri tem delu bo potrebno skupno sodelovanje društva in referenta.

Letos je 25 let, odkar je v Železarni začela delovati novatorska dejavnost v širšem obsegu. Zato naj bo tudi to leto, leto pospeševanja te dejavnosti na vseh področjih. To bo obenem najboljša darilo avtorjev za 25-letnico osvoboditve, ki jo praznujemo letos.

Stane Torkar
predsednik DIAT Jesenice

Stiskalnice za določanje mehanske in upogibne trdnosti (firme Tonindustrie, Berlin) uporabljamo pri preiskavah vseh vrst ognjeodpornih materialov. Vzorec v obliki kocke (50 x 50 mm) ali valja (50 x 40 mm) vstavimo v stiskalnico in počasi obremenjujemo vzorec tako, da dvigamo pritisk. Pod določeno obremenitvijo se vzorec zdrobi. Iz površine vzorca in odčitane obremenitve na instrumentu izračunamo tlačno trdnost. S to napravo lahko določujemo maksimalne trdnosti do 800 kp/cm².

Mladina o sebi, svojih problemih, nalogah in perspektivah

I. seja društvene komisije pri TK ZMS Železarne

V petek, 16. t. m. je bila v sejni sobi pri Jeleni prva seja društvene komisije v letošnjem letu in v novem sestavu. Člani komisije so razpravljali o programu dela komisije za prvo polletje.

Glede na to, da člani društvene komisije še niso seznanjeni s programom iste komisije pri občinskem komiteju ZMS Jesenice, so svoj program sestavili bolj okvirno in ga prilagodili svojim možnostim. Z ustrezno komisijo pri Obk ZM pa so vsekakor pripravljeni sodelovati in sklenili so, da bodo poizkusili priti v stik s predstavniki društvene komisije pri Obk ZM, da bi se pogovorili o oblikah sodelovanja in uskladili časovne termine prireditve, predvsem pa sestavili programe, ki bodo mladino pritegnili in jim nudili zadostno razvedrilo.

Živo in razgibano razpravljanje o programu dela društvene komisije da slutiti, da so se člani komisije resno zavzeli za delo, ki nikakor ne bo lahko. Resnica je, da predsedstvo TK ZMS Železarne še ni dobilo dotacij za letošnje leto in da jih obremenjujejo še nepopravnani računi iz preteklega leta. Brez finančnih sredstev pa se ne da delati. Delo in obstoj TK ZMS in njenih organov pa nikakor ne bi smelo biti odvisno samo od skromnih finančnih sredstev, ki bi si jih lahko sami eventualno zagotovili. Zato je tudi trenutno predvideni program dela društvene komisije bolj skromen in še ta v večji meri odvisen od sredstev, za katera še upajo, da jih bodo dobili.

Kljub težavam pa članom društvene komisije ne manjka volje do dela in optimizma in upajo, da se bodo odprta vprašanja ugodno rešila, kajti le tako bo lahko tudi program v vsestransko zadovoljstvo čimbolj izveden. Z. E.

Komisije pri TK ZMS o svojem delu

Na redni torkovi seji predsedstva TK ZMS Železarne so najprej poročali predsedniki komisij o svojem delu in programih, kar je bila tudi prva točka dnevnega reda seje.

Predsednik ideološke komisije, ki je zadolžena za izvedbo predavanj za mlade, je poročal, da je za prvo predavanje vse pripravljeno. Tudi število mladincev, ki bodo predavanja obiskovali, je trenutno zadostno, čeprav se je pokazalo, da je po nekaterih obratih premajhno zanimanje ne samo za predavanja, namreč tudi za delo v obratnih aktivih ZM. Ta problem pa predsedstvu TK ZM ni neznan in že delajo na tem, da se bo poživila dejavnost v obratnih aktivih.

Člani društvene komisije so pred kratkim imeli sejo, kjer so sestavili program kulturno-zabavnih prireditev. Trenutno pa se pripravljajo za organizacijo pustovanja.

Tudi komisiji za šport in novatorstvo ne stojita križem rok. Medtem ko bo športna komisija v sodelovanju z društveno v kratkem organizirala izlet in tekmovanje, pa se komisija za novatorstvo vestno pripravlja za izvajanje nalog, ki jih čakajo. V petek, 23. t. m. ima omenjena komisija tudi sejo, kjer bodo tudi sestavili svoj program in se pogovorili o svojem delu.

Izvoljen je bil tudi nov nadzorni odbor, katerega sestavljajo trije člani predsedstva TK ZM.

Člani predsedstva niso sprejeli vabilo mladinske organizacije »3. maj« za Reke za sodelovanje in udeležbo na njihovi letni konferenci. Vzrok je pomanjkanje finančnih sredstev in to, da s tem aktivom ZM niso imeli tesnejših stikov. Z. E.

Slovo od upokojencev

V četrtek, 15. januarja smo se v delavskem domu na Javorniku zbrali ožji člani sindikata VEN in upokojeanci tega obrata, ki so v letu 1969 odšli v zaslužni pokoj. Po podelitvi spominskih daril in večerji, je beseda stekla o njihovem delu v železarni Jesenice. Vsak je v svojem in po domače speljanem govoru orisal vesel ali žalosten spomin iz delovnih dni. Upokojeanci so bili nadvse zadovoljni, ker so se spet srečali s sodelavci in se odkrito pogovarjali o delu, težavah itd. Predsednik sindikalnega odbora VEN jim je na koncu še obljubil, da na srečanje z njimi tudi v bodoče ne bodo pozabili in jim zaželel obilo zdravja in dolgo življenje v pokoji. P. J.

Dopisujte v Železarja!

Samoupravni organi v preteklem tednu

25. seja odbora za plan in finance

Predsednik odbora za plan in finance Anton KOMLJANEC je sklical 25. sejo odbora v sredo, 14. januarja 1970 in predlagal za dnevni red obravnavo uspehov proizvodnje v I. dekadi januarja 1970. Po poročilu, ki ga je podal direktor za proizvodnjo so ugotovili, da je izpolnjevanje planskih nalog v januarju začelo razmeroma ugodno, kljub nedoseganja plana v posameznih obratih Železarne. Na

izvrševanje planskih nalog v začetku januarja so še vplivali novoletni prazniki, koriščenje dopustov še iz minulega leta in izpraznitev adjušta ob koncu minulega leta. Menili so, da so izgledi za januar kljub težavam z vložkom dokaj ugodni in bo plan izpolnjen, če ne bodo nastale še večje težave z vložkom ali nastale izredne vremenske nepravilike.

12. seja odbora za življenjske pogoje in rekreacijo

12. seja odbora za življenjske pogoje in rekreacijo, ki jo je predsednik odbora Janez KAVČIČ sklical za petek 16. januarja 1970, je bila namenjena predvsem reševanju vlog, pretežno za izredno plačane dopuste saj smo bili pred dvema velikima prireditvama: evropsko prvenstvo v kegljanju na ledu in FIS-ATKMOVANJE za POKAL VITRANCA. Odbor je za organizacijo teh dveh prireditev odobril potrebno število izredno plačanih dopustov tako za tekmovalce, kot za sodnike in organizatorje prireditve. Poleg tega je odbor reševal še druge vloge in jih rešil po svojih ustaljenih kriterijih.

Odbor je obravnaval še kri-

terije po katerih naj bi v bodoče stanovanjska komisija reševala prošilce za stanovanja, ki stanujejo v privatnih stanovanjih in naročila stanovanjski komisiji, da se pri reševanju teh vprašanj drži sklepa, ki ga je odbor sprejel na prejšnji seji. Obravnavali so tudi predlog organizacijskega predpisa glede sprejemanja vlog in ocenjevanja stanovanjskih pogojev prošilcev in so ta predpis odstopili oddelku za organizacijo dela, da ga uskladi z ostalimi predpisi in da ga poenoti. Takšnega naj nato organizacijski oddelk posreduje odboru za splošne zadeve, ki je pristojen sprejemati organizacijske predpise.

5. seja komisije za proizvodnjo v valjarni Bela

V prostorih valjarne Bela je bila 9. januarja 5. seja komisije za proizvodnjo pri svetu DE. Najprej so obravnavali problematiko obrata za december, nato pa proizvodni načrt za januar. Ugotovili so, da je v decembru zelo dobre rezultate dosegla valjarna žice. Izvaljali so 8.437 ton žice in 356 ton gredic 55 kv. Mesečni proizvodni načrt je bil prekoračen za 16,2% in dosežena največja dnevna proizvodnja 409 ton ter izmenska 145 ton žice. V letu 1969 so bili v ospredju predvsem rezultati, ki jih je v zadnjih mesecih dosegla valjarna žice ter večji dobit — izplen na blumingu. Slabe strani lanskega obratovanja

pa se odražajo v vzdrževanju, predvsem žerjavov in pri zelo nizkem dobitu valjarne trakov.

Proizvodni načrt za leto 1970 je večji v vseh oddelkih. V razpravi, ki se je nanašala na proizvodno problematiko, je sodelovalo več članov komisije. Tov. Kavčič meni, da je v oddelku površinske obdelave problematika oskrba z vložkom. To velja tudi za valjarno žice, ker v tretji hali nimajo dovolj strojev, primanjkuje pa jim tudi delavcev. Inž. Črv je opozoril na zaloge na blumingu, vendar je vprašanje, koliko časa jih bodo še imeli, ker zaradi podražitve primanjkuje vlož-

ka. Poudarjal je, da v kolikor bodo kupovali vložek, naj bo tak, da bo ustrezal potrebam valjarne Bela in ostalih obratov. Tov. Lazar je dodal, da v oddelku površinske obdelave predstavlja največji problem portalni žerjav. Zaradi njega so imeli v oktobru 30 ur zastojev, v novembru 4, v decembru 37, v prvih osmih dneh januarja pa kar 55 ur zastojev. Problemi nastajajo tudi zaradi fluktuacije delavcev, saj komaj priučeni delavci že odhajajo iz obrata. Tudi zamešnjave materiala so še vedno problematične. Prav tako ni najbolj ustrezen program priprave dela, ki predvideva predvsem vajanje avtomatskih jekel, včasih dnevno tudi po 3 do 4 šarže. Ob koncu seje so ponovno obravnavali problem delovne sile. V valjarni žice bo treba preiti na 42-urni tednik, v ostalih oddelkih valjarne Bela pa dopolniti normativ delavcev. V valjarni žice so predvidevali remont za mesec januar. Ker pa firmi nismo plačali naročenih rezervnih delavcev, le-teh ne bo in bo tako remont možen šele v marcu. Toda dokler peč v valjarni žice ne bo v redu obratovala, tudi ne bo zagotovljena proizvodnja.

3. seja komisije za racionalizatorstvo in novatorstvo v valjarni Bela

Dne 12. januarja so se v prostorih valjarne Bela sestali člani komisije za novatorstvo in racionalizatorstvo pri svetu DE v valjarni Bela. Obravnavali so devet predlogov, ki so jih komisiji poslali sodelavci: Franc Petrič, Viljem Bernik, Janez Smolej ter Dušan Hmeljak, nato Franc Pintar, Stefan Koblar, Bogomir Svetina, inž. Črv, Andrej Hlebanja ter Franci Zupančič. K vsem predlogom je komisija dala svoje pripombe in predlog za nagrado. Tri predloge bodo poslali referentu Urošu Zupančiču, ki jih bo nato dostavil odboru za novatorstvo in racionalizacijo pri DSŽ.

Člani prvega delavskega sveta železarne izvoljeni 29. januarja 1950

1. ANZELJC Karel	umrl
2. ARH Franc	strojno vzdrževanje
3. ARZENSK inž. Ivo	direktor SEP
4. ARH Lovro	starostno upokojen
5. AVSENIK Janko	starostno upokojen
6. BERTONCELJ Jože	livarna
7. BOHINC Alojz	starostno upokojen
8. BOŽIČ Alojz	starostno upokojen
9. BRATANIC Stane	umrl
10. BUTENKO Gregor	starostno upokojen
11. CEGNAR Cilka	kadrovske sektor
12. CENCEK Edi	tehnične službe vzdrževanja
13. CENEN Franc	starostno upokojen
14. DERMELJ inž. Miro	v drugem podjetju
15. DOLAR Tone	starostno upokojen
16. DOLINAR Maks	starostno upokojen
17. DRESA Mirko	starostno upokojen
18. GREGORČIČ Ivan	umrl
19. GROSELJ Anton	valjarna žice
20. HAFNER inž. Pavel	v drugem podjetju
21. HUMER Dušan	invalidsko upokojen
22. JAGODIČ Srečko	starostno upokojen
23. JESE Jože	v drugem podjetju
24. KAVČIČ Vinko	starostno upokojen
25. KEJŽAR Martin	umrl
26. KEJŽAR Valentin	invalidsko upokojen
27. KLINAR Ciril	starostno upokojen
28. KLINAR Franciška,	
por. Govekar	elektro toplotna energija
29. KNIFIC Mirko	starostno upokojen
30. KOMIČ Alojz	starostno upokojen
31. KORENINI Karel	starostno upokojen
32. KRAMAR Franc	v drugem podjetju
33. KUHIARIČ Boris	v drugem podjetju
34. KUNSIČ Vinko	maloprodaja
35. LAZAR Polde	umrl
36. LEMPELJ Milan	nabavni oddelk
37. LESKOVEC Franc	umrl
38. LEVSTIK Alojz	starostno upokojen
39. LIKOVIČ Lojze	tehnološka priprava dela
40. LOŽAR Jože	tehnične službe vzdrževanja
41. LUKIČ Jože	starostno upokojen
42. MAJETIČ Anton	umrl
43. MALEJ Franc	valjarna 1300
44. MARKELJ Rudolf	umrl
45. MARKOVIČ Alojz	starostno upokojen
46. MAVER Stanko	starostno upokojen
47. MENDIŽEVEC Anton	starostno upokojen
48. MESEC Franc	transport
49. MLAKAR Franc	starostno upokojen
50. MLAKAR Janez	umrl
51. MRAC Lojze	plinska in vodna energija
52. NOČ Janko	starostno upokojen
53. NOVAK inž. Jože	komercialni sektor
54. ODLASEK Ciril	valjarne Javornik
55. OMEJC Rudolf	starostno upokojen
56. PERNE inž. Ervin	v drugem podjetju
57. PETERNEL Franc	starostno upokojen
58. PIKON Janez	transport
59. PLASIN Franc	starostno upokojen
60. PLEŠ Andrej	starostno upokojen
61. POGAČAR Jakob	starostno upokojen
62. PREŠEREN inž. Alojz	v drugem podjetju
63. PREŠEREN Stanko	umrl
64. PRETNAR Franc	starostno upokojen
65. RADI Alojz	invalidsko upokojen
66. RAVHEKAR Avgust	starostno upokojen
67. RAVNIK Zdravko	v drugem podjetju
68. RAZINGER Stanko	starostno upokojen
69. ROPRET Milan	umrl
70. ROZMAN Janez	tehnološka priprava dela
71. ROZMAN Mirko	uprava osnovnih sredstev
72. SMOLEJ Slavko	umrl
73. SODJA Stefan	umrl
74. STANA Roman	šamotarna
75. TOMAŠ Peter	starostno upokojen
76. TORKAR inž. Janko	v drugem podjetju
77. ULČAR Jože	v drugem podjetju
78. VAVPOTIČ Franc	invalidsko upokojen
79. VERDNIK Janko	starostno upokojen
80. VILMAN Jože	valjarna 2460
81. VODNJOV Jakob	starostno upokojen
82. VOVK Ivan	starostno upokojen
83. ZORMAN Franc	umrl
84. ZUPAN Janez	odd. teh. kontrole
85. ZUPANČIČ Jože	valjarna profilov
86. ŽEN Ivan	starostno upokojen
87. ŽEN Jakob	strojno vzdrževanje

Ker podatki o tem, kje so sedaj nekdanji člani DS zaposleni, oziroma k-j je sedaj z njimi, niso popolni, bomo hvaležni za vsako sporočilo o spremembi.

Neustrezno bramo je treba razrezati za vložek v SM peč

Sestanki delovnih skupin

ELEKTRO JEKLARNA — Sestanek so imeli 13. januarja in govorili o sanacijskem programu. Bili so enotnega mnenja, da je treba sanacijski program izpolnjevati, da se kolektiv železarne reši kritičnega gospodarskega položaja. Že lani smo dosegli lep uspeh, je bilo poudarjeno, vendar ne smemo popustiti, če hočemo, da bomo stanje še izboljšali. Plan za leto 1970 je visok in bo treba precej truda, da bo izpolnjen. Važni so tudi pogoji, predvsem pa ustrezní vložek, ki mora biti tudi pravočasno pripravljen. Se posebej so opozorili na zastoje, ki jih je precej in pogostno. Treba jih je zmanjšati oziroma v celoti odpraviti. Želijo več reda, poleg tega pa bo treba tudi zmanjšati število poškodb na delovnih mestih.

VALJARNA BELA — Na sestanku 10. januarja je vodja delovne skupine tov. Noč predlagal tri točke dnevnega reda. Razpravljali so o izpolnitvi načrta za december ter o planu za tekoči mesec. K poročilu za december niso imeli pripomb, glede načrta za januar pa menijo, da naj bi bil vložek tj. svitki, kvalitetno ter dimenzijsko boljše valjani kar tudi vpliva na proizvodnjo linije rezanja. Govorili so še o kategorizaciji delovnih mest. Da bi zagotovili večji red v obratu, predlagajo, da bi morali imeti dnevno dva vagona za odpadno železo. Tako bi dosegli večjo varnost delavcev pri delu, pa tudi izgled obrata bi bil lepši.

VALJARNA BELA — Na sestanku delovne skupine Šmid, dne 12. januarja so imeli pripombo k proizvodnemu načrtu za januar, da morajo biti svitki kvalitetno in dimenzijsko boljše valjani. Obširneje so govorili tudi o nagrajevanju. Ni jim razumljivo, zakaj so kljub večji proizvodnji in večjim normam tako nizki osebni dohodki. Ob koncu sestanka so razpravljali še o varnosti pri delu ter izkoriščanju delovnega časa in čistosti ter redu v obratu.

JEKLOVLEK — VLACILNICA — Na sestanku delovne skupine Abram 10. januarja so ugotovili, da je bil plan presežen z 1,5 %, letošnji pa predvideva 18.200 ton proizvodnje. Sodelavci so mnenja, da bi ga lahko izpolnili, če bodo proizvodne naprave v predvidenem roku pričele obratovati. Predlagajo, da naj bo na vlečni liniji stalno zaposlen izvežban rezalec na škrajah, ki mu je treba povečati tarifno postavko, da bo imel interes do dela. Vprašujemo, zakaj ni možno, da bi imeli obrati svoje ključavničarje in menijo, da je bilo v starem jeklovleku na Jesenicah vzdrževanje boljše, so imeli svojo skupino ključavničarjev. Z odobravanjem so sprejeli prehod na 42-urni tednik. Koriščenje delovnega časa je v marsičem odvisno od avtobusnih prevozov delavcev. Glede tehnološke discipline so mnenja, da naj se to prične že pri pripravi vložka. Vsaka izmena naj pripravi vložek naslednji izmeni, da ne bo zastoj zaradi čakanja na vložek ali žerjav.

HVŽ — POCINKOVALNICA — Sestanek delovne skupine Janša je bil 14. januarja. Prisotni delavci so bili seznanjeni z načrtom za leto 1970, ki predvideva 850 ton žice za pocinkanje. Če bo asortiment žice ustrezen, potem ni bojzani za izpolnitev načrta. Čimprej bo treba opraviti rekonstrukcijo proge II in dodati še štiri žile za pocinkanje, s čemer bi dosegli večjo tonažo, odvisno od debeline žice. Na izpolnitev načrta pa vplivajo naročila ter pogosta menjava delovnega programa in še različne dimenzije na progah. Vse to vpliva na hitrost pocinkanja in samo proizvodnjo. Predlagajo, naj bi razna popravila hitreje opravili. Imeli so več vprašanj glede zračenja obrata, zlasti v deževnih dneh, ko je stanje nevarno. Radi bi vedeli, zakaj jim niso omogočeni občasni zdravniški pregledi. Ob koncu sestanka so predlagali, da naj bi dobili eno skupino več I. in II. pocinkovalci v obratu.

ZICARNA II — Na sestanku delovne skupine Marinkovski 15. 1. so bili delavci seznanjeni z družbenim planom za leto 1970 v višini 65.000 ton. Zaradi pomanjkanja žičarjev plan ne bo dosežen,

pač pa se bodo potrudili, da bodo izpolnili operativni plan, ki bo določen za vsak mesec posebej. Omenili so, da imajo v soboto, 17. 1. prosti dan. Da bi imeli v februarju dve prosti soboti, bo treba doseči enake rezultate ali še boljše kot v decembru. Vsi so za uvedbo 42-urnega tednika, seveda če se prosti dnevi ne bodo poznali pri osebnem dohodku. Da bi v petih dneh dosegli toliko ali še več kot do sedaj v šestih, bo treba predvsem boljše izkoristiti delovni čas, povečati hitrost strojev, zagotoviti polno zasedbo na strojih, boljše vzdrževati in čistiti stroje. Važna je tudi pravočasna oskrba strojev z vložkom, zadostna dobava TV žice iz valjarne, ugoden asortiment proizvodnje in boljša organizacija dela.

HVŽ — POCINKOVALNICA — Na sestanku delovne skupine Piber so obširneje govorili o planu žičarne za leto 1970 ter o prehodu na skrajšani delovni čas. Letošnji plan pocinkovalnice predvideva 10.200 ton žice namesto 850 ton. Plan je realen in bi ga lahko izpolnili ob ustreznem asortimentu glede na debelino žice. Pri tem je treba upoštevati še večjo storilnost na progi II, ki bo po rekonstrukciji imela večjo proizvodnjo. Izpolnjevanje plana pa je odvisno od naročil in organizacije proizvodnje. Nezaželeno so preproste menjave delovnega programa na progah in da na eni progi dela po več dimenzij hkrati. Zaradi slabih delovnih pogojev se delavci počutijo zapostavljene, saj je še vedno odprto vprašanje zračenja obrata. Delajo na prepilu, zahtevajo pa tudi zdravniške preglede, ker že dolgo časa niso bili.

VALJARNA BELA — LINIJA REZANJA — Sestanek delovne skupine Moderc je bil 12. januarja. V zvezi s planom za leto 1970 so bili mnenja, da je treba izboljšati kvaliteto vložka, to je svitkov. Tako bi lahko dosegli boljši dobit in manj proizvodnih stroškov. Obravnavali so tudi delovni čas v valjarni in ugotovili, da je različen od 42 do 56 ur v posameznih oddelkih. To ustvarja pri osebnih dohodkih občutne razlike, kjer je še posebno prizadet oddelk razrezovalnice in profilov. Kljub večji storilnosti pri prehodu na 42-urni tednik in zaostritvi norm je osebni dohodek za 14 % nižji kot je bil pri 48-urnem delavniku.

Navzoči delavci so zahtevali čimprejšnjo rešitev te problematike in ustrezno poročilo na prihodnjem sestanku delovne skupine. Poleg nagrajevanja so obravnavali še varnost pri delu, izkoriščanje delovnega časa, red in čistočo v obratu, delovno disciplino itd.

VALJARNE PROFILOV — Na sestanku delovne skupine Mežnar, dne 17. januarja je vodja delovne skupine najprej obrazložil proizvodni načrt za leto 1970 in za mesec januar. Navzoči delavci so bili mnenja, da je plan dosegljiv, če bo zagotovljen vložek. O uvedbi 46-urnega tednika imajo pozitivno mnenje. Menijo tudi, da je možno povečati proizvodnjo za 4,3 %, da bi dosegli enake osebne dohodke. Toda za uvedbo 42-urnega delavnika pa bo treba za 10 % povečati cenik, ker so norme na zastarelih napravah že itak težko dosegljive. Govorili so še o koriščenju letnega dopusta in varstvu pri delu.

VALJARNE PROFILOV — TEHTNICA — Na sestanku delovne skupine Brišar je bilo prisotnih 65 % članov te skupine. Najprej so prebrali zapisnik zadnjega sestanka, nato pa razpravljali o uvedbi 46-urnega delavnika. Za njegovo realizacijo si bodo prizadevali vsi, tako da ne bo manjših osebnih dohodkov. Postavljeno je bilo vprašanje glede normiranja na škrajah pri rezanju kvadratnih gredic. Razkladalci pod žerjavom niso zadovoljni s sedanjo skupino, saj imajo razkladalci v valjarni 1300 večjo skupino. Zato želijo odgovor na prihodnjem sestanku.

VALJARNE PROFILOV — TEŽKA PROGA — Sestanek delovne skupine je bil 14. januarja, navzočih pa 25 članov kolektiva. Tov. Praprotnik je najprej govoril o proizvodnem načrtu za januar, ki bo težko dosegljiv, ker dela ena dnina manj. Prizadevati si bo treba za izboljšanje dobiti, za

zmanjšanje zastojev itd. Tov. Klavora predlaga, da delavcem sporočijo, kako dolgo bo težka proga še obratovala, ker so ljudje vedno bolj nezadovoljni in delajo v negotovosti. Sodelavec Stanko Kogoj je predlagal, da naj bi dobila težka proga poprečje železarne, delavci z več kot 20-letnim stažem pa naj bi po ukinitvi težke proge obdržali sedanje tarifne postavke. Vodja delovne skupine je apeliral na prisotne, da ob 46-urnem tedniku z boljšim vložkom in še večjo prizadevnostjo nadoknadijo eno dnino in predlaga, da bi ob uvedbi 42-urnega delavnika povečali cenik za 10 %. Sodelavec Ostojč je predlagal, da naj bi bil na sestanku delovne skupine prisoten tudi obratovodja.

HVŽ — ŽARILNICA — Na sestanku delovne skupine Uršič dne 15. januarja so bili prisotni seznanjeni s proizvodnim načrtom HVŽ ter o uvedbi prostih dni. Delavce zanima, če bodo imeli enake osebne dohodke in če bodo na globinskih pečeh popravljani faktorji pri normah. Zanima jih tudi, če bodo v železarni večji osebni dohodki, ker tudi cene naraščajo. Razen tega se pritožujejo zaradi predragih malic v kantinah, samski delavci pa zaradi predragih uslug v samskih domovih. Želijo, da bi se prihodnjega sestanka udeležil tudi nekdo iz obratovodstva in odgovoril na postavljena vprašanja.

HVŽ — ŽARILNICA — Vodja delovne skupine tov. Egart je na sestanku 17. januarja govoril o planu za leto 1970. Poudaril je, da je treba paziti na material, da ne bodo stroški večji kot so planirani. K poročilu o planu za leto 1970 niso imeli pripomb, pač pa so obširneje govorili o uvedbi skrajšanega delovnega časa. Bojijo se, da bodo osebni dohodki nižji, ker so že sedaj peči 100 % izkoriščene.

Vodja delovne skupine je navzoče opozoril, naj bolj previdno delajo, da ne bo poškodb, delavci pa so bili mnenja, da se vprašanja, ki jih obravnavajo na sestankih, prepočasi rešujejo.

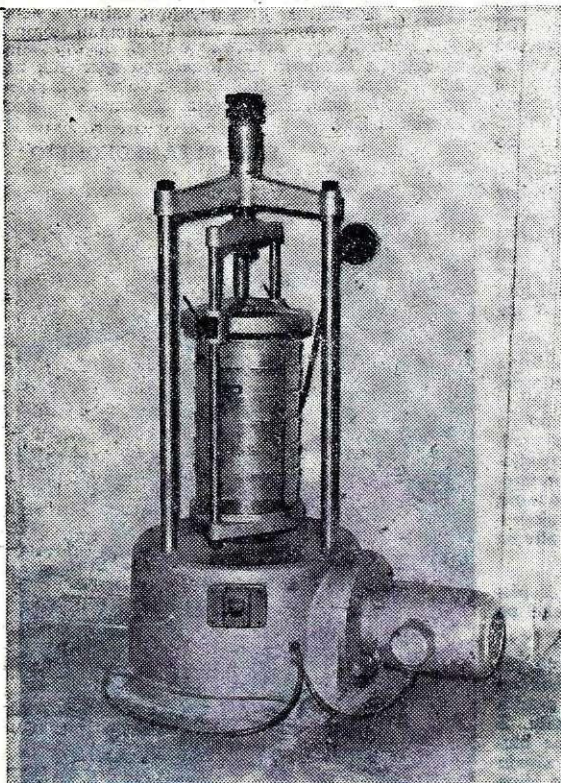
JEKLOVLEK — BRUSILNICA — Sestanek delovne skupine Lavtižar je bil 10. 1. Na sestanku so prisotni poslušali informacijo o planu za leto 1970, nato pa obširneje govorili o ravnanju in brušenju prokron jekel, ki jih dobivajo iz valjarn v debelini od 0,50 do 0,70 mm. S temi kvalitetaimi imajo največ problemov in pride tudi do zastojev in poškodb na strojih. Spreговорili so tudi o vzdrževanju, ki naj bi bilo tekoče urejeno. Ne sme se dogajati, da vzdrževalci skrbijo za rezervne dele šele takrat, ko stroj stoji zaradi okvare. Kolektiv se bo moral prizadevati, da bo med tednom dosegel tako proizvodnjo, da bodo lahko uvedene proste sobote.

VALJARNA 2400 — ADJUSTAZA — Na sestanku delovne skupine Kofler so najprej razpravljali o načrtu za leto 1970, nato pa o skrajšanem delovnem času. Seznanjeni so bili, kako bodo prehod na skrajšani delovni čas izvedli pri rezanju in tehtanju, medtem ko še ni urejeno to vprašanje pri sekatorjih, ravnalnem stroju, žerjavu št. 5 in 7 in pri normalizirni peči, to pa zaradi pomanjkanja delavcev. Govorili so še o vzrokih za nizke norme, ki so v tem, da so posamezniki premalo zainteresirani za čim boljši uspeh skupine. So premalo pozorni na manjše zastoje, ki pa v skupnem iznosu vplivajo na zmanjšanje proizvodnje ter norme rezanja.

VELIKA BRITANIJA — Britanska železarska družba British Steel Co. želi ustanoviti mednarodni konzorcij, ki bo prevzel financiranje izgradnje nove železarne v Avstraliji. Imela bo letno proizvodno zmogljivost 5 milijonov ton surovega jekla. V konzorciju bodo poleg britanske družbe še tri iz ZDA in ena iz Avstralije. Vse kaže, da postaja peta celina zaradi ugodnih surovinskih pogojev vedno bolj zanimiva za vlaganje finančnih sredstev v železarsko industrijo.

Železarski globus

inž. B. Razinger

inž. B. Razinger

GABON — S francosko finančno in tehnično pomočjo bodo že v bližnji bodočnosti v tej afriški državi odprli nov rudnik kvalitetne železne rude. Zaloge cenijo na okoli 900 milijonov ton. Vsebnost železa v rudi se giblje okoli 62%. Iz tega rudnika bodo oskrbovali z železovo rudo predvsem železarno v Dunquerque.

ITALIJA — Italijanske železarne so v letu 1969 proizvedle približno 18 milijon ton surovega jekla. Vendar je to premalo, ker so bile potrebne 19,5 milijona ton in bodo leto nastale čez 20 milijonov ton. Zato gradijo in projektirajo nove naprave, ki bodo v letih 1971—1972 omogočile letno proizvodnjo surovega jekla okoli 20—21 milijonov ton letno.

JAPONSKA. Japonske železarnе bodo kmalu postale največji proizvajalci nerjavečega jekla na svetu. Leta 1968 je bila Japonska s 1,19 milijona ton nerjavečega jekla druga za ZDA, ki je proizvedla 1,27 milijona ton. Ker pa so sedanja investicijska vlaganja na področju proizvodnih zmogljivosti za nerjaveče jeklo v ZDA manjša kot v japonskih železarnah, lahko že v bližnji prihodnosti pričakujemo, da bo Japonska na tem področju pustila ZDA za seboj.

Civilno prebivalstvo v atomski vojni

1

Zaradi aktualnosti te teme in zanimivih podatkov bo prav, če vsebino v strnjeni obliki povemo tudi našim bralcem.

Razliko med oboroženimi silami in civilnim prebivalstvom — so začeli palogama spravljati v isto grobnico s srednjeveškim vitezstvom in s spoštovanjem mednarodnih pogodb. Načelo, ki je zagotavljalo zaščito civilnemu prebivalstvu vojskujočih dežel in ki so ga med prvo svetovno vojno že spoštovali, so začeli s pojavom novega orožja počasi opuščati že pred izbruhom sovražnosti v drugi svetovni vojni. Tako so prišli že leta 1939 v Ameriki do naslednjega sklepa: »Vojna ni več samo spopad oboroženih sil na bojišču, to je boj, ki vanj obsepi sprti državi vnašata usklajene napore vsakega posameznika in vseh razpoložljivih gmotnih dobrin. Zato se spopad razteza od vojaka na fronti do najbolj oddolčne vasi nekje v zaledju.«

Zato je zaradi splošnih naporov, ki zajemajo vso državo, odpadla razlika med borci in neborci, ki so jo poprej spoštovali in upoštevali.

Med drugo svetovno vojno je postalo uničujoče bombardiranje povsem vsakdanja reč. Pod tem nazivom so razumeli strateško bombardiranje za žažgalnim, rušilnim in jedrskim orožjem. Bombardirali so industrijska središča in gosto naseljena področja, pri čemer ni bila cilj določena tovarna, most ali podoben objekt. Tolčki so celo mestno četrto, ki je včasih obsegala eno ali celo dve tretjini celotne zazidane površine z delavskimi naselji vred.

V začetku druge svetovne vojne Britanci še niso bombardirali. Ko pa so začeli Nemci zasipati z bomba-
mi civilno prebivalstvo Veršave in Rotterdamu ter brez
vsakršnega ozira napadati cilje v Britaniji, je angleško
letalstvo spremenilo sistema in se je odločilo za uniče-
valno bombardiranje.

Človeška zavest je bila prve čase druge svetovne vojne še zelo občutljiva za neposredno bombardiranje civilnega prebivalstva. Tako je poslal 1. septembra 1939 predsednik Roosevelt nemški in poljski vladi poziv, v katerem je rečeno:

»Zavest človeštva pa je globoko pretreslo neusmiljeno letalsko bombardiranje civilnega prebivalstva in nezavarovanih naseljenih središč. V minulih letih so metali bombe na civilno prebivalstvo v raznih krajih sveta, posledica pa je bila smrt tisočev slabotnih žena in otrok...

Zato pošiljam ta nujni poziv vsaki izmed vlad, ki bi se lahko znašlo v vojnem stanju, naj javno potrdijo svojo odločenost, da njihove oborožene sile ne bodo v nobenem primeru in v nobenih okoliščinah bombardirale civilnega prebivalstva in neutrujenih mest...

Vendar so kmalu zatem zavezniške sile morale prav tako bombardirati. Britanski minister za informacije je avgusta 1943 v izjavi za tisk jasno formuliral britansko politiko: »Naš cilj je, z vsemi razpoložljivimi sredstvi bombardirati, sežigati in neusmiljeno uničevati narod, ki je odgovoren za izbruh vojne.«

[illegible]

Plan proizvodnje in realizacije 1970

valjarne Bela

Delavski svet železarne je na seji, dne 30. decembra 1969 sprejel plan proizvodnje in realizacije za 1970. leto, ki po količini ni bistveno povečan od lanskega plana, je pa znatno povečana realizacija, kar je doseženo s planiranjem več vredne proizvodnje in znatnim premikom v kvalitetnejši asortiment blagovne proizvodnje.

Plan za delovno enoto valjarne Bela je:

	skupna proizvodnja ton	blagovna proizvodnja ton
Bluming	433.800	10.000
Razrezovalnica	115.600	37.000
HOP	4.000	4.000
Valjarna žice	100.000	22.200

SKUPAJ VALJARNA BELA: 653.400 73.200

Za izvrševanje tega plana so določeni naslednji najvažnejši normativi:

BLUMING:

izpleni (dobit)	%
ingot — blum	81
brama — slab	81
brama — deb. pločevina	81
brama (ingot) — trak	88
prevajanje	98
poprečno:	83,2

Specifična poraba:

mazut za globinske peči	30 kg/tono vložka
mazut za potisno peč	100 kg/tono vložka
mazut za štekel peči	7 kg/tono vložka
propan, butan peči	2,5 kg/tono vložka
valji na blumingu	0,17 kg/t proizvodnje
valji na štekle	1,5 kg/t proizvodnje
El. energija (za celo Belo)	90 kWh/t proizvodnje

LINIJA REZANJA:

Izpleni:	
trak — trak	94 %
trak — tanka pločevina	88 %
trak — srednja pločevina	91 %
trak — debela pločevina	93 %
trak — razrezan trak	85 %
povprečno	91 %

HOP:

Izpleni:	
svitek — hl. oblik. profil	92 %
svitek — lamela	97 %
svitek — svitek	100 %

Valjarna žice:

Izplen valji	90 %
Mazut	1,7 kg/t proizvodnje
električna energija	60 kg/t vložka
	150 kWh/t proizvodnje

Plan izkoriščanja obratovalnega časa in zastojev v letu 1970

Obrat	kolč. proizv.	obratov. čas ur	zastoji				% na Ob. čas
			mehaniški	elektro	skupaj ur	4 + 5	
1	2	3	4	5	6	7	8
Bluming	433.800	7.782	570	200	770	10	
Štekel	115.600	2.050	47	35	82	4	
Linija rez.	115.600	7.400	180	50	230	3	
Valj. žice	100.000	8.000	1060	380	1440	18	

Obrazložitev plana proizvodnje

BLUMING:

Plan skupne proizvodnje na blumingu, ki sestoji iz slabov, neobrezane debele pločevine, blumov in vroče valjanih trakov, je v primerjavi z letom 1969 povečan za 7,5 %. Za vložek se predvideva izključno domače jeklo in sicer 473.100 ton. Poprečna dobit (izplen) valjanja je predvidena 83,2 % kar pomeni, da je še vedno precej pod optimalno vrednostjo. Dosedanje izkušnje na blumingu so pokazale, da je ogrevanje vložka v globinskih pečeh ozko grlo proizvodnje. Zato je nujno, da se kapacitete globinskih peči čim bolj optimalno izkoristijo. S tem problemom pa je ozko povezana dinamičnost predelave, ker je poraba kalorij predvsem odvisna od časa ogrevanja in začetne, to je zakladalne temperature vložka. Ta problem je trenutno še v obdelavi, pričakuje pa se, da bi se morala kapaciteta ogrevanja občutno povečati z boljšo organizacijo prevoza surovega jekla od jeklarne do stripa hale na blumingu. Dalje vpliva na zmanjšanje kapacitete ogrevanja, predvsem pa na izredno zvišanje stroškov vzdrževanja izredno nizka vzdržnost obzidave globinskih peči. Tudi to vprašanje je v obdelavi in se pričakuje, da se bo stanje v letu 1970 delno izboljšalo.

Plan predvideva valjanje kvalitetnejših trakov v dveh stopnjah, zato se bo kampanjsko vključevala v proces tudi potisna peč, vendar mora biti za en ciklus zagotovljeno 5.000 ton vložka. S tem ukrepom se bodo sicer stroški za dvakratno ogrevanje občutno povečali, vendar se bo izboljšal tudi izplen valjanja na štekle, predvsem pa pri nadaljnji predelavi v hladni valjarni.

Plan predvideva, da se na štekle izdelata celotna količina vroče valjanih trakov, za hladno valjarno, vendar se je v dosednji praksi izkazalo, da je kvaliteta v pogledu čistosti površine, posebno pa v pogledu toleranc problematična. Zato je predvideno, da se prehod na lastni vložek vroče valjanih trakov olajša z enkratno nabavo 3.000 ton širokih trakov iz Češkoslovaške. Istočasno pa se mora usposobiti dodatno ogrodje »Edgger« z vertikalnimi valji pri blumingu ogrodju, ki ima velik vpliv na izboljšanje tolerance pri širini trakov.

Remont valjavniškega ogrodja bluminga je planiran v tretjem tednu februarja, ogrodja štekel pa v drugi polovici meseca marca.

Glede na že zgoraj omenjeno ozko mesto pri segrevanju vložka, ostane še naprej problematično pravilno oziroma zadostno izkoriščanje ostalih instaliranih kapacitet na blumingu in štekle. Z zmanjšanjem končnega presega valjanca na blumingu se lahko čisti čas valjanja na tem nivoju predelave sicer nekoliko podaljša, vendar to nima bistvenega pomena pri nadaljnji predelavi. Predvideno je, da bo koledarski čas izkoriščen na blumingu okrog 90 %, na štekle pa okrog 25 %.

Na liniji rezanja je plan skupne proizvodnje enak celotni proizvodnji valjarne štekel, t. j. 115.600 ton. Vrste proizvodov na tem nivoju pa so trakovi za hladno valjarno, vzdolžno razrezani trakovi za hladno oblikovane profile in prodajo, prečno razrezani trakovi v predpločevino za vložek pri valjanju tanke pločevine na 1300, ter prečno in

vzdolžno obrezana pločevina za termično obdelavo na 1300 in pa prodajo. Minimalna debelina finalne pločevine z zadovoljivimi tolerancami je pri enkratni stopnji predelave znašala 3 mm, pri dvakratnem ogrevanju pa se bo zmanjšala na 2 mm.

VALJARNA ŽICE:

Plan skupne proizvodnje, ki znaša 95.000 ton vroče valjane žice in 5.000 ton kv. gredic bo realiziran le, če se uvede sistem kontinuirnega obratovanja 4 + 1. Kvadratne gredice so namenjene za nadaljnje valjanje na progi 230 Jvk. I. Visoko legirane kvalitete se v valjarni žice ne programirajo, ker preveč vplivajo na padec storilnosti. Te kvalitete se v celoti preusmerijo na lahke proge. V program proizvodnje je vključeno tudi 5.000 ton žice za nadaljnjo predelavo v jeklovleku. Za prodajo je predvideno 22.200 ton žice, vendar pod pogojem, da se skupna proizvodnja giblje v okviru plana. Če iz kakršnih koli vzrokov plan proizvodnje, ki se giblje mesečno od 7.800 do 8.000 ton, ne bi bil izpolnjen, se temu ustrezno zmanjša samo finalna proizvodnja v valjarni žice.

Delavski svet Železarne je na seji, ko je sprejel plan za 1970. leto, sprejel še naslednje smernice:

1. Rešiti vprašanje delovne sile, zlasti bolj intenzivno zaposlovati ženske in zmanjšati fluktuacijo z boljšimi stimulacijami predvsem visoko kvalificiranega kadra.

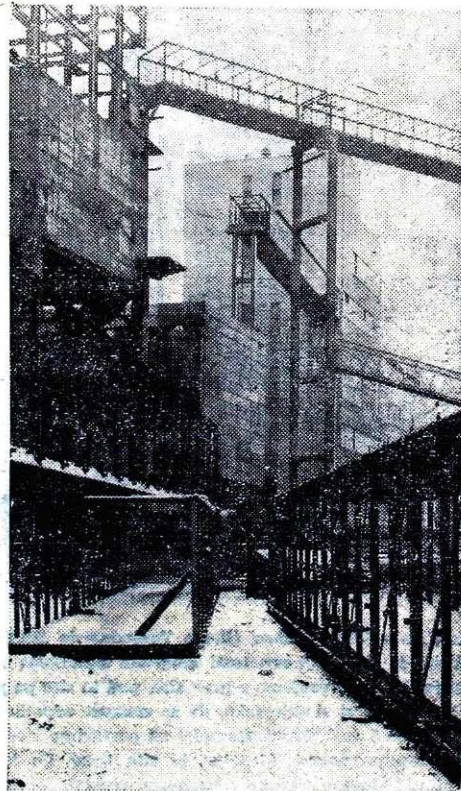
2. Prek ustrezne področne službe ugotoviti realnost sedanjega normativa v vseh obratih tovarne, kar bo služilo kot osnova za kadrovanje in izpopolnjevanje staleža v naslednjem letu.

3. Boljše izkoristiti delovni čas.

4. Postopno uvajati 42-urni delovni teden, ne kot zakonsko nujo, temveč kot stimulacijo za povečano produktivnost in zaradi izenačevanja delovnih pogojev. V ta namen je treba rešiti vrsto vprašanj kot so, višina rednih letnih dopustov, planiranje dopustov prek celega leta, ustrezen in usklajen delovni urnik in podobno.

5. Delavski svet Železarne odobri, da komisija za delovna razmerja lahko začasno sprejema na delo delavce izven področja, ki je določeno s sklepom seje delavskega sveta Železarne z dne 29. marca 1969.

SEKTOR ZA EKONOMIKO

AGLOMERACIJA — pretočni mostovi

Združeno podjetje krepiti tudi navzyen

(Nadalj. s 1. str.)

čaju in denarja za izvršitev srednjeročnega programa. Ta program bi morali skupaj izdelati z IS SRS, Gospodarsko zbornico SRS in kovinsko-predelovalno industrijo Slovenije.

Poslovni odbor je govoril tudi o usklajevanju programa valjanja za leto 1970 glede na to, da jeseniška železarna ukinja neakumulativni asortiment valjanja in glede na to, da v železarni Štore še ni dokončana tovrstna investicija in glede na to, kako zadržati kupce te kakovosti. Sklep poslovnega odbora je bil, naj posebna grupa, sestavljena iz strokovnjakov železarn, izdela v zvezi s tem konkreten predlog, ravno tako pa za pospešitev specializacije proizvodnje in preprečevanja dvojnosti na področju proizvodnje. Komisija se je že sestala in naredila ustrezen predlog.

V tem času so razpravljali tudi o vlogi na IS glede na reprodukcijske sposobnosti železarn, o vprašanih odplačevanju kreditov, o znižanju interkalarnih obresti in o preusmeritvi denarja v višini 51 milijonov iz turizma v železarstvo.

V posamezne asociacije so imenovali: za člana UO Gospodarske zbornice Slovenije direktorja železarneske Jesenice, v svetu barvne in črne metalurgije GZ ostane še nadalje direktor železarneske Štore,

za člana UO ZJZ so predlagali: predsednika DS združenega podjetja, predsednika poslovnega odbora ZP, generalnega direktorja ZP in direktorja železarneske Jesenice, za izvršni odbor ZPSZ pa so predlagali generalnega direktorja ZP in direktorja železarneske Jesenice. V druge odbore in komisije pa bodo zastopstvo imenovali na prihodnji seji poslovnega odbora, je zaključil svoje poročilo predsednik poslovnega odbora Tugomer Voga.

Poročilo predsednika poslovnega odbora je dopolnil dosedanj vršilec dolžnosti generalnega direktorja Gregor Klančnik, ki je poudaril, da so slovenske železarneske dobile odobrenih 300 milijonov dinarjev kratkoročnih kreditov, od česar so prvi obrok že dobili, medtem ko drugega in tretjega pričakujejo v januarju oziroma marcu letos. Reševanje rednega obratovanja s kratkoročnimi krediti je le improvizacijskega značaja, vendar pa za sedaj edina pot, ki lahko pripelje združeno podjetje do uspeha. Ekonomičnost poslovanja je samo v trajnih obratnih sredstvih, medtem ko nam kratkoročni krediti sedaj pomagajo le za redno oskrbovanje s surovinami in drugimi službami. Prvo osnovo za trajna obratna sredstva, je nadaljeval govornik, pomeni 51 milijonov, ki jih je odobrila skupščina SRS v decembru lani. Razen tega je Komunalna banka in hranilnica pri-

stala, da se kompenzirajo naše vročitve pri KB, za odpis dela posojila. Pri isti banki in pri Jugoslovanski investicijski banki je bilo odobreno tudi odlaganje odplačevanja kreditov. Razen tega je bilo po prvi seji DS in poslovnega odbora poslano pismo na izvršni svet Slovenije z zahtevo po celostnem obravnavanju slovenske metalurgije in s sprejetjem ustreznih ukrepov za rešitev odprtih vprašanj, da se del republiškega kapitala še usmeriti v reševanje železarstva v Sloveniji. Poleg tega pa, da IS podpre zahtevo po bonifikaciji obresti.

Prek Kreditne banke in hranilnice je ZPSZ vložilo tudi zahtevo, da se interkalarne obresti znižajo na polovico, kar bi pomenilo veliko olajšavo. Aktivni smo bili tudi v okviru nove asociacije slovenskih železarn pri usklajevanju prodajnih cen našim izdelkom. Čeprav smo dosegli 3% dodatno povišanje cen za valjani in vlečeni material, je to le delna rešitev, ker ostale cene še nadalje naraščajo. V tem pogledu morajo naša bodoča prizadevanja iti še naprej v smeri, da se sprejme ustrezen mehanizem, ki bo omogočil hitrejšo usklajevanje naših cen z domicilnimi cenami na zapadnem področju, je zaključil svojo razpravo Gregor Klančnik.

V nadaljevanju razprave je govoril Mirko Zupan o priza-

devanjih, da bi ponovno poskušal doseči v okviru pomoči pri sanaciji od zunanjih dejavnikov obročno odplačevanje kreditov. To pomeni, da bi bilo v začetku odplačevanje kreditne vsote večje, obresti pa manjše. Gregor KLANČNIK je podprl zahtevo Zupana za nadaljnjim prizadevanjem, da se obresti odplačujejo v skladu z rastojo dinamiko proizvodnje, ker vložene investicije še niso v polnem obratovanju. Na sestanku s predstavniki sekretariata za finance in komunalne banke in hranilnice Ljubljana je bilo doseženo, da se anuitete začno odplačevati leta 1973 oziroma 1975, medtem ko se bomo morali za obročno odplačevanje kreditov oz. obresti še nadalje prizadevati. Tugomer VOGA je zatem govoril o tem, da se je poslovni odbor zavedal širine neresenih vprašanj in da je stal pred dilemo, kako se lotiti reševanja neresenih vprašanj, ali od vprašanja do vprašanja ali celostno. Odločili so se postopnega reševanja od vprašanja do vprašanja, ki mora v končnem efektu dati enake rezultate.

Zatem so na predlog predsednika Ertla sprejeli poročilo poslovnega odbora in mu priporočili, da se je potrebno še nadalje prizadevati za 4% obrestno mero, oziroma za obročno odplačevanje obresti pri vseh dolgoročnih kreditih.

V naslednji točki dnevnega reda je inž. Ivo Arzenšek, prdsek razpisne komisije, poročal o poteku razpisa za imenovanje generalnega direktorja združenega podjetja Slovenske železarneske. Ker Gregor Klančnik kot kandidat ustreza razpisnim pogojem in ker je kandidat dovolj samoiniciativen, delaven in odločen ter odlično poznavalec tako trenutnih kot dolgoročnih razvojnih nalog slovenskih železarn, ga je predsednik predlagal delavskemu svetu v imenovanje.

Po daljši razpravi, ki se je nanašala na neresena vprašanja in naloge slovenskega železarstva, je bil Gregor Klančnik soglasno izvoljen za generalnega direktorja združenega podjetja Slovenske železarneske.

Nekatera neresena vprašanja, ki jih je kandidat za generalnega direktorja Gregor Klančnik iznesel pred imenovanjem, so na seji združili s poročilom o poslovanju slovenskih železarn v letu 1970. V razpravi, ki je sledila izvajanju v. d. generalnega direktorja Gregorja Klančnika, so predvsem govorili še o številnih neresenih vprašanjih, katera se morajo rešiti v najkrajšem času in o oblikovanju gospodarskega načrta ZPSZ za leto 1970. O vseh neresenih vprašanjih, ki zavirajo nadaljnji razvoj, bodo novi generalni direktor, predsednik poslovnega odbora in predsednik delavskega sveta osebno seznanili izvršni odbor Slovenije in centralni komite ZKS.

Pri oblikovanju gospodarskega načrta združenega podjetja pa bi morali bolj raz-

mišljati o prednostni listi za proizvodnjo posameznih artiklov, o usklajevanju cen, o specializaciji, proizvodnem programu, skupnih nabavah in tesnejšem medsebojnem povezovanju in sodelovanju, je bilo rečeno v razpravi. O mnogih stvareh bi se dalo že letos ukrepati. Govorili so tudi o enotni metodologiji načrtovanja za vse tri železarneske in enotnem izračunu poslovnih pokazateljev za bolj objektivno primerjavo doseženih rezultatov v posameznem podjetju. Je pa še mnogo neresenih vprašanj, od katerih je odvisna končna oblika tako finančnega kot proizvodnega načrta. Odprto vprašanje so tudi medsebojni odnosi ob opuščanju posameznih proizvodov v železarnah zaradi večje specializacije in prelivljanja dohodkov v medsebojnem poslovanju.

Ob koncu zelo razgibane razprave so sprejeli sklep; da poslovni odbor uredi vprašanje financiranja uprave združenega podjetja in sistematizacije delovnih mest uprave. Imenovali so tudi poseben strokovni team, ki mora do konca januarja pripraviti predlog specializacije in delitve dela, medsebojnega prometa med železarnami, o prevzemanju obveznosti do kupcev pri opuščanju določene proizvodnje v posameznih železarnah ter o ostalem sodelovanju. Imenovani team bo delal tudi na pripravah srednjeročnega načrta. Sestati pa se morajo tudi predstavniki vseh treh železarn, da uskladijo in pripravijo gospodarski načrt združenega podjetja ob upoštevanju današnjih pripomb, ki ga bo delavski svet obravnaval na prihodnji seji 4. marca, ki bo v železarni Ravne.

V nadaljevanju je predsednik DS Tomaž Ertl predlagal, da se imenuje posebna skupina ljudi, ki bo pripravila program dela delavskega sveta za leto 1970, ob sodelovanju predstavnikov samoupravnih organov in družbenopolitičnih organizacij vseh treh železarn. K predlagani vsebini, o kateri naj bi govorili delavski svet na letošnjih sejah, pa bo generalni direktor predlagal tekoče zadeve in neresena vprašanja. Predlog je delavski svet sprejel.

V zadnji točki dnevnega reda je direktor železarneske Jesenice mag. inž. Peter Kunc ob nazornem prikazu na slikah govoril o sedanjem stanju jeseniške železarneske, o njenem srednjeročnem programu do leta 1975 in o njenem razvojnem programu do leta 1985. Govoril je tudi o organizaciji železarneske in o organiziranosti samoupravljanja.

Po končani seji so člani DS in prisotni gostje imeli skupno kosilo, potem pa ogled novih valjarn na Beli. Ta oblika dela je bila sprejeta že na prvi seji z namenom, da se postopno vsi člani delavskega sveta in predstavniki družbenopolitičnih organizacij seznanijo s posameznimi železarnami, članicami združenega podjetja SLOVENSKE ŽELEZARNE.

Na drugi redni seji DS združenega podjetja SLOVENSKE ŽELEZARNE

20 let delavskega samoupravljanja v naši železarni

(Nadaljevanje s 3. strani)

»Ustanovitev delavskega sveta je revolucionarna in socialistična poteza naše oblasti, naše partije, s katero je uresničila ideale delovnega človeka. V delavski svet se ne bo vključil le delavec, ampak tudi delovna inteligenca in ji bo dana enakopravna možnost odločanja, kar bo brez dvoma rodilo največje uspehe pri graditvi pravega, resničnega socializma.«

»Ker bo najvažnejša naloga delavskega sveta skrb za delavca, se bo v 1950. letu zgradilo 110 družinskih stanovanj. Naloga delavskega sveta bo tudi skrb za novo delovno silo. V vseh kapitalističnih deželah vlada brezposelnost, pri nas pa vse bolj in bolj primanjkuje delovne sile. Zato bo važna naloga delavskega sveta, da poišče skrite rezerve predvsem s povečanjem discipline, s skrajšanjem zamujanja in prežgodnjega odhajanja iz tovarne.«

Po razpravi so izvolili 87 članski delavski svet, od katerih je danes v Železarni zaposlenih le še 24 članov, 39 članov je starostno ali invalidsko upokojenih, 10 članov je prestopilo v druga podjetja, 14 pa jih je umrlo. Ob zaključku seje so sprejeli še naslednje sklepe:

1. Delavski svet se mora najkasneje pet dni po skupščini sestati in začeti z delom.

2. Novoizvoljeni delavski svet se mora redno mesečno sestajati po potrebi pa tudi izredno in reševati vso politično in proizvodno problematiko.

3. Delavski svet mora na prvi seji izdelati program tekmovanja v podjetju za počastitev predvolilne kampanje v zvezno skupščino in, da napove tekmovanje vsem delavskim svetom podjetij v okviru ministrstva težke industrije.

4. Ena najvažnejših nalog za izpolnjevanje planskih postavk je razbijanje enomesečnega plana na sleherni proizvodni enoto, na posamezna delovna mesta v obratih. Spremljanje izvrševanja teh planskih nalog pa se mora prikazovati na diagramih in grafikoni.

5. Člani delavskega sveta se morajo zavedati velike važnosti naloge, ki so jo prevzeli in se morajo stalno seznanjati s problematiko proizvodnje v okolici kjer delajo ter s stalno signalizacijo omogočiti čim širši pregled. Vsi člani delavskega sveta morajo vse sprejete sklepe delavskega sveta prenašati na kolektiv, kjer so bili izvoljeni, prek sindikalnih ali pa proizvodnih sestankov.

Delavskemu svetu Železar-

ne je tako utrta pot. Nihče se takrat ni mogel predstavljati, kakšna bo ta pot in kakšen razmah bo delavsko samoupravljanje doživelo v razmeroma kratki dobi 20 let. Začeli so z delom, skromno in nesigurno, z veliko dilem in brez izkušenj. Celotak zakon o delavskem samoupravljanju še niso imeli, imeli so samo ideje in veliko, veliko dobre volje in elana. Za prvega predsednika delavskega sveta so izvolili tov. Franca ARHA, sedaj delovodja vzdrževanja na Javorniku, ki je v tej lahko rečemo prehodni dobi, dobrih pol leta šestkrat sklical sejo in na dnevni red postavil naslednja vprašanja:

— razvijanje socialističnega tekmovanja v smislu manifestacije ob državnih volitvah in sklepanja pogodb med delavci in upravo podjetja,

— razbitje plana po mesecih, dneh, brigadah in posameznikih,

— skrb za delovnega človeka,

— vprašanja proizvodnje in gospodarstva v podjetju,

— koriščenje notranjih delovnih rezerv,

— vprašanja zajamčene prekrbe,

— poročilo o potrošnji materiala v letu 1947, 48, 49 in 50 ter

— izvršitev polletnega plana v 1950. letu.

Že teh nekaj vprašanj, postavljenih na dnevni red se delavskega sveta v zelo kratki dobi, kaže kakšni problemi so težili takratni delavski svet. Še bolj karakteristična bila analiza sklepov, ki so jih sprejemali. Za ilustracijo naj navedemo nekaj sklepov zadnje seje delavskega sveta tega obdobja:

— za čimboljši prehrabeni standard delavcev, naj se trgovske poslovalnice podjetja oskrbujejo direktno pri ministrstvu za preskrbo LRS,

— pod parolo »Za osem urno delo, osem urno plačilo« stopiti v borbo za koriščenje delovnega časa od začetka do zaključka dne. Vzporedno s tem pravilno prenašati odgovornost prek obratovodstev do brigadirjev, kot neposrednih vodij najmanjših proizvodnih enot.

— podjetju je treba v bodočem letu odobriti plan gradnje družinskih stanovanj v celoti, ker se bo le tako lahko rešilo vprašanje velikega pomanjkanja delovne sile,

— takoj ko bodo izdelane značke po obratih, se mora vsakega delavca, ki se ga dobi brez opravljanja v drugem obratu, predstaviti na tovor, kjer je pomanjkanje delavcev najhujše,

— rešiti vprašanje lastne ekonomije,

— reducirati nadurno delo na minimum.

— člani delavskega sveta se obvezujejo za prostovoljno delo pri razkladanju starega železa in podobno.

Po izidu temeljnega zakona o delavskem samoupravljanju s podjetji, ki je izšel 27. junija 1950. leta, smo tudi pri nas že 14. avgusta 1950 na seji delavskega sveta izvolili 10-članski upravni odbor, kot izvršilno telo delavskega sveta. Obenem so za novega predsednika izvolili tov. Srečka JAGODICA. Novo izvoljeni upravni odbor, vsi njegovi člani so bili tudi člani delavskega sveta, je imel kot prvo nalogo prevzeti tovarno v upravljanje od dotedanjih upravnih organov in pripraviti svečan prevzem podjetja v upravljanje. Upravni odbor se je sestel takoj naslednjega dne po izvolitvi, izvolil za predsednika odbora tov. Milana ROPRETA in določil, da bo svečan prevzem podjetja v nedeljo, 20. avgusta 1950. leta.

Tega dne se je najprej ob 8. uri sestel delavski svet podjetja in obravnaval poročilo upravnega odbora o prevzemu dolžnosti ter potrdil prevzem, svečanost pa se je začela ob 9.30. Poglejmo, kaj je o tem svečanem dnevu zapisal neznani novinar v enem naših dnevnikov:

»Jeseničane je davi prebudila godba v zgodnjih jutranjih urah. Tovarniška poslopja in stanovanjske hiše na Jesenicah so že ponoči dobile svečano podobo, povsod so vihrale zastave. Ves teden so se že jeseniški delavci pripravljali na velik dogodek, ko bodo prevzeli plavže, martinovke, valjarske in druge stroje kot gospodarji v svoje roke. Visoko na plavžarski dimnik so zapisali besede, ki jih lahko zapišejo le delavci pri nas: »Samo v federativni

ljudski republiki Jugoslaviji je delavec gospodar tovarne!« Podobna gesla so bila napisana na plotovih, zidovih, slavalokih vzdolž Jesenic, tja do javorških obratov.

Tja pod Mežakljo in Jelen kamen ter Savske jame in Plavški rovt, kjer so bili nekdanji partizani, so se danes zjutraj slišali zvoki delavskih godb. Ob 9.30 so na tribuno pred upravno poslopje prišli član politbiroja CK KPJ, minister vlade FLRJ in predsednik sveta za strojegradnjo Franc LESKOŠEK, dalje predsednik vlade LRS Miha MARINKO, predsednik GO ZSJ Djuro SALAJ in predsednik GO ZSS Rudolf JANKO.

Množici delavcev je govoril tov. Leskošek, ki je z zbranimi, jednatimi besedami razložil pomen zgodovinskega datuma, ko delavci prevzemajo tovarne v svoje roke. Ob zaključku svojega govora se je tov. Leskošek obrnil k predsedniku delavskega sveta tov. Srečku JAGODICI in članom upravnega odbora, ki so bili poleg gostov prav tako na tribuni in dejal:

»Vas so delavci izvolili v delavski svet. Vam je dalo delavstvo Železarni veliko zaupanje in s tem ste sprejeli veliko nalogo. Izročam vam ključ velikega podjetja v imenu državne oblasti. Vi ste sedaj odgovorni za vse delo v Železarni. Vodite Železarno po zakonitih predpisih, v okviru petletnega gospodarskega plana, po navodilih in smernicah, kakor jih narekujejo interesi naše socialistične skupnosti. Skrbite o delavcih, o njihovem delu, njihovem življenju, o njihovih družinah. Dvigajte njihovo kulturo in politično zavest, vodite pravilno gospodarsko politiko, učite se in učite druge. Partija in oblast vam bosta pomagali, čuvajte tovarno, ki je skupna last. Zavedajte se da sovravniki bdi in išče prilike, da bi vam škodoval. Čestitam vam k prazniku in želim mnogo uspehov.«

In so se spoprijeli, ne samo z nalogami, temveč tudi s težavami, ki so se pojavljale tako znotraj kot zunaj tovarne. Znašli so se v največjem razmahu izpolnjevanja petletnega gospodarskega pla-

na, v katerem je naša železarna prispevala jugoslovanski industrijski ekspanziji kar 55 % vse proizvodnje jugoslovanske črne metalurgije. Naloge v tem niso majhne, obstoječe zmogljivosti so izkoriščali do maksimuma, sami pa niso mogli dosti misliti na modernizacijo proizvodnje, kajti njihova naloga je bila pomagati drugim. Lahko bi navedli celo vrsto statističnih podatkov, kakšen razmah je v tem času dosegla železarna pa čeprav ni bistveno povečevala zmogljivosti, koliko so organi upravljanja vlagali sredstev in gradnjo in rast družbenega standarda, koliko je železarna prispevala sredstev za gradnjo drugih vej industrije, koliko druge pomoči je nudila, koliko kadra je vzgojila za metalurške tovarne širom domovine, pa vendar to ni namen članka. Namen članka je pisati o tem kako so se prizadevali, da bi tudi v delavskem samoupravljanju našli načine, oblike in metode najboljšega dela, najboljše organizacije samoupravljanja, takšne, da bi omogočila sodelovanje najširšemu krogu delavcev, če že ne slehernemu, ki je zainteresiran za sodelovanje. Iskali so poti in jih tudi našli, včasih boljše, včasih so tudi zgrešili, kljub temu pa vedno uspevali, ker so se učili na lastnih izkušnjah in niso nikogar posnemali. Učite se in učite druge jim je naročil tov. Leskošek, ko je predajal tovarno v upravljanje in držali so se njegovih besed.

Temeljni zakon o samoupravljanju s podjetji je delavskim svetom določal naslednje naloge oziroma pristojnosti:

— potrjuje temeljne plane in zaključni račun podjetja,

— sklepa o gospodarjenju s podjetjem in o izpolnjevanju gospodarskega plana,

— voli, razrešuje in menja upravni odbor podjetja ali njegove posamezne člane,

— izda pravila podjetja, ki jih potrdi upravni odbor višjega gospodarskega združenja oziroma pristojni državni organ,

— sprejema in pretresa poročila o delu upravnega odbora in sklepa o odobritvi njegovega dela,

Med odmorom druge seje DS združenega podjetja Slovenske železarn

— pretrsa posamezne ukrepe upravnega odbora in sklepa o njih,

— razdeljuje del akumulacije, ki ostane na razpolago podjetju oziroma kolektivu.

Upravni odbor podjetja, pa je po temeljnem zakonu o samoupravljanju imel naslednje naloge oziroma pristojnosti:

— sprejema predloge za temeljne plane podjetja,

— sprejema mesečne operativne plane,

— skrbi za pravilno poslovanje podjetja,

— sestavlja predloge za notranjo organizacijo podjetja in sistemizacijo delovnih mest,

— sestavlja predloge za pravila o delovnem redu v podjetju in izdaja ukrepe za utrjevanje delovne discipline, — odloča o postavljanju uslužbencev na vodilna delovna mesta v podjetju, odloča o ugovorih delavcev in uslužbencev proti odločbam o odpovedi in o notranji razdelitvi dela,

— izvaja ukrepe za pospeševanje proizvodnje podjetja, zlasti za racionalizacijo proizvodnje, povečanje storilnosti dela, znižanja proizvodnih stroškov, zboljšanje izdelkov, za varčevanje, zmanjšanje odpadkov in izvrškov,

— odloča o delovnih normah v podjetju,

— odloča o imenovanju udarnikov in o racionalizatorskih in novatorskih predlogih,

— izvaja ukrepe za strokovni napredek delavcev in uslužbencev podjetja, kakor tudi za njihovo pravilno razporejanje na posamezna delovna mesta,

— skrbi za pravilno uporabo predpisov o delovnih odnosih v podjetju, o plačah, dninah in napredovanju delavcev in tudi o izboljšanju življenjskih pogojev delavcev in uslužbencev v podjetju,

— razporeja po načrtu dopuste delavcev in uslužbencev v podjetju,

— ukrepa o varstvu in pravilnem uporabljanju splošnega ljudskega premoženja, s katerim podjetje gospodari, ukrepa o razkrivanju, preprečevanju in odpravljanju škodovanja, potrate in drugih oblik brezvestnosti do splošnega ljudskega premoženja.

Cepprav so bile to odgovorne naloge in pristojnosti dovolj široke, vendar je bila materialna osnova samoupravljanja takrat še majhna. Vrata razvijanja delavskega samoupravljanja so se tedaj na široko odprla in si je ta pridobitev proletarske, socialistične revolucije nezadržno utirala pot k višjim oblikam, predvsem pa za širšo in večjo materialno osnovo. Niti enkrat v vseh teh letih se ni zamajala zgradba delavskega samoupravljanja; čeprav po propagandi sovražnih sil zgrajena na trilih nogah, temveč se je krepila tako v temeljih z materialno osnovo, kot v nadgradnji z oblikami dela in organizacije. Danes je v naši Zeleni kakor drugod po naši deželi ta stavba čvrsto zgrajena in letos lepo okrašena z visokim jubilejem.

V delu naših samoupravnih

organov, se je razumljivo zato, ker je tovarna velika, kaj hitro pojavila težnja, približati delavsko samoupravljanje neposrednemu proizvajalcu in neposrednemu proizvajalca čim bolj neposredno vključiti v delo samoupravnih organov. Zato je delavski svet podjetja na seji, dne 24. februarja 1953 sklenil, da se tega leta takoj po volitvah v delavski svet podjetja izvedejo tudi volitve v obratne delavske svete. Sklenili so, da se obratni delavski sveti ustanovijo v vseh 22 obratih Zelenarne in, da bodo glede na število zaposlenih v obratu šteli od 9 do 25 članov. Na seji delavskega sveta podjetja, dne 13. marca 1956, so na predlog sindikalne organizacije sklenili obratne delavske svete, ki so medtem porasli že na 24 in vključevali 251 članov, na 9 grupnih in 2 obratna delavska sveta s skupaj 182 člani. Sorodne obrate so združili v grupe in so tako dobili večje organizacijske enote in delavskim svetom lahko dali širše pristojnosti. Na žalost so bile te pristojnosti le posvetovalnega značaja in je o vseh vprašanjih, o katerih so obratni in grupni delavski sveti razpravljali končno le sklepal delavski svet podjetja, oziroma upravni odbor, če je vprašanje spadalo v njegovo pristojnost. Takšnim organom pač ni bila nakazana pot nadaljnjega razvoja pa so zato tudi počasi zamrli. Delavski svet podjetja je na seji, dne 29. marca 1958 sklenil, da se v letu 1958 volitve v grupne in obratne delavske svete ne izvedejo in se mandatna doba teh organov podaljša za nedoločeno čas. Hkrati s tem sklepom pa sprejeli še sklep, da se vprašanje obratnih delavskih svetov dokončno reši, predvsem pa vprašanja njihovih pristojnosti. Imenovana je bila tudi posebna komisija, ki naj bi pripravila najugodnejšo obliko obratnih ali grupnih delavskih svetov in točno določila njihove pristojnosti.

Komisija je delo opravila zelo dobro in predlagala, da se v novo ustanovljenih ekonomskih enotah: talilnice, valjarne, predelovalni obrati in strojno energetski obrati, izvolijo obratni delavski sveti s po 25 članov vsak. Komisija je tem obratnim delavskim svetom določila tudi pristojnosti, med njimi tudi take, ki so temeljile na ekonomski osnovi, ker so že same ekonomske enote bile tako organizirane, da bi počasi lahko dobile ekonomsko in finančno samostojnost. To pa je bilo precej drugače kot doslej pri vseh obratnih in grupnih delavskih svetih. Ti delavski sveti so kaj hitro zaživele in delali zelo dobro pa prav zaradi tega obudili misel, da se namesto starih ekonomskih enot v Zelenarni, ustanovi 27 delovnih enot in da se tem delovnim enotam da prav takšna ekonomska in finančna samostojnost. To je bilo kmalu uresničeno in ustanovljene so bile delovne enote, v delovnih enotah delavski sveti delovnih enot oziroma upravni odbori v majhnih delovnih enotah in popolnoma

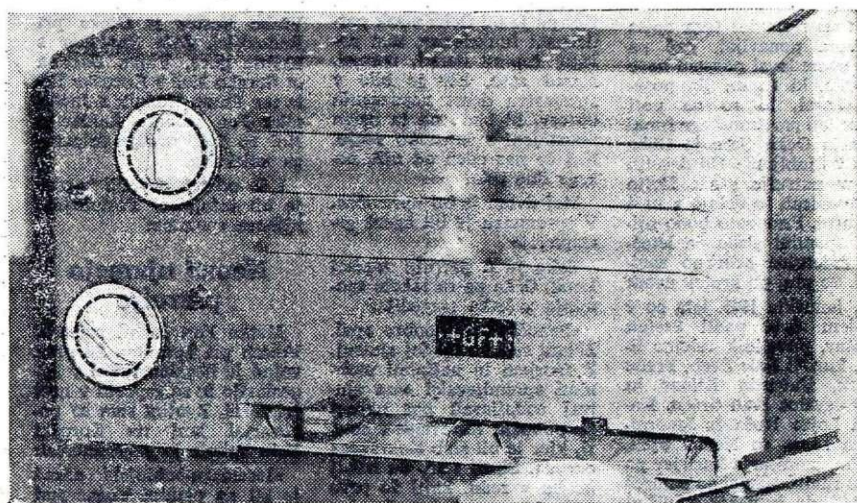
novi določeni so tudi zbori delovnih ljudi v vsaki delovni enoti. To obliko smo kasneje nekoliko izpopolnili, v vseh delovnih enotah smo izvolili delavske svete od 11 do 35 članov, v vseh delovnih enotah smo imeli zbor delovnih ali obračunskih enot, posebno v velikih obratih smo na splošnih volitvah volili tudi predsednike in namestnike zborov. S takšno decentralizacijo smo resnično približali delavsko samoupravljanje neposrednemu proizvajalcu in ga neposredno vključili v delavsko samoupravljanje, le oblike zborov so se posebno v velikih obratih pokazale zelo neprimerne. Zbori so bili zelo redki, ali pa ni

samoupravnem sistemu in, da delavci prek delovnih skupin neposredno sodelujejo v samoupravljanju. V obratih so na mestu delavskih svetov ustanovljene tri komisije, ki so prevzele pristojnosti in naloge delavskih svetov, vsaka za svoje področje, v delovnih enotah, ki jih imamo sedaj 8 pa so ustanovljeni sveti delovnih enot, ki pa imajo še šest komisij, specializiranih za posamezna področja delovanja delovne enote. V Zelenarni je ostal delavski svet kot osrednji organ upravljanja, namesto upravnega odbora pa ima delavski svet Zelenarne 10 odborov in 6 komisij, ki so specializirani za posamezna področja in so

prevzeli v celoti naloge prejšnjega upravnega odbora pa tudi dober del nalog in pristojnosti delavskega sveta Zelenarne. Določene so in točno razmejene pristojnosti med posameznimi organi, vsak organ pa ima pravice odločanja in sklepanja.

Menimo, da je tokrat napravljen največji kvaliteten korak v razvoju oblik samoupravljanja in prilagajanja teh oblik potrebam proizvodnje in moderni organizaciji dela.

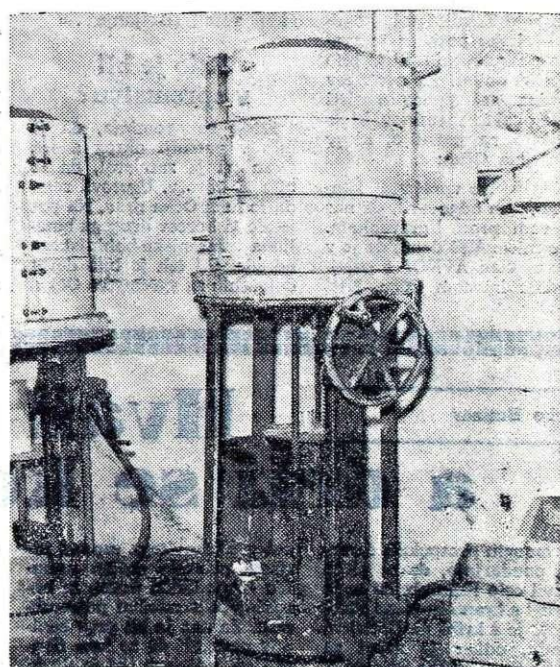
Dvajsetletni razvoj samoupravljanja je potrdil geslo TOVARNE DELAVCEM, kot veliko vsebinsko spremembo v proizvodnih odnosih in v razvoju proizvodnih sil.

S sušilnikom za hitro določanje vlage (firme Georg Fisher, Švica) določujemo vlago v surovinah, šamotnih masah in mletem materialu. Vzorec zatehamo v skodelico in jo potisnemo v odprtino sušilnika. S stikalno uro vključimo infrardečo žarnico za določen čas. Toplota žarnice vzorec posuši, nakar ga stehamo in iz razlike v teži izračunamo vlažnost.

koli sklepci in so morali delavski sveti delovnih enot večkrat prav zato prevzeti njihove pristojnosti, če so hoteli, da se je včasih kakšna stvar sploh lahko rešila v obratu. Na takšno organizacijo nas je v neki meri navezovala tudi ustava, pa zato nismo mogli veliko spreminiti.

Iskali smo poti in možnosti, ki nam jih je dal šele XV. ustavni amandma, ki je v tem pogledu dal popolnoma proste roke podjetjem, da sama ustanovijo takšne organe, ki bodo najprimernejši za njihovo organizacijo dela in proizvodni proces. Organi samoupravljanja so se po tem tako lotili temeljitih in korenitih sprememb organizacije samoupravljanja, ki je šla v dve osnovne smeri. V obratih najti takšne neposredne oblike sodelovanja delavcev v samoupravljanju, da bodo sprejemljive, zanimive in učinkovite. Pri delovnih enotah in v tovarni pa ustanoviti takšne organe samoupravljanja, da bodo imeli pravice samostojnega odločanja, pa čeprav na nivoju, nikakor pa ne stopenjskih organov ali dvotirnosti. Upravni odbor je bilo treba zamenjati s specializiranimi odbori, s točno določenimi pravicami tudi samostojnega sklepanja in odločanja. S statutarnim sklepom je delavski svet Zelenarne določil, da delovne skupine delujejo tudi v

S pečjo za določanje ognjeodpornosti določujemo točko zmečiča materialov. Iz zmečiga vzorca napravimo male piramide, ki jih pritrdimo na šamotni podstavek obenem s Segerjevim stožcem, ki ima poznano točko mehčanja (npr. SK 30 ima zmečiče 1670° C). Šamotni podstavek z vzorci s polžastim prenosom dvignemo v kriptofno peč in počasi dvigamo temperaturo peči. Vzorec opazujemo preko zrcala: ko se stožci prične nagibati, jih vzamemo iz peči in na osnovi primerjave stožcev vzorcev s Segerjevim stožcem ocenimo točko zmečiča (SK).

Inž. B. Razinger

Spomini iz NOB Jože Vidic

Ob 25 - letnici tragedije v Medjem dolu

Kdo je izdal borce pod Karavankami?

Lani sem v Železaru objavil reportažni zapis pod naslovom Tragedija v Medjem dolu. V reportaži opisujem smrt štirih kurirjev in enega obveščevalca, ki so 22. januarja 1945. leta padli v Medjem dolu nad Javorniškim rovci.

V tem sestavku tega opisa ne bom ponavljal, pač pa bom posredoval povsem nove podatke, ki so mi jih povedali borci, ki so na poti spremljali partizanskega funkcionarja Očka (lani je Očka umrl v Ljubljani). Od devetih članov patrulje štirje živijo na Jesenicah in delajo v naši železnici. Prav zato bodo njihovi spomini glede na letošnjo 25-letnico posebno zanimivi. Se prej pa kratek uvod:

22. januarja 1945. leta so v Medjem dolu padli Stefan Demšar, poveljnik releske linije, kurirji Jože Zvab, Franc Mežek, Valentin Klinar in obveščevalec Ivan Sršen. Kurirja Lojze Noča iz Javorniškega rova so Nemci ujeli, Iztoka, komisarja kurirjev pa hudo ranili. Nemci so namreč zvedeli, da je nekje v bližini Očka, zato so povsod postavljali zasede. Na poti od Bohinja do Karavank je Očka spremljala patrulja Jeseniško-bohinjskega odreda.

Leopold Trtnik-Iztok, komisar kurirske poti, se je vračal s posvetovanja, ki je bilo v Selški dolini. Za osvoboditve spomina naj ponovim tisti del Iztokovih spominov, ki se nanašajo na patruljo, ki je spremljala Očka:

»Na Alešovo vprašanje, kam gremo, sem odgovoril, da nas pot vodi proti Karavankam. Nato mi je Aleš dejal, da je v skupini član AVNOJ s partizanskim imenom Očka. Nje-

ga je spremljalo okrog 10 borcev Jeseniško-bohinjskega odreda. Aleš me je vprašal, če bi hotel pomagati Očku in spremstvu, da pridejo onkraj Save, ceste in železnice v Karavanke, Kurirji števili navajeni poti, je dejal Aleš. Nekaj časa sem razmišljal, saj s kurirji in po kurirski stezi ni smel potovati nihče, ki ni imel posebnega dovoljenja. Ker pa je bil Očka visok partizanski funkcionar, sem naloge, čeprav nerad, sprejel. Nered zato, ker je bilo v spremstvu deset nepoznatih borcev, ki bodo na ta način seznanjeni s kurirsko potjo. Kaj če nas eden od njih nekega dne izda?

Moj dvom je bil upravičen. V spremstvu je bil agent gestapa...

Tako je o patrulji zapisal Iztok. Očka pa se takole spominja začetka tragedije:

»Ponoči nisem dobro spal. Zbudil sem se zgodaj zjutraj. Z Igorjem in najinimi osebnimi spremljevalci smo zjutraj nadaljevali pot naprej po pobočju Karavank v smeri, kjer je bil štab Kokrškega odreda. Slutil sem, da nekaj ne bo v redu, kajti že prvo noč sta nam pobegnili dva spremljevalca iz Jeseniško-bohinjskega odreda. Od njiju so gestapovci lahko zvedeli, kdo vse je v naši skupini. Komaj smo odšli, že smo za nami slišali streljanje...«

Kdo je bil v spremstvu?

Iztok se spominja, da je bilo v patrulji okrog deset, Očka pa je zatrjeval, da je bilo 15 borcev. Ugotovil sem, da je imel Očka prav. Na poti je šlo 15 borcev drugega bataljona Jeseniško-bohinjskega odreda. Od teh je bilo devet določenih za spremstvo Očku,

šest borcev pa je potovalo v isti skupini samo do Dovjega, tam pa so se ločili in nadaljevali pot v Zgornjesavsko dolino.

Očka so spremljali naslednji borci 2. čete, 2. bataljona Jeseniško-bohinjskega odreda: Matko Fon s Koroške Bele, Adolf Podlunšek iz Hrastrnika, Anton Dijk s Koprivnika, Emil Znidar z Jesenic, Vinko Vester iz Otoka pri Radovljici, Jože Ravnikar s Križne gore, Vinko Svetina in Stanko Noč s Koroške Bele ter Franc Hodnik z Javornika. Fon, Hodnik, Znidar in Noč so člani našega delovnega kolektiva.

Kdo od teh devetih borcev je bil izdajalec? Poslušajmo njihove spomine:

Nemci ujamejo patruljo

Matko Fon je bil rojen v Volčah pri Tolminu. Ze pred vojno je ilegalno prišel v Jugoslavijo in se zaposlil v naši železnici. Z njim sem se pogovarjal lani na Koroški Beli. Takole je pripovedoval:

»Jesenško-bohinjski odred je bil na planini Vogar nad Staro Fužino v Bohinju. Tam so nas določili za spremstvo. Štab je iz druge čete drugega bataljona izbral 15 najboljših borcev. Kdo bo spremljal Očka je določil politični komisar Čiro. Po nalogu štaba smo od drugih borcev vzeli najboljše orožje. Podlunšek je nosil angleški mitraljez »bren«, Stanko Noč pa je bil pomočnik mitraljeza. Ne spominjam se, kje smo se srečali z Očkom. Menda je to bilo na Koprivniku (Aleš Jelenc je potrdil ta podatek). Na poti proti Radovni smo srečali Iztoka. Nekje med Radovno in Mojstrano so nas pričakali mladi-

dinci iz Mojstrane, ki so pred nami pregledali teren. Mimo Mojstrane smo šli brez skrbi, ker so nas mladinci točno obvestili, kje je sovražnik.

Blizu Dovjega se je šest borcev ločilo od naše skupine. Le-ti so nadaljevali pot proti Kranjski gori. Tja so šli po neko orožje. Nad Plavskim rovtom nad Jesenicami smo se z Očkom razšli (tudi ta podatek je potrdil Aleš Jelenc). Mi smo šli spat v neki star senik. Zvečer je Vinko Svetina odšel v vas. Dejal je, da gre k svojemu dekletu. Bil je menda blazno zaljubljen v neko lepotic. Ker se ni več vrnil, smo bili v skrbeh, kaj je z njim. Zaradi varnosti, ker smo se bali izdajstva, smo se začeli umikati višje v hrib. V nekem seniku smo dobili leste. Prislonili smo jo na smreko, se splazili od nje proč od izhajne kurirske poti, zadnji pa je potegnil leste v seboj in jo skril v

snež. Tako smo zabrisali sled. Pogrezali smo se do vratu v snež, le glave so nam gledale iz snega. Vester, komandir čete, je splezal na smreko in opazoval okolico. Ničesar ni opazil. Nadaljevali smo pot in se glasno pogovarjali, ker je kuhar nekje spodaj pustil kotel za kuhanje. Nenadoma so se okrog nas pojavili Nemci in raztrganci v belih haljah. Bili so na smučkah. Prvi rafal nad našimi glavami je dal jeseniški gestapovec Kopitar. Naš mitraljez je stoji streljal, medtem pa so Nemci začeli kričati: »Predajte se. Ne streljajte!«. Ker smo komaj gledali iz globokega snega, se nismo mogli boriti. Tako so nas ujeli. Iz naših pušk in mitraljeza so vzeli sprožilni mehanizem, strgali so nam obleke, da bi bolj bedno izgledali in nas take odpeljali na Jesenice. Med potjo sem ugotovil, koliko je bilo sovražnikovih vojakov. Stel

Stanko Noč s Kor. Bele in Franc Hodnik z Javornika, sta bila člana patrulje, ki je spremljala OČKA

Marko Butinar

Hvali morje, a drži se kopnega

V mnogih prospektih domačini poudarjajo, da se je tu ustavil celo Kolumb, da se je oskrbel s hrano in pitno vodo. Otočje je s krizo na Bližnjem vzhodu, odkar je zaprt za plovbo Suez, veliko pridobilo. Številne ladje se na poti čez Atlantik ustavljajo v lukah, kjer se oskrbijo z gorivom, hrano in vodo.

Spanci so v nedavni preteklosti napravili odlično gospodarsko in politično potezo z uvedbo svobodnih luk. Prodaja goriv pod najugodnejšimi pogoji in izvoz južnega sadja, ki ga ima otočje v izobilju, je

poleg bliskovitega vzpona turizma prineslo otočju neslu-ten gospodarski vzpon in naraščajočo strateško pomembnost. Za nas je bil prav zanimiv podatek, da se luka Santa Crus nenehno širi in da je prav vse zgrajeno z ogromnimi količinami jugoslovanskega cementa.

Otočje postaja eno samo gradbišče. Zgrajeno imajo sodobno cestno omrežje, kljub izredno neugodnim terenskim razmeram in do nedavna nepoznane vasice s plantažami banan postajajo celostno opremljena turistična mesta-

ca. Kanarski otoki so danes dobro potrošno blago na svetovnem turističnem trgu. Pomudba je konjunkturna, turizem tu cvete in z njim tudi gospodarska moč otočja in otočanov.

Podnebje ima otočje zahvaljujoč ugodni legi v Atlantiku, izredno ugodno. Razlika med najvišjo in najnižjo povprečno temperaturo zraka, med najtoplejšim in najhladnejšim dnem v letu znaša bori 7°C. Morje, ki oblika to otočje pa ima vsled vpliva morskih tokov poleti temperaturo morske vode 22°C.

Vegetacija je zato bujna in zemlja rodovitna, da marljivim domačinom nakloni na leto 2 ali celo 3 »žetve« pomaranč, limon, banan, grozdja in ostalih pridelkov. Dolga leta so se strokovnjaki spraševali od kje otoku Tenerife takšna ogromna količina pitne vode. Očitno je namreč bilo, da vsled malih količin letnih padavin, številni izviri niso posledica meteoritnih voda. Sele spoznanja in ugotovitve zadnjih let so dale odgovor na to vprašanje. Na otoku je ugasil vulkan Pico de Teide, ki se kot megota, ogromna, bazaltna piramida dviguje 3707 m nad morje. 60 let je minulo odkar je zadnjikrat lava stekla po pobočjih navzdol. Vendarle notranjost gore še vedno ni ohlajena in v to vroče jedro nenehno priteka morská voda

in se pretvarja v paro, ta se v višjih plasteh kondenzira in priteka na dan kot hladna pitna voda. Tako je otok deležen še ene naklonjenosti narave in zahvaljujoč temu pojavu, je pitne vode v izobilju, da še preostane za namakanje plantaž in oskrbo vedno številnejših ladij, ki se zasedrjo v pristanišču Santa Crusa. Prebivalci se dobro zavedajo tega, da so dolžni zahvalo za svoje blagostanje za rodovitnost otoka ravno temu pojavu. To je še en razlog, da so otoke nekoč imenovali upravičeno »Otoke sreče«. In če pridam, da po osvajaških vojnah Spancev z domačini Guanči, vlada na otoku stoletja mir, je to ime nedvomno kar pravo. Spraševali smo se ravno zato, če so ljudje tu srečni, a odgovor je morda v misli: »Kako pa naj ocenijo

sem jih. (protilet nica), di jesen Lovrine, Zvan. To nuarja 1

Na Jes v Stanov bil sede nas v pro Bili smo majhnem vem pro Na ges Druschke 1. Ali vev ša naloga partizane sem? 4. itn.

Celica da nismo tigniti n mrzli vod zrak. Na celico pa Nemca, nekoč na lezniškem pri Zirov pobeignil hraber m reda. Na zane priške voja stah, a Nemci a strahovit ubili.

Enajst uklenjen peljali do nas pelj zapore. I so že od karja iz V Begu zasliševa deli sme kar in Gestapo reč v Be tem gnu

Prvega liali v M nicah s ko so z mesto. I la popoli mrtev, nas razl nu je t nobena lahko z

srečo, k nesreča-

Med t dovanje nje vasi nih pol jih borc obeh s široke s mo se š kjer se nižje n puhti iz pobočij je svež je kamr nec hla sem, da jo iz n tolmunč tu ne n 1600 m in ko n krajina Drevje kavemu

sem jih, je 42 »flakovcev« (protiletalska enota na Jesenicah), nanjmi so bili tudi jesenski gestapovci in to Lovrinc, opitar, Kerin in Zvan. To je zgodilo 18. januarja leta.

Na Jesenah so nas zaprli v Stanovovo hišo, kjer je bil sedež gestapa. Zaprti so nas v prazni podstopnicami. Bili smo oprti v temnem, majhnem in smrdljivem prostoru brez oken.

Na gesla me je zasliševal Druschke, spraševal me je: 1. Ali vedekšna je bila naša naloga. Kdaj sem šel v partizane. Iz katere enote sem? 4. Kaj smo spremljali itn.

Celica bila tako majhna, da nisem mogli stati niti iztegniti. Cepeli smo v mrzli vodrez svetlobe, brez zraka. Naga dne so v našo celico prihajali uklenjenega Nemca, zvezana, ki je bil nekoč neki stražar pri železniškem mostu v Mostah pri Zirovi pa je kasneje pobegnil partizanom. Bil je hraber nek Kokskega odreda. Navedel je v partizane prišli še druge nemške vojaške stražarje v Mostah, a ga v tisti akciji Nemci zvišajo ujeli, ga strahovito učili in nazadnje ubili.

Enajsti kasneje so nas uklenjenim tovornjakom pripeljali daleč, od tam pa so nas peli po begunjske zapore. Tri dni pred tem so že odšli Vestra, Ravnikarja in aka.

V Begunjo so nas ponovno zasliševali pretepal. Zvedeli smo, sta bila Ravnikar in ester ustrljena. Gestapo Kerin se je nameril v Benjak sam hvalil s tem gnum dejanjem.

Prvega marca so nas odpeljali v Mauthausen. Na Jesenicah so bili prav takrat, ko so zanimi bombardirali mesto. Miška pošta je bila popolnoma uničena, stražar mrtev, vni in tiri okrog nas razbiti. Na našem vagonu je bil lukenj, toda nobena to velika, da bi lahko zlevali.

srečo, ko ne vedo kaj je nesreča.

Med prijetnim pripovedovanjem zapustili zadnje vasi in skrbno obdelani polji vase nas je sprejel borovzd, ki se širi na obeh straneh lepo speljane široke asfne ceste. Ustavimo se ob razgledišču, od kjer se od pomudi 1000 m nižje nahaja morja. Vлага puhti iz barve gozdnatih pobočij prijetno sveže, kot je svež hladan. Prav blizu je kamnogišče in studenec hladne vode. Prepričan sem, da mniki le malo pijejo iz nje, da le večkrat v tolmunčadijo vina, ki jih tu ne mara. Nekje v višini 1600 m pas zagrne megla in ko nastopi sonce, je pokrajina pom izpremenjena. Drevje se umaknilo pritlikavemu ličevju, ki poga-

V vagonu med bombardiranjem

Stanko Noč s Koroške Be-le, delavec Železarn, pripoveduje: »Sploh nam niso povedali, koga bomo spremljali. Ker je Svetina dezertiral, smo se nameravali premakniti na Hrušičansko planino, kjer bi čakali vse dotlej, dokler Očka ne bi opravil svoje naloge, da bi ga spet spremljali nazaj prek Save.

V zaporu na Jesenicah so mi vzeli čevlje. Bos sem stal na mrzlem betonu. Noge so mi močno zatekle. Bolelo me je tako hudo, da sem kričal kot podivjan. Druschke se je sredi noči zbudil in prišel gledat, zakaj se derem. Kasneje sem po zvezji dobil nogavice. V begunjske zapore so me morali peljati z vozom, ker nisem mogel hoditi.

Prvega marca 1945. leta so nas naložili v Lescah na vlak za Mauthausen. V vagonu je bilo okrog 30 zapornikov. Vlak je prisopihal na Jesenice, ko so sirene pravkar oznanjale alarm. Bilo je okrog enajste ure dopoldne. Pri prvem alarmu so vlak umaknili do Hrušice, potem pa so ga spet vrnili nazaj na postajo. Ko so zavezniki začeli bombardirati mesto, smo bili zaprti v vagonu vlaka, ki je stal točno nasproti jeseniške pošte. Deset metrov od našega vagona so bombe povsem do tal porušile pošto, vsi tiri so bili uničeni. Stražarja vagona je uničila bomba. Na naš vagon je priletela skala. Vagon se je tresel od silnih eksplozij, ki so odmevale okrog nas. Daleč naokrog je bilo vse uničeno, le naš vagon je stal sredi postaje. Na vagonu je sicer bila luknja, toda premajhna, da bi splezali ven. Če bi med bombardiranjem skušali pobegniti, ne bi prišli daleč, ker so povsod okrog padale bombe. Le naš vagon je stal na postaji skoraj nepoškodovan, kakor oaza sredi puščave.

(Nadaljevanje)

nja iz pobočij zasutih z lavo in tam na zahodu kipi v nebo od jutranjega sonca ožarjena piramida vrha Pico de Teide. Na razgledišču vrh serpentine se ustavimo, da nas prevzame svež, hladen zrak, pravo nasprotje vročine ob obali. Pritlikavo zeleno grmičjeve oživila sicer monotonno črnikasto sivo pokrajino. Plasti lave skozi katere je vsekana cesta so raznobarvne, a prevladuje črna, bela in rumena in so izrazite, po 1 m debele. V pobočjih Pico de Teida se blešče stebri žičnice, ki jo gradijo na vrh. Gondole bodo drsele prav nad kraterjem in prav gotovo bo potem ta cesta postala pretesna. Pozimi tu zapade do 2 m snega in orjejo jo prav do njenega konca, kamor smo namenjeni tudi mi.

(Nadaljevanje)

Miha Klinar: LUČI V SIVEM MESTU

Miha Klinar: LUČI V SIVEM MESTU

Miha K

104.

To bi Tine rad povedal mami, a mu nekaj pravi, naj o tem molči, kakor da tega mama ne sme zvedeti. Zato pravi samo: »Bril! A poglej, kakšna krtača sem zopet,« se podrgne z roko po bradi. »Tak ne morem ven.«

»A zakaj bi hodil ven?«

»Nedelja je! In prijateljem bi rad povedal, da so me sprejeli v fabriko,« pravi in pogleda mamo, češ: Ali res ne razumeš? To je novica, ki razganja človeka. Mora jo odložiti. Mora jo zaupati drugim. Velikega veselja in velike sreče človek ne more nositi sam prav tako ne kakor velike žalosti in velike nesreče.

»Saj razumeš,« gleda mamo. »Ne bom dolgo. Uro, dve. Pred poldnevom bom gotovo doma, da bom skuhal kosilo.«

»No, prav! Le pojdi!« privoli Ana. Naj gre! Čez uro ali dve bo sama vstala, ker danes ne bo ne Tonetove mame ne sestre. Toliko je že pri močeh, da bo pristavila juho in Tineta presenetila s kosilom. »Le pojdi! A opoldan boji doma!«

»Se prej bom, mama!«

»Ni ti treba hiteti! Le se sprehodi in nadihaj zrak! Meni ne bo dolgčas, saj je pri meni sonce,« pokaže na zlato risanko na postelji in po stenah.

»Sonce, ki ga poi leta ni bilo!«

»Res, celih pol leta! Pa je vseeno prisijalo in prišlo k nama kot dolgo pričakovani gost.«

»Ja, kot dolgo pričakovani gost. To si zares lepo povedal.«

SIVO MESTO

»In ta gost naju pol leta ne bo zapustil.«

»Ja, vse do jeseni!«

»A jeseni bova šla za njim.«

»Kam?« ga Ana ne razume.

»Kam neki? Bom pa ja do takrat toliko zaslužil, da si bova lahko najela majhno, a pravo človeško stanovanje.«

»Pravo človeško stanovanje?« ponovi Ana kakor odmev.

»Seveda, mama! Že, odkar so nas pregnali iz barake, si želim, da bi živel v pravem stanovanju kakor drugi.«

»Tovarniškega ne boš dobil. Druga pa so draga.«

»Bova že kaj našla, mama!«

»Bojim se, da tvoj zaslužek v fabriki, dokler ne boš polnoleten, ne bo zadostal, da bi si lahko privoščila večje udobje kakor sedaj.«

»O, bova, mama!« pravi Tine, ker upa, da bo lahko poleg zaslužka v tovarni zaslužil še kaj z delom v prostem času.

»Nikamor se nama še ne mudi! Čez dve, tri leta boš moral k vojakom...«

»K vojakom,« ponovi Tine. Mamine besede so padle nanj kakor neprijetna hladna senca, a jo odžene: »Morda mi ne bo treba! Tvoj rednik bom! Edinec sem. Ne bom izgubljal časa z nesmislom, kakršen je vojaščina.«

»Ne vem, če ti bodo to priznali in te vojaščine oprostili. Prepostaven si. Take neradi oproščajo. Bojim se, da te bodo potrdili h gardi ali pa k mornarici!«

»Nisem nor! Je devet mesecev, ki ti jih ukradeta kralj in država, je preveč! Kaj šele, da bi si pustil ukrasti osemnajst mesecev pri gardi ali celo dve leti pri mornarici? Kralj in država me lahko nekam pišeta! Ne bom se jima pustil!«

»Nikar tako, fant,« se prestraši Ana. »Raje pljuni ali pa si odgrizni jezik, kakor da bi kje rekel to, kar si meni. Za take besede dobiš črno piko! Ali pa te celo zapro! In potem je konec, prav tak konec, kakor je bil z očetom. Pomisli na nesrečnika, fant! Pomisli!«

»Saj mislim!«

»In zaklepaj vase, kar ti ni prav!«

»Eh, saj ne bom kričal po cesti, da ne pojdem v vojsko, ali celo, da nočem. Za redilca se bom javil! In kot redilec imam pravico, da me vojaščine osvobodijo,« pravi Tine. »Zato ti ne boš več prala in delala...«

»O, seveda,« se Ana ne strinja, ker ve, da Tineta zaslužek v tovarni ne bo prevelik, da bi lahko oba z njim živel. Ja, ko bo izpolnil enajdvajseto leto in bo plačan kot odrasli delavec, potem bo drugače, a še vedno ne tako dobro, da bi lahko sama prekrivala roke in počivala. »Vsak dinar, ki ga bom prislužila, nama bo še vedno prihajal prav.«

»Nepoboljšljiva si. Trmasta. Pa praviš, da je bil ata trmast.«

»Ata? Seveda je bil trmast! Zaradi njegove trme sem morala prijeti za vsako delo, da smo se za silo prebijali. O, pa bi tudi jaz rada živel kakor druge, ki jih preživljajo možje. Toda, ali sem mogla?«

»Vem, mama, vem! Nisi mogla. A odslej boš. Jaz bom skrbel zate,« si Tine krtači obleko. »Ko boš ozdravela, boš delala samo še doma! Kuhala in skrbela, da bova sita! Gospodinjala boš! Kdo pa bi znal boljše kakor ti?«

»Samo, kako dolgo, kako dolgo,« razmišlja Ana, ker si ji zopet vsiljuje misel na 'tisto, ko bo prišla in ji odtujila sina'. »Tako je življenje,« strmi za sinom, ki odhaja.

Tine pa je vesel in razigran kakor lep aprilski dan. Odhaja v sivo mesto, ki se mu danes ne zdi prav nič sivo, marveč polno svetlobe, ki jo razliva sonce in ki vre tudi iz njega, morda celo lepša in svetlejša kakor samo sonce, ta svetli, ognjeni prazivir vsega življenja.

K Tonetu mora! Mora mu povedati, da ga jutri kličejo v tovarno...

»Je z mamo kaj narobe?« ga že na dvorišču ustavi Tonetova sestra.

»O, ne, o, ne! Bolje se počuti! Neprimerno bolje kakor včeraj!«

»O, to je pa vesela novica,« se razveseli tudi Tonetova sestra.

»In še bolj veselo imam,« poje iz Tineta. »V tovarno so me sprejeli. Nič več nisem brezposeln,« kaže pismo, ki ga je prejel včeraj.

»Torej boš začel delati kakor mi,« pravi Tonetova sestra, ki dela v zavijalnici, v njenem glasu pa ni ne veselje začudenja in nič takega, kar je Tine pričakoval.

»Delal, delal,« ponavlja za njo, potem pa pravi, da bi rad govoril s Tonetom.

»S Tonetom?« ga Tonetova sestra pogleda, kakor da bi ga nerada pustila k bratu. »Gori v sobi je,« pokaže na podstrešno okno. »Piše,« poudari, vendar ta poudarek Tineta prav nič ne moti, ker ne ve, da bi bil Tone sedaj najraje sam kakor vsak pisatelj, kadar piše kaj novega.

»Gori?« ponovi in že odhaja gor, ne da bi vprašal, ali sme ali ne.

Le zakaj neki?

Ali nista s Tonetom sodruga?

Ali nista prava prijatelja, saj ju je čas, odkar je mama bolna, zblizal.

Ni Tone zadnje čase govoril z njim, kakor da ni med njima razlike v letih in kakor da sta si v vsem enaka?

Torej ga bo Tone tudi sedaj vesel in se veselil skupaj z njim sreče, ki mu jo bo povedal.

S takimi mislimi plane Tine naravnost v Tonetovo podstrešno.

»Tone!« vzklikne in pove, da bo najbrž že pojutritšnjem začel delati v tovarni.

»Tako?« je Tonetovo vprašanje brez veselja, hladno, razmišljeno. Niti ne pogleda Tineta, marveč strmi v papir, v stavek, ki mu ga je prelomil Tineta prihod in mu pretirgal misel, nepovrnljivo misel, ki je ne bo mogel nikoli več napisati, vsaj take ne, kakor bi nastala, ko bi Tineta ne bilo.

»Hm,« ga gleda Tine in čaka, da bo Tone dojel njegovo srečo, toda Tone ostaja čudno hladen in odsoten. Samo v papir bulji in mršči čelo, v sobo pa leže neprijeten, težak molk, ki bi ga Tine rad razbil, a ne ve kako, dokler na mizi pred Tonetom ne zagleda nekega tiskanega zvezka, na katerem piše 'Modra ptica'. »Hm, najbrž kaj o pticah?« si misli Tine, nato pa, da bi odrazil molk, ki se je zagostil v sobo, reče: »Kaj? Tudi za ptice se zanimaš?«

»Za ptice? Kakšne ptice?« ga Tone odsotno pogleda.

»No, tako mislim. Po temle,« pokaže Tine na številko 'Modre ptice'.

Miha Klinar: LUČI V SIVEM MESTU

Miha Klinar: LUČI V SIVEM MESTU

Miha K

Iz zgodovine fužinarstva v Bohinju

(3. nadaljevanje in konec)

HRIBOVCI V BOHINJU

Ti se imenujejo za fužinar-
ske in kovaške delavce ter
izdelovalce žebeljev. Pravih ru-
darjev je bilo malo, ker so
kmetje kopali rudo in jo do-
važali topilcem. Leta 1738,
je bilo zaposlenih v bohinjskih
fužinah več kot tisoč delav-
cev, za katere je Anthony de
Pitoni uvozil letno 400 tovo-
rov (okoli 100.000 l) vina in
s tem tako kot z izvozom že-
leza napravil državi veliko ko-
rist, največjo pa seveda sebi,
saj si je pridobil dvakratni
zaslužek, enkrat z železom,
potem pa še z vinom.

Rudniški sodnik Matevž
Šlibar je 1769. leta popisal
število delavcev — fužinarjev
po posameznih obratih in va-
seh. Iz tega popisa lahko
sklepamo kako veliki so bili
obrati v tem času in kateri
obrati so obstojali kot tudi
koliko delavcev je bilo zapo-
slenih. Matevž Šlibar navaja
podatek 260 delavcev.

Pri rudarstvu, topilništvu
in fužinarstvu zaposleni de-
lavci so se delili po njihovi
zaposlitvi:

1. Pri fužini na Bistrici:
fužinarji, žičarji in kovači že-
beljev. Skupno je tu delalo
36 delavcev.

2. Pri Stari Fužini: — tu
je delalo 56 delavcev.

Za obrata je delalo v go-
zdovih 83 drvarjev in oglar-
jev in 67 rudarjev. Vsak obrat
je imel svojega upravnika.
Leta 1769 je bil upravnik na
Bistrici Jožef Böhm in pri
Stari Fužini rudarski pod-
sodnik Matevž Šlibar. Zapo-
slene pa so bile tudi žene kot
kovač žebeljev, pralke rude,
števke žičnikov in podobno.

V letu 1770 je bilo zaposle-
nih 223 delavcev, med njimi
40 kovačev žebeljev, 71 rudar-
jev in 86 drvarjev in drugih
delavcev. Po tem vidimo, da

se je število zaposlenih iz le-
ta v leto manjšalo, posebno
če vzamemo za izhodišče leto
1738, medtem ko so se delov-
ni pogoji predvsem pa zaslu-
žek slabšali.

Delovni pogoji so bili zelo
slabi. Delo je bilo le ročno,
živino pa so uporabljali pred-
vsem za tovarništvo in pre-
voz. Delali so za majhen zas-
lužek, ki so ga dobivali te-
densko ob sobotah za delo, ki
je trajalo od zore do mraka.
plačan v naturalijah — živi-
lih. V 16. in začetku 17. sto-
letja s pšenico in vinom, ka-
sneje tudi z drugimi živili,
še v času Zoisovega lastni-
štva fužin pa v denarju. De-
lale so tudi žene in otroci,
njihov zaslužek pa je bil ve-
liko slabši, zato ni čudno, da
so delavci neradi delali, saj
so videli, da s svojim trudom
kujejo dobiček svojim gos-
podarjem fužinarskim gos-
podom. Delavci so se potegovali
za boljši zaslužek, ki naj bi
bil v denarju zato so se tako
radi spominjali sv. Heme, ki
je še danes živa v ljudskem
izročilu kot dobrotljiva in
pravična lastnica fužin, ki je
zaslužek izplačevala v denar-
ju.

Od sv. Jakoba do sv. Jer-
neja, to je od 25. julija do
24. avgusta, so imeli delavci
opraviti s poljskimi deli, bo-
disi sami, bodisi da so po-
magali drugim. Hribovci pa
so delali mesec več, ker so
pridelki kasneje dozoreli.

Tako je potekalo delo kme-
ta — fužinarja skozi stoletja.
Tako delo ni moglo konkuri-
rati sodobni industriji, zara-
di nezadovoljstva delavcev
se tudi kvaliteta dela ni iz-
boljšala kot se ni bistveno
povečal obseg izdelkov. V re-
vijskem zapisniku z leta 1782
je rečeno o bohinjskih kova-
čih, da so zanikrni, ter da
delajo izdelke — neuporabne
žebelje. Domišljavost in razuz-
danost kovačev ne dovoljuje,

da bi obrat tekel koristno;
večina se brani izdelovati na-
ročene žebelje, dokler se jih
z obljubami in raznimi dru-
gimi sredstvi ne pregovori.
Predlaga se pristojnost voja-
ščin, je rečeno v zapisniku.
Iz tega zapisnika lahko po-
vzamemo, da so se bohinjski
fužinarji vedno bolj borili za
svoje pravice, to je za pravi-
čen zaslužek in tudi skrajša-
nje delovnega časa, kar pa
seveda ni bilo vseh njihovim
gospodarjem, ki so jih hoteli
pomiriti zgolj z obljubami.

Težak položaj so imeli tudi
kmetje. V razmeroma hlad-
nem visokogorskem svetu, v
katerega se zajedata dve ozki
dolini, ni širnih polj in trav-
nikov, pač pa prevladujejo re-
bra in lazi, to so krčnine na
katerih je bohinjski kmet zo-
ral ledine in posejal za skro-
men pridelek žita, ki največ-
krat ni zadostoval za prehra-
no številne družine. Tudi
hladnejša podnebje z velikim
število padavin, saj je še
sedaj živa zbadljivka sosedov
Blejcev, ki pravi: »Bohinj
sredi raja, kjer 13 mesecev
zima traja«, ali pa »Pr' Savic'
ima dež mlade, ni primerno
za gojitev vseh vrst kultur,
ker je tudi vegetacijska do-
ba kratka. Še danes gojijo
največ krompirja in od žita
rč ter oves, nekaj pa tudi
jare pšenice. Veliko bogastvo
pa je v gozdovih, ki so meša-
ni z listavci in iglavci.

Zaradi skope narave ter
majhnega pridelka so se
kmetje zaposlovali pri fuži-
narju, največ kot rudarji. Čez
poletje so kopali, prali in
pripravljali rudo, ki so jo
največkrat tudi sami iskali.
Pozimi pa so rudo z ročnimi
sanmi ali z živalsko vprego
spravljali v dolino. To je bi-
lo težko in nevarno delo.
Kmetje so rudo prodajali to-
pilnicam in za plačilo spreje-
mali najprej žito šele kasne-
je denar. Rudarstvo je bilo v

Bohinju gotovo tako staro
kot fužinarstvo ali pa še sta-
rejše. Še danes je odprto
vprašanje pomena znakov v
Stengah, ki jih eni označuje-
jo kot rudarske simbole, dru-
gi pa kot trgovske znane bo-
hinjskih fužinarjev, eni pa ce-
lo kot rudarske črke in po-
dobno. Kaj je resnica?

Povezava med Bohinjem in
Bledom skozi Sotesko s to-
vorno potjo je bila vzpostav-
ljena šele leta 1554, verjetno
pa je že prej bila tu spelja-
na steza za človeka. O tem
priča neki zapis (in den Stie-
gen) v Stengah, to je na de-
snem bregu Save Bohinjke v
kraju, ki se še danes imenu-
je v Stengah. Tu je bila tovo-
rna pot stopničasto izklesana,
kar se vidi še danes in so jo
zato imenovali Stenge — v
Stengah (nemško Stiegen).
Stenge so vklesane v skalo
in to v obliki dveh stopnic
od katerih je prva vklesana
več kot en meter globoko, je
1,2 m široka in 6 metrov dol-
ga, druga stopnica pa je prav
tako 1,2 široka in 15 m dolga.
Med obema stopnicama toda
bliže prvi, je napis na strmi
pečini, ki se dviga nad Sten-
gami, v steni so v štrikot-
nem poglobljenem okviru pri-
bližno 55 cm širine in 30 cm
višine vklesana štiri zname-
nja in nad njimi letnica 1554.
Ljudstvo pripisuje ta zname-
nja še dandanes turškim ča-
som. Ljudsko izročilo pravi,
da so Turki prišli do sem in
so potem, ko jih je bilo ve-
liko pahnjenih v prepad, bili
zavrtni, čeprav se je sam
njihov paša zaklel, da bo še
isti dan krmil svojega konja
v cerkvi sv. Janeza ob Bo-
hinjskem jezeru. Valvasor se
pridruzuje temu mnenju v
svoji IV. knjigi in pravi: tu-
kaj (v Stengah) bo še letni-
ca, poleg starega napisa,
vklesana v steno pričala ka-
ko daleč je prodrli Turk. Leta
1848. pa je te znake opisal
tudi Heinrich Costa v svojih
»Popotnih spominih« in jih
pojasnil deloma kot »rune«
(rumske črke) deloma pa kot
znake v bližini se nahajajoče-
ga samostana.

Ti znaki so se izkazali kot
trgovski znaki bohinjskih fu-
žinarjev, ki so leta 1554 vkle-
sali tovarno pot v steno. To
ugotovitev potrjujejo dve li-
stini iz leta 1586 in na katerih
odtisnjena pečata izdajate-
ljev, prvi se je imenoval
Franz Kuehl, drugi pa Ste-
fan Khrall. Franz Kuehl je
bil iz Stare Fužine, Stefan
Khrall pa iz Bistrice. Oba pe-
čata pa sličita prvemu in
drugemu znaku v napisu v
Stengah kar pomeni, da sta
bila udeležena pri prehodu
skozi Sotesko in da sta ver-
jetno sodelovala pri gradnji
tovorne poti v Stengah. Tudi
ostali znaki so gotovo znaki
drugih bohinjskih fužinarjev,
ki so tovorili svoje blago sko-
zi Sotesko, čeprav se avteti-
čni dokazi še niso našli. Tovo-
rna pot skozi Sotesko Stenge
in Obrne je povezala bohinj-
ske fužine z Bledom.

PROPAD FUŽINARSTVA V BOHINJU

Francoz Hacquet, ki je prvi
raziskoval Bohinj ter študiral
mineralogijo in gegnostiko na
Kranjskem pravi: »Tesa do-

lina je s šestim igriči obdana
in dela vtis, da je v njej sa-
mo toliko prostora, da teče
skozi Savica in ozka pot. Ko
so bohinjski kovači na vrato-
lomnih stezah in čez 1200 m
visokih hribov morali služiti
svoj vsakdanji kruh in na
istih stezah izvažati mukoma
svoje izdelke je cvetela nji-
hova obrt, blagostanje je
vladalo v deželi. Hribovci so
živeli veselo in razposajeno
življenje. Priseljenci laški ru-
darski družabniki so postali
imenitnejši in bogatejši ter je
med njimi nastalo plemstvo.
Ko pa so bile zgrajene ceste
in poti je razpadlo rudarsko
družabništvo in z njimi nji-
hove družine.« Hacquet je le-
ta 1784 o svojih raziskovanjih
v Bohinju tudi izdal knjigo.

Hacquetove ugotovitve so
časovno pravilne. V 16. sto-
letju je bil položaj fužinar-
stva v Bohinju boljši kot pa
v 17. in 18. stoletju. Ni pa se
Hacquet oziral na industrijski
razvoj v tedanji Evropi, ki
mu bohinjske fužine niso
mogle slediti, ne samo zaradi
slabih komunikacijskih pove-
zav s trgov, temveč pred-
vsem zaradi proizvodnih pro-
blemov, z nizko proizvodnjo,
visokimi stroški in s pomanj-
kanjem že itak slabe rude.
Prav zaradi teh problemov so
bile bohinjske fužine obsoje-
ne na propad.

Ko je bohinjske fužine pre-
vzel Zois, kot nova finančna
moč v Bohinju, se je za tre-
nutek pokazalo upanje, da
se bohinjsko fužinarstvo ne
bo zaključilo še tako kmalu
in da bo sposobno konkurira-
ti drugim fužinarskim obra-
tom in družbam. Toda tega
boja tudi Zois ni vzdržal. Če-
prav je v fužino vložil vse
svoje imetje. Propadel je tu-
di poiskus prvega združeva-
nja kapitala pri nas Toman
— Vodlaj, katerima Zois ni
prodal bohinjskih fužin zara-
di preniske ponujene cene.
Veliki fužinar Zois je že na
smrt bolan še vedno iskal s
svojim pomočnikom, fužinar-
skim upraviteljem Andrejem
Kollerjem, možnosti in poti
kako bi rešil fužine. Zadolžen
in bolan ter v skrbi za dru-
žino je Zois omagal in prodal
svoje obrate v Bohinju neča-
ku Karlu Zoisu, ki kljub pod-
jetnosti posebno v iskanju
novih tržišč, saj je bil celo
na Siciliji, ni mogel uspeti
in fužine oživeti. Tega tudi
ni zmogla njegova žena Se-
rafina, ki je fužine nasledila.
Fužinarski obrati so se kr-
čili, premoženje je propadalo.
Ime Zois je bilo zadnje ime
lastnika propadajočega fuži-
narstva v Bohinju, ki ni
vzdržalo v borbi s konkuren-
co inozemcev.

Tudi finančno močnejša
Kranjska železarsko industrijs-
ka družba, bohinjskih fužin
ni vodila dolgo. Opuščene
obrati ni obnovljala, 1890. le-
ta ko je požar uničil poslop-
je fužin na Bistrici pa je
Kranjska železarskoindustrijs-
ka družba svojo dejavnost
prenesla na Savo na Jeseni-
ce, kjer se je razvila sodobna
železarska industrija. Na fuži-
ne v Bohinju in fužinarje je
ostal le spomin, ki tudi v lju-
deh vedno bolj blede.

Določanje pravic iz zdravstvenega zavarovanja v statutih skupnosti zdravstvenega zavarovanja

Zvezna skupščina je področje zdravstvenega zavarovanja urenila s splošnim zakonom o zdravstvenem zavarovanju in obveznih oblikah zdravstvenega varstva prebivalstva. Splošni zakon je določil le načela, po katerih naj se določajo pravice iz zdravstvenega zavarovanja in njihovo uveljavljanje, po katerih naj bo organizirano in se financira zdravstveno varstvo ter druge pravice iz zdravstvenega zavarovanja ter osebe, ki obvezno zavarujejo sebe in svoje družinske člane za zdravstveno varstvo in druge pravice iz zdravstvenega zavarovanja. Splošni zakon je za nekatere zadeve izrecno povedal, da jih bo uredil republiški zakon, nekatere druge pa je določil kot pristojnost skupnosti zdravstvenega zavarovanja. Kar po splošnem zakonu ni izrecno v pristojnosti samih skupnosti zdravstvenega zavarovanja, lahko ureja republiški zakon. Seveda ob upoštevanju načela, da zavarovanci samostojno določajo v zavarovalnih skupnostih zase in za svoje družinske člane ter druge pravice iz obveznosti iz zdravstvenega zavarovanja, obseg in raven pravic in način njihove uporabe in sredstva, potrebna za njihovo uveljavljanje. Smiselno je, da republika ureja to področje z zakonom le toliko, v kolikor je potrebno zaradi enotnosti v republiki, ostalo pa naj bi bila stvar samoupravnega določanja v skupnosti zdravstvenega odločanja in skupnosti zdravstvenega zavarovanja.

Ob tako širokih pristojnostih zavarovancev, da si v zavarovalnih skupnostih sami samostojno določajo zdravstveno zavarovanje, bi imelo bistveno drugačen pomen in vlogo, kot jo imajo statuti sedanjih skupnosti socialnega zavarovanja. Statut ne bo več samo organizacijski akt skupnosti, temveč bo za zavarovane osebe imel materialno-pravni značaj, saj bo določal njihove pravice in obveznosti. Seveda pa bodo morali statuti pri določanju pravic in obveznosti upoštevati glede tega določbe splošnega (zveznega) in republiškega zakona.

V nadaljnjem bom v sestavku obravnaval vprašanje, o katerih pravicah in kakšnem obsegu in ravni ter o njihovem uveljavljanju bodo morale v svojih statutih določati skupnosti zdravstvenega zavarovanja delavcev. Ob tem ne upoštevam tistih določb statuta, ki bodo urejale organizacijo skupnosti, financiranje in razmerja skupnosti nasproti tistim, ki bodo izvajali zdravstveno varstvo oziroma so na njem neposredno zainteresirani — to pa so delovne organizacije, zdravstveni zavodi in zavodi za socialno zavarovanje pa pa tudi občinske skupščine. Gre za to, da vidimo, kakšen prostor bodo imele skupnosti zdravstvenega zavarovanja delavcev pri njihovem obsegu in ravni ter pri uveljavljanju oziroma uporabi pravic.

Splošni zakon pozna dve vrsti zavarovanih primerov iz zdravstvenega zavarovanja in sicer:

a) primere, ki izvirajo iz nesreče pri delu in obolenja

za poklicno boleznijo;

b) druge primere, za katere naj se zagotovi zdravstveno varstvo in druge pravice iz zdravstvenega zavarovanja. Tako se uvajata dve panogi ali vsaj dve veji zdravstvenega zavarovanja delavcev:

— zdravstveno zavarovanje za nesreče pri delu in obolenja za poklicno boleznijo;

— zdravstveno zavarovanje za bolezni in nesreče izven dela.

Splošni zakon predvideva celo možnost, da je to dvojno zavarovanje organizacijsko ločeno. Republiški zakon namreč lahko določi, da se ustanovijo posebne skupnosti zdravstvenega zavarovanja delavcev za nesreče pri delu in poklicna obolenja, ali pa bodo tudi to urejale in izvajale enotne skupnosti zdravstvenega zavarovanja, bo moralo biti to področje posebej urejeno v statutih. Tudi pri spevki bodo ločeni za obe kategoriji in finančno poslovanje se bo vodilo ločeno.

Ob razpravi o pristojnosti skupnosti zdravstvenega zavarovanja moramo upoštevati tudi sedanjo ureditev pravic o temeljnem zakonu o zdravstvenem zavarovanju. To pa ne zaradi tega, da bi morale biti pravice, ki bodo določene v novem sistemu zdravstvenega zavarovanja, iste, v enakem obsegu in na enaki ravni kot jih določa temeljni zakon, ampak zaradi primerjave in ker bodo morali zavarovanci predvsem odločiti, ali obdržijo sedanje pravice, ali jih morda razši-

rijo, ali pa posamezne ome-
jijo ali celo ukinejo.

Temeljni zakon zagotavlja zavarovancem in njihovim družinskim članom:

a) pravice do zdravstvene-
ga varstva;

b) pravico do denarnega nadomestila v določenih primerih;

c) nekatere podpore in po-
vračila.

Denarno nadomestilo gre

le zavarovancem, ne pa tudi družinskim članom.

Splošni zakon določa v 17. členu, da zavarovanci zagotavljajo zase in za svoje družinske člane v skupnostih zdravstvenega zavarovanja:

1. zdravstveno varstvo, ki ga samostojno določajo v okviru skupnosti zdravstvenega zavarovanja;

2. zdravstveno varstvo, ki se po zakonu obvezno zagotavlja in izvaja z zdravstvenim zavarovanjem;

3. denarno nadomestilo in pomoči, do katerih imajo zavarovane osebe pravico po tem zakonu, oziroma katere uveljavljajo skupnosti zdravstvenega zavarovanja;

4. druge pravice iz zdravstvenega zavarovanja, ki jih samostojno določajo skupnosti zdravstvenega zavarovanja.

Po teh skupinah pravic bo mo obravnavati tudi pristojnosti, oziroma naloge bodo-
čih skupnosti zdravstvenega zavarovanja.

ZDRAVSTVENO VARSTVO OB BOLEZNI IN POSKODBI IZVEN DELA

Temeljni zakon določa v 31. členu, kaj obsega zdravstveno varstvo. Naštevajo osem oblik zdravstvenega varstva, ki so praviloma brez kakršnih posebnih pogojev, nekatere pa le ob določenih pogojih zagotovljene zavarovanim osebam. Te oblike so:

— Zdravniške preglede in druge vrste medicinske pomoči, s katerim se spremlja

in ugotavlja zdravstveno stanje in zmožnost za delo na posameznem delovnem mestu in za vojaško službo.

— Strokovne in medicinske ukrepe za izboljšanje zdravja oz. za preprečevanje obolenj (cepljenja in druge vrste imunizacije, kemična profilaksa, saniranje bacilonoscev, dezinfekcija in drugi varstveni ukrepi na domu, kadar so zaradi nalezljivih bolezni medicinsko indicirani idr.

— Zdravniške preglede, zdravljenje bolnikov, druge vrste medicinske pomoči in medicinsko rehabilitacijo v zdravstvenih zavodih, na bolnikovem domu in podobno, razen zdravljenja z naravnimi zdravilnimi faktorji.

— Preprečevanje ter nega in zdravljenje zobnih in ustnih bolezni.

— Zdravniško in drugo strokovno nego in pomoč porodicam pred porodom, med in po porodu v zdravstvenih zavodih in na domu.

— Zdravila, pomožni material namenjen za uporabo zdravi in sanitetni material, potreben za zdravljenje.

— Zobotehnična pomoč in zobna protetična sredstva.

— Proteze, ortopedske in druge pripomočke ter pomožne in sanitarne naprave.

Splošni zakon (zvezni) in tudi republiški osnutek zakona ne opredeljujejo posameznih oblik zdravstvenega varstva, kar je razumljivo, ker je rečeno, da si zdravstveno varstvo samostojno določajo zavarovanci sami v svojih skupnostih. Splošni zakon pa vsebuje določbo, da si zavarovanci v skupnostih zagotavljajo tudi obvezne oblike zdravstvenega varstva v obsegu, ki ga kot najmanjšega določa zakon. Splošni zakon pove v svojem 14. členu, katere so obvezne oblike zdravstvenega varstva in sicer:

a) odkrivanje, zatiranje, preprečevanje in zdravljenje tuberkuloze, veneričnih in nalezljivih bolezni, za katere velja obvezna prijava;

b) nega in zdravljenje duševnih bolnikov, ki bi lahko zaradi stanja bolezni spravili v nevarnost svoje življenje in življenje drugih ljudi, ali poškodovali materialne dobrine okolice;

c) zdravstveno varstvo pri ženskah v zvezi z nosečnostjo, porodom, materinstvom in kontracepcijo;

č) popolno zdravstveno varstvo novorojenčkov, dojenčkov in predšolskih otrok;

d) zdravstveno varstvo šolskih otrok, mladine in rednih študentov, do določene starosti, in sicer: sistematični pregledi, varstvo in zdravljenje zob, preprečevanje in zatiranje revmatične mrzlice, protetični in rehabilitacijski ukrepi pri okvarah in anomalijah vida in sluha ter pri ortopedskih anomalijah in deformacijah;

e) aktivnost za zgodnje odkrivanje malignih bolezni ter skladne bolezni in njihovo zdravljenje;

f) aktivnost za zdravstveno vzgojo prebivalstva.

Obseg in natančnejša merila za izvajanje posameznih oblik zdravstvenega zavarovanja določa zakon. V osnutku republiškega zakona o zdravstvu so določeni obseg in merila za obvezne oblike zdravstvenega varstva, niso pa dodane nove oblike, čeprav bi jih republiški zakon lahko določil.

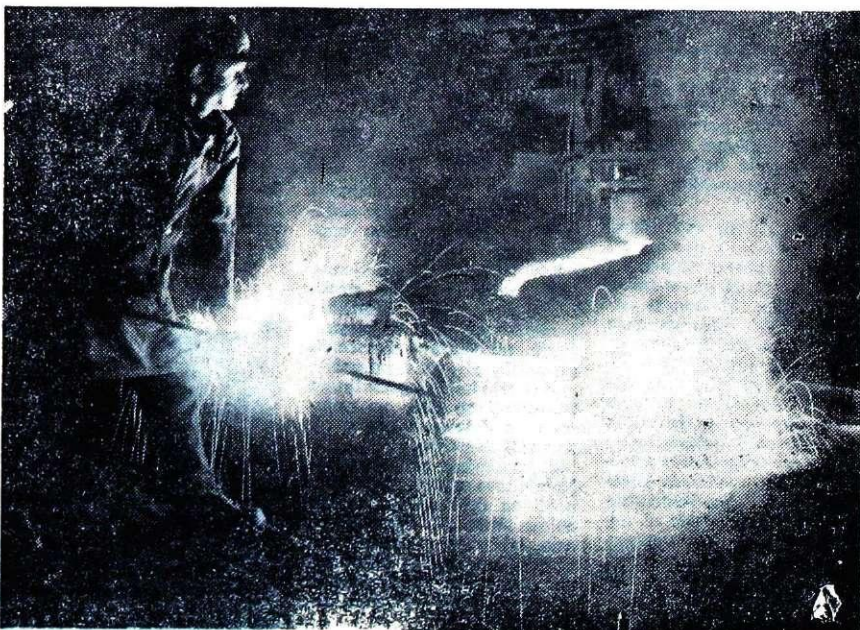
Osnutek republiškega zakona o zdravstvenem zavarovanju določa v 36. členu še, da spadajo med obvezne oblike zdravstvenega varstva za zavarovance—delavce še:

— zdravstvena nega zdravnika splošne prakse vključno pregleda na domu;

— zdravstvena nega zdravnika—specialista, ki se daje v bolnicah bodisi bolnikom, bodisi eksterim pacientom, kakor tudi zdravstvena nega izven bolnice;

— osnovni farmacevtski proizvodi na recept zdravnika ali druge strokovne osebe;

(Nadaljevanjena 16. strani)

Martinarna — livna jama, vilvanje v kokile

Določanje pravic iz zdravstvenega zavarovanja v statutih skupnosti zdravstvenega zavarovanja

(Nadaljevanje s 15. strani)

— bolnišnična oskrba, če je to potrebno.

V tem členu je osnutek republiškega zakona povzel določbo 10. člena konvencije o minimalnih normah socialne varnosti. Naša država je to konvencijo notificirala in je bila registrirana pri mednarodnem uradu za delo.

Ce primerjamo določbo 14. člena splošnega zakona in 36. člena osnutka republiškega zakona na eni strani z določbo 31. temeljnega zakona o zdravstvenem zavarovanju na drugi strani, ugotovimo obseg pristojnosti zavarovancev samih in skupnosti glede določanja zdravstvenega varstva. Sedanji 31. člen temeljnega zakona pozna še te oblike:

a) proteze, ortopedske in druge pripomočke ter pomožne sanitarne priprave;

b) zobotehnična pomoč in zobna protetična sredstva;

c) preprečevanje ter nego in zdravljenje zob in ustnih bolezni;

č) medicinsko rehabilitacijo;

d) strokovne medicinske ukrepe za izboljšanje zdravstvenega stanja oz. preprečevanja obolenj (cepljenja in druge vrste imunizacije, kemična profilaksa, saniranje bacilosov, dezinfekcija in drugi varstveni ukrepi na domu);

e) ugotavljanje zmožnosti za delo, za delo na posameznem delovnem mestu ali za vojaško službo.

Po 31. členu temeljnega zakona so zagotovljeni tudi nekateri ukrepi preventivnega varstva na zahtevo neposredno zavarovane osebe ali po programu komunalne skupnosti.

Oblike, ki jih omenjamo zgoraj pod a) do e) in nekateri preventivni ukrepi niso zagotovljeni ne po 14. členu splošnega zakona, ki določa obvezne oblike zdravstvenega varstva in ne po 2. odstavku 36. člena osnutka republiškega zakona, ki prevzema obveznosti naše države iz mednarodne konvencije. Nekatere teh oblik so zagotovljene le nekaterim skupinam zavarovanih oseb, predvsem otrokom, mladini in študentom ali pa le ob obolenjih za določene bolezni, kot so tuberkuloza, venerične bolezni in druga nalezljiva obolenja, maligna obolenja, sladkorna bolezen.

Zavarovanci se bodo morali torej odločiti v svojih

skupnostih o tehle sedanjih oblikah zdravstvenega varstva:

1. O ukrepih za preventivno varstvo, v kolikor niso ti ukrepi za posamezne vrste obolenj zajeti že v obveznih oblikah zdravstvenega varstva.

2. O pravici do protez, ortopedskih in drugih pripomočkov ter pomožnih in sanitarnih priprav. Po sedanjih predpisih je skupščina Jugoslovanske skupnosti socialnega zavarovanja na podlagi določenega strokovnega mnenja določila indikacije za proteze, ortopedske in druge pripomočke, ortopedske in sanitarne priprave, nadalje standarde za material, življenjsko dobo in drugo.

V novem sistemu se bodo morali o vsem tem odločiti ali naj se obdržijo vse te pravice zavarovanci sami in svojo odločitev vnesti v statut skupnosti. Treba se bo odločiti, ali se obdržijo sedanje indikacije, ali pa se le te spremenijo, to je ublažijo ali poostrijo, kakšen naj bo standardni material in kakšna trajnostna doba. Predvsem pa bo treba odločiti, katere proteze in pripomočki se zagotavljajo; morda bo kazalo manjše, cenejše pripomočke izločiti in zagotavljati le pomembnejše in dražje, kateri pomenijo za zavarovance večjo obremenitev.

3. O pravici do zobotehnične pomoči in zobne proteze, do preprečevanja in zdravljenja zobnih in ustnih bolezni, do celotne zobne konservativne. Tudi pri zobotehnični pomoči in pri zobnih protezah je vprašanje indikacij standardnega materiala in dobe trajanja.

4. O pravici do medicinske rehabilitacije, ki je po sedanjih predpisih izrecno zagotovljena.

5. O pravici do cepljenja, imunizacije, kemične profilakse, dezinfekcije, saniranja bacilosov. Tudi tu je vprašanje, ali samo v določenih primerih, ali vseh primerih.

6. O pravici do ugotavljanja zmožnosti za delo na posameznem delovnem mestu ali za vojaško službo.

Po sedanjem predpisu lahko zahteva ugotovitev zmožnosti za delo na določenem delovnem mestu zavarovane sam, lahko pa so takšni pregledi del programa komunalne skupnosti, ali pogodbe, sklenjene z zdravstvenim zavodom.

7. Sedanji predpisi zagotavljajo zdravila, pomožni mate-

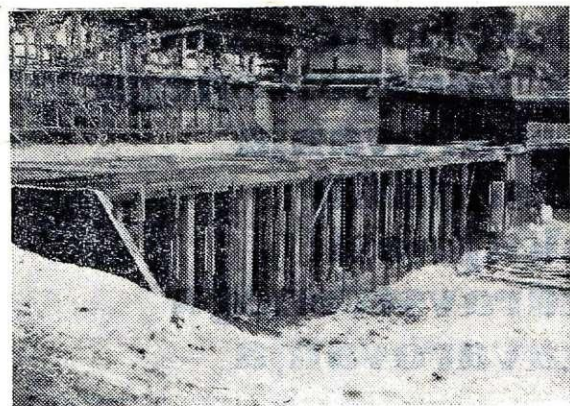
rial, namenjen za uporabo zdravil in sanitetni material, ki je potreben za zdravljenje. Menim, da skupnosti morajo zagotoviti ta sredstva, kadar so potrebna za obvezne oblike zdravljenja. Za druge primere govori osnutek republiškega zakona le o »osnovnih farmacevtskih proizvodih«. Kaj so to, je gotovo tudi strokovno vprašanje, vendar bodo morale skupnosti v statutih bolj precizirati pravico do zdravil, pomožnega in sanitetnega materiala. Ali se bodo skupnosti odločile za pozitivni ali negativni seznam zdravil, če bo tak seznam potreben?

8. Posebno vprašanje je pravica do zdravljenja z naravnimi zdravilnimi faktorji. Sedaj je ta pravica iz zakona izključena. Praksa pa je vsaj v naši republici našla nadomestilo v nadomestnem in podaljšanem bolnišnem zdravljenju. Ali naj se v statutih taka praksa potrdi, ali pa naj se tudi to opusti, ali pa naj se vrnemo na nekdanji sistem in obseg zdravljenja z naravnimi zdravilnimi faktorji? V tej zvezi je tudi vprašanje pravice do »okrevanja«, ki je svoj čas bil del klimatskega in kopalskega zdravljenja. Statuti bodo morali o tej, doslej v različnih obdobjih pospeševani ali zadrževani obliki zdravstvenega varstva nekaj reči — pozitivno ali odklonilno.

V vseh ali vsaj nekaterih primerih, ki jih omenjamo zgoraj od 1. do 8. točke, bodo morale skupnosti zdravstvenega zavarovanja določiti tudi obseg in raven zagotovljenih oblik varstva. V nekaj primerih sem že omenil obseg in raven varstva, ki se zagotavlja, npr. standardi, indikacije, trajnostna doba, obseg in tudi raven (v katerih primerih in koliko ter kakšnih pregledov), bi morda kazalo določiti pri pravici do preventivnega zdravstvenega varstva, pri zdravljenju z naravnimi zdravilnimi faktorji (npr. v katerih primerih in doba takšnega zdravljenja, če se bodo skupnosti za to odločile. Podoben je položaj pri cepljenjih, imunizaciji, dezinfekciji in podobnem.

Za oblike zdravstvenega varstva, ki jih bo skupnost sama določila, bo lahko tudi določila, da je pogoj za njihovo uporabo določeno predhodno trajanje zdravstvenega zavarovanja.

(Nadaljevanje prihodnjič)

Gradbeno podjetje SAVA, gradi za stolpnico oz. tržnico nove garaže

Zahvale in čestitke

Odbor Društva upokojencev na Javorniku-Koroška Bela se v imenu vsega članstva javno zahvaljuje podjetju VATROSTALNA Zenica za podarjeni novi televizor domu upokojencev na Javorniku, katerega nam je na našo prošnjo podarilo omenjeno podjetje.

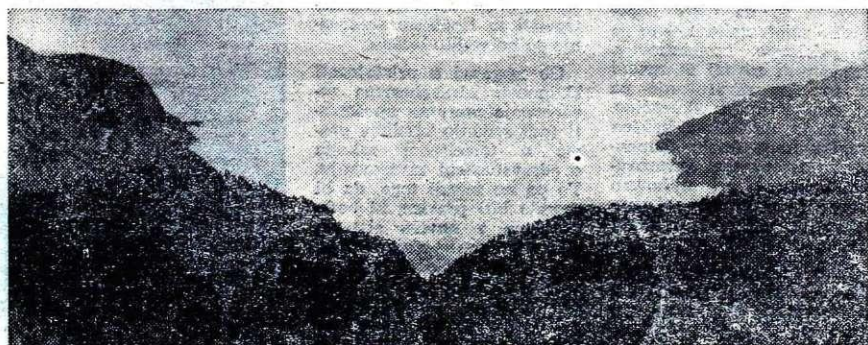
Želimo, da bi v letu 1970 podjetje Vatrostalna tudi tako uspešno poslovalo kot do sedaj v korist vseh delovnih ljudi.

Zahvaljujemo se tudi Antonu PERKOTU za denarno pomoč pri nabavi novega televizijskega sprejemnika, ki je poleg podjetja Vatrostalna edini razumel potrebe članov po novem sprejemniku.

Našemu članu Janezu BI-ZJAKU želimo ob 90-letnici še dosti zdravja in sreče v krogu svojih znancev in prijateljev!

Enako želimo tudi našemu pevovodju Cenetu AMBROZIČU za njegov 87. rojstni dan z željo, da bi nas še dolgo vodil in pel lepe slovenske pesmi.

Vsem 80-letnikom — članom Društva upokojencev na Javorniku, katerih je 21, želimo obilo zdravja in sreče v letu 1970 in nasvidenje ob novem televizijskem sprejemniku v domu upokojencev na Javorniku.

Bohinjsko jezero v megli — pogled s Komne

O delu Stanovanjskega podjetja govori inž. Marija Vičar

Na vprašanja o dejavnosti, nalogah in problemih Stanovanjskega podjetja Jesenice, o vzdrževanju tistih stanovanjskih objektov, ki so družbena lastnina ter o perspektivah za gradnjo stanovanj v letu 1970, je odgovarjala direktorica Stanovanjskega podjetja na Jesenicah, inž. Marija Vičar.

V sklopu stranske dejavnosti imamo posebno servisno delavnico, kjer je vključeno z vajenci zaposlenih 15 delavcev. V delavnici opravljajo vsa tekoča manjša in tudi večja popravila. Za tovarno Radnik iz Zagreba smo prevzeli tudi servisno službo za preglede vseh dvigal v jesenjski in radovljiški občini.

Druga veja stranske dejavnosti pa je zastopanje investitorjev pri raznih gradnjah, komunalnih, gostinskih, trgovskih in drugih. V podjetju pripravimo tehnično doku-

mentacijo, vključno s soglasjem za graditev, oddajamo in nadzorujemo vsa dela. V okviru stranske dejavnosti imamo poseben oddelek za izdelavo lokacijske dokumentacije in zazidalnih načrtov. Lani smo namreč dobili od občinske skupščine Jesenice pooblastilo, da pripravljamo vso dokumentacijo za vse objekte v občini. Nasploh pa je naša povezanost in sodelovanje z občinsko skupščino precejšnje, saj redno rešujemo tudi vprašanja komunalnega značaja, kadar gre za

posamezne lokacije. Poudariti moram, da pri gradnjah odpade več kot 30 procentov del na komunalne storitve.

Kako je z vzdrževanjem tistih objektov, ki so v družbeni lasti?

Letno porabimo za gradnjo novih stanovanj 200 milijonov dinarjev, 150 milijonov pa za vzdrževanje. Od zneska za vzdrževanje objektov odpade okoli 30 milijonov dinarjev za nepredvidena dela. Ne skrbimo le za redna vzdrževalna dela, ampak stanovanja tudi adaptiramo, izboljšujemo v mejah naših možnosti, kajti potrebe po izboljšanju standarda stanovanj (gradnja sanitarij, kopalnice, popolna razsvetljava), so iz leta v leto večje.

Za večjo varnost na cesti

V osnovnih šolah naše občine že nekaj let polagajo dosti važnosti tudi prometni vzgoji, ki je z ureditvijo prometnega kabineta postala tudi dosti bolj nazorna. Na vsaki šoli so odgovorni mentorji, ki skrbijo za čimboljši potek pouka in izvedbo vseh ostalih akcij. Skupno z občinsko komisijo za varnost in vzgojo v prometu pa na šolah poskušajo vplivati tudi na starše, tako da bi bila skrb za varno in pravilno hojo otrok v šolo in nazaj skupna naloga.

V mesecu decembru so na osnovnih šolah v naši občini organizirali 11 predavanj za starše, prikazali pa so jim tudi filme iz te problematike. Starše so prosili, naj opozarjajo svoje otroke na to, kako je treba hoditi po cesti, saj je ugotovljeno, da so pri prečkanju ceste in hoji najbolj nedisciplinirani prav mladi.

Komisija za varnost in vzgojo v cestnem prometu pri svetu za splošne zadeve SOB Jesenice je že pripravila program dela za letošnje leto. Podobno kot lani bodo tudi letos organizirali tekmovanje mladih pod naslovom

»Kaj več o prometu. To bo pravzaprav že drugo republiko tekmovanje, katerega zaključna prireditev bo verjetno prav na Jesenicah. To je prav gotovo največje prometno tekmovanje mladih, lanske leto prvo tekmovanje pa je imelo v vseh pogledih pozitiven vpliv tako na poživitev prometne vzgoje na šolah kot na zmanjšanje števila prometnih nesreč mladih. Mladi bodo v okviru tekmovanja pisali prosti spis o prometu, izdelovali razne predmete in risbe s področja prometa, poznati bodo morali prometne predpise, opraviti pa tudi ocenjevalno in spretnostno vožnjo s kolesom.

Poleg tega bodo pripravili tudi več drugih akcij. Trenutno je v teku prometno vzgojna akcija »Več previdnosti na cesti«. Primerno bodo proslavili 17. junij — dan varstva otrok v posebni akciji opozarjati na povečan avtomobilski promet po cestah naše občine.

Skupna naloga naj bi bila v bodoče še bolj kot do sedaj skrb za večjo varnost človeka na naših cestah.

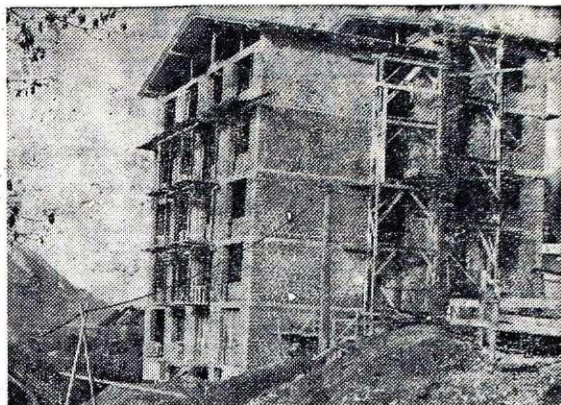
T. L.

Kakšne so perspektive za gradnjo stanovanj v letu 1970?

Letos so sredstva skupne porabe minimalna, prispevek je glede na prejšnje leto manjši. Kljub temu predvidevamo, da bomo letos zgradili okoli 100 novih stanovanj. V lanskem letu smo zgradili skupno 158 novih stanovanj, od katerih je 36 stanovanj še nevseljanih. V ta podatek pa ni zajeto območje Hrušice. V zadnjih treh letih smo vedno uspeli zgraditi okoli 180 stanovanj na leto, letos pa bo številka nekoliko manjša. Na treh mestih smo z gradnjo že pričeli. Na plavžu, kjer gradimo dve novi stolpnici, pri gimnaziji in nad progo. V podjetju gledamo za tem, da bi imeli čimveč stanovanj v blokovi, tj. družbeni gradnji, vendar pa menimo, da bi posamezne delovne organizacije morale imeti več razumevanja tudi za gradnjo zasebnih stanovanj.

Velik problem predstavljajo tudi cene na tržišču. Za leto 1970 je dosti ponudb in zato upravičeno lahko domnevamo, da se bodo cene zvišale.

Darinka Sedej

Splošno gradbeno podjetje gradi ob Tomšičevi cesti za progo nov stolpič. Do novega leta so ga spravili pod streho, z delom pa bodo nadaljevali, čim se bo stopilo. Stolpič so v glavnem gradili vajenci pod ustreznim strokovnim vodstvom. Stanovanja, ki so namenjena za prodajo, bodo predvidoma vseljiva konec poletja.

B. B.

Zelo poceni cigarete

Kot kadilcu mi večkrat v nepravem času zmanjka cigaret, zato se v takih primerih poslužujem avtomatov. Od novembra lanskega leta pa imam z nakupom cigaret v avtomatih izredno smolo. Od takrat do danes sem imel enajstkrat nevseljnosti. Pri nakupu sem se posluževal avtomatov pri bolnici, na železniški postaji in pri glavnem vhodu v Železarno. Vsakokrat sem po navodilu, ki je na avtomatu, vrgel vanj po tri nove dinarje. Pri bolnici mi dvakrat ni uspelo dobiti cigaret, avtomat pa je bil tako pohlepen, da mi tudi denarja ni vrnil. Tako sem bil ob 6 N din in brez cigaret.

Na postaji je bilo nekoliko boljše. V avtomat sem vrgel 3 N din. Od teh treh sem dobil enega nazaj, na cigarete pa sem čakal zastoj. Zopet sem bil ob 2 N dinarja in brez cigaret.

Pri glavnem vhodu v Železarno pa je avtomat hudomušen. Že osemkrat se mi je zgodilo, da sem v njega vrgel 3 N dinarje. Iz njega sem proti pričakovanju vsakokrat dobil cigarete, zaman pa sem čakal na 50 par. Zadnjikrat se mi je to zgodilo 18. 1. 1970. Ta dan sem rabil dva zavojčka cigaret. Sele po drugi »nabavi« sem ugotovil, da avtomat nima drobiža. Nekoliko pa sem se potolažil, ko sem pri sosednjem avtomatu žvečilnih gumijev opazoval kolega, ki je prav tako brez koristi vlagal denar v avtomat, iz katerega ni bilo moč ničesar pričakovati.

Za denar, ki sem ga vložil v vse tri avtomate, bi v trafiki lahko dobil pet zavojčkov filter 57, moral bi dati samo še 50 par.

Vem, da avtomatika ni poceni, kljub temu pa se mi zdi, da je podražitev v njih le malo prevelika.

S tem člankom bi rad opozoril upravljalce avtomatov, da najbrž z njimi nekaj ni v redu. Če so pokvarjeni, bi jih kazalo popraviti. V kolikor pa tisti, ki vstavljajo vanje cigarete, ne vedo, da je poleg njih treba vstaviti tudi drobiž, bi priporočal lastniku avtomata, da jih primerno opozori.

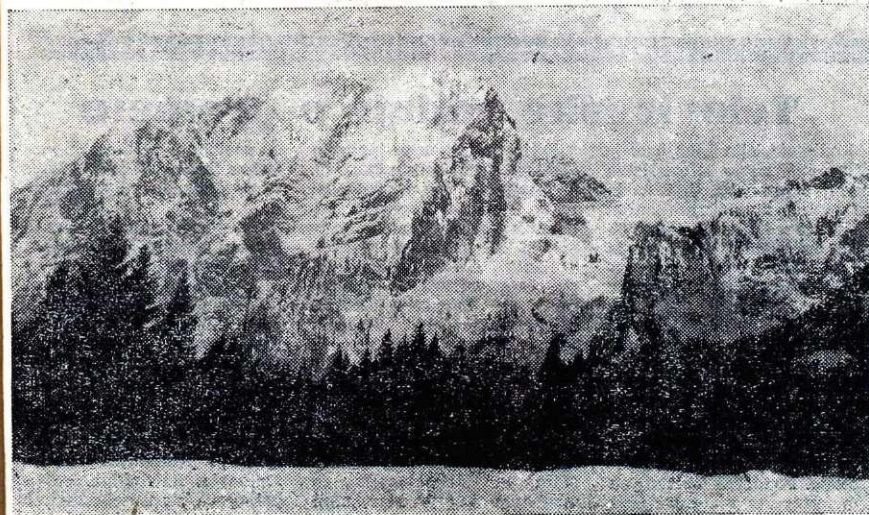
Če kdo ne verjame tem podatkom, naj napravi anketo pri uporabnikih avtomatov. Prav gotovo nisem edini, ki je moral svoj fond za cigarete povečati zaradi »nepoštenih« avtomatov.

SILO

»Cokla« bo zopet samostojna

Marca lani se je do tedaj samostojno obrtno podjetje COKLA z Blejske Dobrave združilo z Vezeninom Bled in delovalo kot ekonomska enota tega podjetja. Predsednik SOB Jesenice France Zvan in direktor COKLE sta pred dnevi obiskala Vezenino. Na sestanku je bilo govora o ponovni ustanovitvi samostojnega podjetja COKLA, do katere bo predvideno prišlo že v začetku drugega meseca. Obrat Vezenine, ki je imel del prostorov na Blejski Dobravi, se bo preselil v Vintgar. Tako bo COKLA spet imeela na razpolago dovolj delovnih prostorov, ki jih bo skušala kar najbolj racionalno izkoristiti.

—ar—az

Stenar in Križ s Križkimi podi — pogled iz Vrat

Kronološki pregled zgodovinskih dogodkov od 17. do 23. januarja

17. jan. 1928 je bila uradno potrjena stavbna in kreditna zadruga — Stan in dom — na Jesenicah, ustanovljena decembra preteklega leta. Predsednik zadruge je bil Zugovitz Anton.

17. jan. 1933 je bil na gostovanju na Jesenicah Koroški pevski zbor, ki je s svojimi izbranimi narodnimi pesmi iz Korotana navdušil Jeseničane.

17. jan. 1937 je bil v veliki dvorani Delavskega doma pri Jelenju javni shod delavcev, ki ga je sklicalo vodstvo strokovne organizacije SMRJ podružnica Jesenice. Na shodu so obravnavali osnutek oz. predlog nove Kolektivne pogodbe.

17. jan. 1959 je bilo na Cankarjevem trgu množično zborovanje ob navzočnosti vseh športnih in družbenih organizacij, sklicano kot uradna otvoritev praznovanja jubilejnega leta 90 let Železarnice, 40 let KPJ. Uvodni govor je imel novi direktor Železarnice inž. Matevž Hafner.

18. jan. 1931 je bila v prostorih Narodne šole na Jesenicah (sedaj gimnazija) svečana otvoritev prve higienske razstave, katero so dopolnjevala predavanja takratnih jeseniških zdravnikov. Za razstavo in predavanja je bilo veliko zanimanje.

18. jan. 1942 so nemška izvidniška letala v nizkih letih preletavala Jelovico in Pokljuko, da bi izsledila partizanske enote, ki so se umaknile iz Dražgoše. Na Lipanci je letalo zasledilo življenje in o tem obvestilo nemški žandarmerijski smučarski polk, ki je operiral na Pokljuki.

Istega dne so predstavniki oši Rim — Berlin — Tokio podpisali v Berlinu konvencijo o nadaljevanju in vodenju vojne proti antifašističnim silam.

18. jan. 1943 so pričele nemške naborne komisije zopet s svojim delom. Klicani so bili tudi starejši letniki od leta 1922 navzdol. Do tega datuma je bilo vpoklicanih samo iz tovarne že 81 mladeničev od 1923. do 1929. letnika za nemško delovno službo (RAD), vendar pa so večino teh po šestih mesecih vpoklicali pod orožje. Znano pa je, da se vsi niso odzvali, veliko jih je vstopilo v NOV.

18. jan. 1945 je begunska vlada kraljevine Jugoslavije sklenila prevzeti kraljevsko oblast, če kralj Peter II. ne sprejme predloženega namestništva.

19. jan. 1886 je umrl Viktor Rouard, zadnji lastnik plavžev na Savi, katere je prodal Kranjski industrijski družbi.

19. jan. 1919 je bila v Ljubljani vseslovenska konferenca JSDS (Jugoslovanske socialdemokratske stranke), ki je sprejela načela bodočega strankinega delovanja. Med drugim se je izrekla za republikansko ureditev države SHS.

19. jan. 1942 iznenadno kolone nemških žandarmerijskih enot borce Gorjanske čete na Lipanski planini nad Pokljuko. Borci pod vodstvom komandirja čete Staneta Bokala sprejmejo borbo in se s strateškim manevrom umikajo proti Lipanskemu vrhu. Borba se razvija v visokem snegu pri minus 30 stopinj Celzija. V tej legendarni bitki je padlo 20 borcev, med njimi tudi Stane Bokal in Franc Kraus, oba z Jesenic. Enega pa so ujeli živega in ga odvedli v begunjske zapore.

19. jan. 1943 obvešča vodstvo KID (sedanja Železarna) centralo DAF v Kranju (Nemška delovna fronta), da je v tovarni zaposlenih vsega 3.724 delavcev in uslužbencev.

19. jan. 1958 je bila v Delavskem domu pri Jelenju redna letna konferenca ZK mesta Jesenic. Tov. Popit je v razpravi povedal, da je bilo petino vseh republiških investicij namenjenih za industrijo v jeseniški občini. To je okoli 14 milijard v dvanajstih letih.

20. jan. 1918 so bile v Ljubljani množične demonstracije proti vojni. Nad 5.000 Ljubljančanov je zahtevalo prekinitev vojne in ureditev prehrane. Posebna delegacija je predložila deželni vladi v Ljubljani zahteve ljudstva.

20. jan. 1943 se je pričela proti enotam narodnoosvobodilne vojske v Bosni in Hercegovini velika ofenziva, znana po legendarni bitki na Neretvi.

Istega dne je IOOF (Izvršni odbor osvobodilne fronte) za Slovenijo izdal odlok, da se dosedanja Mladinska organizacija OF razširi na vso slovensko mladino in se zato preimenuje v Zvezo slovenske mladine (ZSM).

Glavni štab NOV in POS je izdal ukaz štabu Gorenjskega partizanskega odreda, naj preprečuje nemško mobilizacijo in vključuje predvidene rekrute za nemško vojsko v NOV. Do tega dne je 196 mladeničev z Gorenjske, ki so dobili pozive v nemško vojsko, vstopilo v NOV.

20. jan. 1952 je bila v dvorani Fizikturnega doma II. redna letna skupščina Sindikata metalurgov.

20. jan. 1957 je bil v Ljubljani VIII. plenem CK Ljudske mladine Slovenije.

20. jan. 1961 so družbene organizacije Jesenic organizirale srečanje preživelih internirancev, ki jih je že stara jugoslovanska oblast leta 1941 internirala v Ivanjici.

21. jan. 1906 ponoči je izbruhnil v novozgrajenih obratih KID na Jesenicah požar, ki se je zaradi lesenih konstrukcij zgradb in močnega vetra razširil na vse predelovalne obrate. Gasilci, ki so bili kmalu na mestu požara, so imeli zaradi velikega mraza oteženo delo pri gašenju. Najbolj so bili prizadeti obrati žičarne in žebjarne. Poleg velike škode, ki jo je utrpela tovarna, so bili močno prizadeti delavci iz teh obratov, ki so izgubili delo.

21. jan. 1921 je bila na konferenci v Ljubljani ustanovljena Socialistična stranka delovnega ljudstva za Slovenijo, ki pa se ni priključila že obstoječi Neodvisni delavski stranki Jugoslavije.

21. jan. 1924 je v Gorkah pri Moskvi umrl Vladimir Iljič Lenin.

21. jan. 1938 je kraljevska banska uprava v Ljubljani razpustila delavsko prosvetno društvo Enakost na Jesenicah in odsek na Javorniku. Z utemeljitvijo, da sta društvi kršili statut in se s tem pregrešila zaopred državni red. Ves prekršek pa je bil v tem, ker so hodili k telovadbi tudi dečki in deklice pod 14 let starosti.

21. jan. 1942 ustrelje Nemci v Dragi pri Begunjah 14 talcev, med njimi deset mladenčev z Javornika in Podmežaklje. V tej skupini sta bili ustreljeni tudi dve mladinki z Javornika: 17-letna Mimi Zupan in 21-letna Zofija Traven. Ustreljeni mladinci so tvorili jedro sokojske organizacije v tistem obdobju.

21. jan. 1943 je IO OF (Izvršni odbor OF) izdal okrožnico o ustanovitvi Protifašistične ženske zveze, v kateri je določil način izvedbe in organizacijske forume, z določenimi nalagami.

22. jan. 1883 je bil rojen na Jesenicah Cene Ambrožič, mož, ki je dolga leta ustanavljal pevske zbornice na Jesenicah in okolici in vseskozi deloval kot pevovodja. Tovariši Cene je edini še živeči soustanovitelj telovadnega društva Sokol na Jesenicah, pri katerem je dolgo vrsto let uspešno teloval.

22. jan. 1888 je upravni svet KID sklenil, da skoncentrirajo železarsko dejavnost na Jesenicah, zgrade v ta namen novo tovarno z modernimi Siemens-Martinovimi pečmi za topljenje železa, kakršne so v svetu že uporabljali. Takrat je bilo tudi govora, da se obrate v Bohinju preseli na Jesenice.

22. jan. 1928 je bil v Ljubljani občni zbor splošne delavske kulturne zveze Svoboda. Na njem so poudarili pomen organizacijskih podvez, ki jih je poslej zveza združila: telovadne, dramske, pevske, godbene in športne.

22. jan. 1929 so bile po zakonu o zaščiti javne varnosti in reda v državi začasno razpuščeni stran-

ki SLS in SKS, nekaj dni za tem pa še deli vsejugoslovanske stranke SDS in SSJ za Slovenijo.

22. jan. 1939 je bila sklicana izredna skupščina Bratovske skladnice na Jesenicah, na kateri so pooblastili upravni odbor, da pripravi gradbeni program za gradnjo nove bolnice na Jesenicah, ker stara bolnica ni zmogla vseh potreb. Vseh zavarovancev in družinskih članov je bilo čez 9.000, postelj na oddelkih obstoječe bolnice pa le 54. Ob tej priložnosti so vpisali v sklad za gradnjo 800.000 dinarjev.

22. jan. 1945 so deli Rdeče armade osvobodili koncentracijsko taborišče Auschwitz na Poljskem. V taborišču pa so našli le bolnike in invalide, ki jih SS-ovci niso imeli več časa pomoriti (teh je bilo kakih 1200), med njimi tudi veliko Jugoslovancev in tudi Jeseničanov. SS-ovci so skušali zabrisati sledove tovarne smrti in so krematoriji ter plinske komore razstrelili, preko 30.000 zapornikov pa evakuirali.

23. jan. 1927 so bile volitve v skupščino ljubljanske oblasti. Poslanski kandidat skupne komunistične in socialistične liste je dobil na Jesenicah 153 glasov, na Koroški Beli pa 183 glasov.

23. jan. 1943 je bil ustanovljen prvi odred jugoslovanske partizanske vojne mornarice.

23. jan. 1944 je centrala NSDAP (Nacional-socialistična nemška delavska stranka) v Kranju organizirala poseben strokovni tečaj za vodje delovnih taborišč. Tudi KID je poslala tečajnika kot kandidata za vodjo delovnega taborišča, ki ga je imela KID Podmežakljo, poznan kot »Francoski logor«.

23. jan. 1945 se je pričela v Beogradu prva vsedržavna konferenca Enotnih sindikatov delavcev in namestencev Jugoslavije (JSRNJ). Obravnavala je naloge sindikatov za najširšo mobilizacijo za uspešen konec osvobodilne vojne. Konferenca je tudi sklenila, da pristopijo Enotni sindikati kot celota k Ljudski fronti Jugoslavije.

23. jan. 1963 se je pričel v Beogradu sedmi kongres Ljudske mladine Jugoslavije. Z novim statutom se je naziv organizacije spremenil v Zvezo mladine Jugoslavije. Za njenega predsednika je bil izvoljen Tomislav Badovinac.

TOLMACENJE POSAMEZNIH KRATIC:

SMRJ — Savez metalstkih radnika Jugoslavije (rdeči sindikat).

SHS — to je bil naziv za novoustanovljeno Jugoslavijo, ki se je z Vidovdanskim ustavo imenovala: Kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev.

NOV — Narodnoosvobodilna vojska

POS — Partizanski odredi Slovenije

SLS — Slovenska ljudska stranka, ki se je leta 1936 vključila v Jugoslovansko radikalno zajednico (JRZ).

SKS — Slovenska kmečka stranka.

SDS — Slovenska demokratska stranka.

SSJ — Socialistična stranka Jugoslavije.

»Ljubljanska oblast« — Novo nastala država SHS je bila z Vidovdanskim ustavo sprejeta leta 1921, razdeljena na 32 oblasti s samostojnim oblastnim organom (skupščino) z zelo omejenimi pooblastili. Slovenija je bila tako razdeljena v dve oblasti, Mariborsko oblast in Ljubljansko oblast. Leta 1929 so bile oblasti razpuščene, nastale pa so banovine. Ozemlje Slovenije je skoraj v celoti prešlo v Dravsko banovino s sedežem v Ljubljani.

Televizijske oddaje o prometu

Radiotelevizija Ljubljana je pripravila serijo televizijskih oddaj o prometu. Oddaje, ki so pričele z letošnjim letom so na sporedu vsak torek ob 19.30 uri. Namen oddaj je, da bi udeleženci v prometu spoznali avtomobilista, njegove namere in težave, da bi ga skušali razumeti in da bi se po drugi strani tudi avtomobilisti spoznali in živeli v razmere drugih udeležencev v prometu. Vse oddaje bodo prikazane v poglobljenem problemu človeške humanizacije ob naglem razvoju motorizacije. Poudarek bo tudi na tem, da cesta ni namenjena zgolj avtomobilistom, ampak vsem udeležencem v prometu.

Prvim oddajam 6. januarja »Epidemija v prometu«, 13. januarja »Voznik v prometu« in 20. januarja »Vozniške sposobnosti in možnosti«, bodo sledile 27. januarja »Človek v vozilu«, 3. februarja »Kako povečati varnost v prometu«, 10. februarja »Pešci in kolesarji«, 17. februarja »Mopedisti, traktoristi in otroci«, in 24. februarja »Promet in alkohol«. Oddaje je pripravila RTV Ljubljana ob sodelovanju republiškega zavoda za varnost pri delu, kakor tudi dr. Janezom Milčinskim in inšpektorjem za prometno vzgojo Marjanom Metljakom.

AMD Jesenice opozarja vse

za prometno varnost zainteresirane institucije in predvsem svoje člane na omenjene oddaje.

Oddaja 27. januarja z naslovom »Vozniške sposobnosti in možnosti« je prikazala psiho-fiziološke sposobnosti in možnosti, ki bi jih morali imeti vozniki motornih vozil. Oddaja je prikazala tudi kakšne osebne lastnosti so pomembne za voznike, ki naj bi varno sodelovali v prometu. Nadalje oddaje bomo sproti tolmačili v prihodnjih številkah Zelezarja. RTV Ljubljana se priporoča za vtise oddaj, ki naj bi jih poslali poslušalci ob zaključku oddaj. U.

Pet let Radia Jesenice

5. januarja letos je poteklo točno pet let, odkar se je v prvi redni oddaji na srednjem valu 202 metra oglašil radio Jesenice.

Seveda pa so bile želje in načrti še nekoliko starejši. Inicijativni odbor je začel z delom že sredi leta 1964 in njegova naloga je bila pripraviti primerne prostore, urediti potrebne aparature in izdelati okvir posameznih oddaj. Prav posameznim aktivnim članom tega odbora se moramo zahvaliti, da je lokalni radio že po približno pol leta začel z rednim delom in da je uspešno delal tudi vsa ta leta, čeprav mu marsikdo ob začetku ni prerokoval velike bodočnosti. Tako kot že v nekaterih drugih krajih Slovenije, se je tudi na Jesenicah začutila potreba po boljšem informiranju občanov o vsem dogajanju v občini: o delu družbeno-političnih organizacij, delovnih organizacij, o problematiki kulture in telesne kulture in drugem. Poleg informiranja ima radio tudi namen izobraževati in zabavati.

Od vsega začetka je radio Jesenice oddajal štirikrat tedensko in tako tudi danes. V tem torej ni bilo sprememb, pač pa so bila vsa prizadevanja usmerjena v nekatere druge spremembe, v to, da bi bil program čimbolj kvaliteten in pester.

Nekatere oddaje kot lokalna poročila, »Mi pa nismo se uklonili«, kulturna, športna in druge, so ostale vseskozi, druge pa so opuščali in jih nadomeščali z novimi oddajami. Letno ima radio Jesenice okroglo 730 ur programa, ki se v približnem odnosu 50:50 deli na govorni in glasbeni del. Iz teh skromnih števil bi se dalo izluščiti zanimiv podatek, da je treba letno pripraviti nič manj kot 3.700 tipkanih strani gradiva za govorni del programa.

Pri radiu Jesenice imajo seveda nekaj načrtov tudi za bodoče. Poleg tehnične izpopolnitve vseh potrebnih naprav in morebitnega ojačanja, tako da bi bil čimboljše sprejem na vsem področju naše občine pa bi predvsem želeli, da bi oddajali vsak dan, saj bi tako lažje in boljše obveščali poslušalce o vseh dogajanjih v občini. Poleg tega želijo, da bi resnično s programom pokrivali tudi radovljiško občino, ki se tudi sicer v marsičem povezuje z jeseniško občino.

Radio, televizija in tisk postajajo vse močnejša in učinkovitejša oblika javnega delovanja, politične pobude in zavzetosti delovnih ljudi. Prav to pa je v preteklosti pogojevalo ustanavljanje lokalnih radijskih postaj, katerih je v Sloveniji trenutno 11 brez upoštevanja radia Koper in radia Maribor, ki imata poseben pomen. Lokalne radijske postaje so s svojim delom in pa prek svojega združenja v Celju uspele si pridobiti tudi širše družbeno priznanje. V novoizdelani radiofuzni mreži v Sloveniji, ki jo je na pobudo republiške komisije SZDL izdelala

osrednja radijska hiša v Ljubljani, so upoštene vse že ustanovljene lokalne radijske postaje, predvidene pa so možnosti za ustanovitev še štirih. S tem pa naj bi bilo področje Slovenije v glavnem pokrito. Republiške institucije in pa združenje lokalnih radijskih postaj morajo prav

Poje že od otroštva

Na slavnostnem koncertu pihalnega orkestra Jeseniških železarjev, je po dolgem času zopet nastopil baritonist Jaka Jeraša.

S črnsko duhovno pesmijo je navdušil gledalce, ki so njegovo izredno petje nagradili z burnim aplavzom. Pesmi, ki jih poje, so zapete doživeto, s toplino, z vsem srcem. Prav iz teh pesmi seva tudi njegova notranjost, njegov značaj in izredna duhovnost. Ljudje in prijatelji ga imajo radi, saj je sila zabaven in prijeten človek.

Pel je v dveh operetah, eni operi, nastopal z jeseniškimi gledališčem, folkloro, pevskim zborom in sodeloval na oddajah Pokaži kaj znaš. Zasedel je prvo mesto.

Rezultati finala so bili vsekar presenetljivi, saj je premočno zmagala tista zvrst glasbe, ki je med širšo publiko vse bolj tonila v ozadje ob preštevilnih domačih ansamblih, popevkarijih in elektricarjih.

Znani glasbeni kritik in pianist Janez Lovše je o njegovem petju napisal takole:

»Ima odličen voluminozen glas in smisel za odrsko podajanje.« Vsekakor zelo spodbudno za mnogoobetajočega baritonista.

Kolikor vem si iz pevske družine. Si se za petje odločil zgolj zato, ker je že v družini, ali pa je bil vzrok drugej?

Ljubezen do petja so mi v otroštvu vcepili starši, pozneje pa človek najde v glasbi tisto strast, katera ga spremlja do konca življenja.

Koliko časa pa že tako aktivno nastopaš?

Od takrat, ko sem začel hoditi v šolo.

Kakšne pesmi ti najbolj leže?

Vse tiste, ki se jih človek ne more naveličati, večkrat jih sliši, boljše se mu zde. V tem je umetniška vrednost vsake pesmi.

Slišala sem, da si uspešno nastopal tako doma, kot tudi v tujini. Kje?

V Italiji, Avstriji, na Švedskem in v Belgiji.

Katere pevce oz. pevke najbolj ceniš?

Vse pevce, ki so peli pred časom, brez ozvočenja.

gotovo paziti, da ne bi v tem pretiravali, saj bi bilo to le v splošno škodo.

Pri radiu Jesenice upajo, da bodo tudi v bodoče deležni vsaj take pomoči kot do sedaj s skupno željo, da bi se sredstva obveščanja oblikovala v resnično tribuno delovnih ljudi za izmenjavo informacij in mnenj ter za oblikovanje javnega mnenja in socialističnih odnosov med ljudmi.

Zakaj?

Ker lahko pevec vzpostavi pravi kontakt s poslušalci le takrat, kadar poje s svojim »lastnim« glasom.

Lansko leto bi moral na samostojni koncert v Švico, od katerega si si obetal velik uspeh, vendar si nekaj dni pred odhodom zlomil nogo. Kakšne občutke si imel takrat?

Vedno sem bil v skrbeh, da mi ne bi odpovedal glas, to pot so mi odpovedale noge. Vidiš, petje in smučanje ne gresta skupaj. Bil sem moralno in fizično zrušen, po 10 mesecih sem okrevljal, v glasbi pa propadel, saj sem moral pod težo strogih predpisov prekiniti študij solopetja.

Kateri je po tvojem mnenju glavni vzrok, da se pevc pri nas ne uveljavljajo tako hitro, kot na tujih tleh?

Mislím, da vsi nimamo »dobrih stricov«. Če hočem, da me posamejno, moram hoditi okoli urednikov, kot bi »fehtala«.

Dobri operni pevci pa odhajajo v tujino, ker pri nas premalo zaslužijo.

Kakšni so tvoji načrti v novem letu?

Rad bi se predstavil ljudem v televizijski oddaji in prepustil kritiko gledalcem.

Tvoja želja, cilj?

Želja, da pojem v operi, ali pri nas v Sloveniji pozabljeni opereti.

Cilj: Ustvariti vsaj en lik v operi, za poslušalce vsaj tisti večer nepozaben.

Eva Jan

Uspešno delo otroškega vrtca Julke Pibernik

Nedvomno je za otroke v predšolski dobi velikega pomena kontinuirana vzgoja in varstvo tudi v času, ko stajev ni doma. Velik odstotek zaposlenih mater v naši občini omalovažuje vprašanje vzgoje in varstva otrok. Zaradi tega ima velik pomen v današnjem življenjskem toku prav gotovo organizirano otroško varstvo. To dejavnost z velikim uspehom opravlja otroški vrtec Julke Pibernik na Jesenicah.

Formalni ustanovitelj tega zavoda je krajevna skupnost Sava, ki je za to dejavnost uporabila zasebno hišo z velikim in lepo urejenim vrtom ob Tomšičevi cesti na Jesenicah. Hiša ni grajena v te namene, zato ima kolektiv veliko težav zaradi premajhnih in neustreznih prostorov. Premajhne so dnevne sobe, sanitarije, kakor tudi kuhinja, ki je dovolj velika le za pripravo malice, medtem ko kosilo pripravljajo v kuhinji osnovne šole. Neustrezni so tudi prostori za dnevno spanje otrok, tako da spijo v vrtcu le najmlajši. V bližnji prihodnosti se jim sicer obeta razširitev prostorov, toda do takrat je treba racionalno izkoristiti dane prostore in malčkom zagotoviti čim boljše pogoje. Z razširitvijo stavbe pa je v načrtu tudi varstvo dojenčkov, ki na Jesenicah že dolgo časa iščejo prostor pod soncem.

Otroški vrtec Julke Pibernik ima v varstvu 151 otrok, 30 izmed teh je v posebnem oddelku Podmežakljo, ki v materialno-funkcionalnem pogledu le delno zadovoljuje potrebe otroškega varstva na območju Podmežaklja. Malčki so razdeljeni v sedem starostnih skupin. Pet skupin deluje samo dopoldan in so v celoti zasedene. Nekaj prostih mest pa je še v popoldanski skupini. Kolektiv si zelo prizadeva, da bi zapopolnil tudi to vrzel, toda kljub temu ni pravega odziva. Vsekakor je prava škoda, da so

v tej skupini prazna mesta, kajti prenekateri otrok tudi v popoldanskem času potrebuje varstvo.

Materialna sredstva za osebe ne dohodek krije Temeljna izobraževalna skupnost, medtem ko vse druge potrebe krijejo starši s svojimi prispevki. Mesečni prispevki staršev, ki znašajo od 50 N din dalje, so odvisni od časa bivanja otroka v vrtcu in od števila obrokov. Čeprav prispevek ni pretirano visok, ti bilo verjetno prav, da bi tudi sistem financiranja preuredili glede na materialno stanje družine. Tako bi omogočili tudi otrokom iz manj premožnih družin varstvo v vrtcu. Ko smo že pri financiranju, naj omenimo tudi namensko dotacijo Temeljne skupnosti otroškega varstva pri SOB Jesenice v višini 7.600 N din. S tem denarjem je kolektiv povrnil delne stroške v zvezi z obnovitvijo in z nakupom nekaterih nučnih predmetov.

Izobrazbena struktura zaposlenih ustreza vsim določbam in pravilnikom, saj je zaposlenih kar sedem vzgojiteljic s strokovnim izpitom in ena otroška negovalka. Tudi to zagotavlja, da je delo v vrtcu Julke Pibernik res strokovno in da se kolektiv prizadeva, da ustvarja tako vzdušje, ki najbolj prija našim malčkom in jim v zelo pomembni dobi nudi tisto, kar prenekaterim manjka v domačem družinskem okolju.

—ar —až

Prva letošnja razstava

V soboto, 17. januarja, so v mali dvorani Delavskega doma z otvoritvijo razstave likovnih del štirih italijanskih mojstrov, pričeli letošnjo razstavno sezono. Za uvod v otvoritev, je moški zbor JEKLAR zapel nekaj domačih pesmi, katerim so pridružili še italijansko narodno. Ob otvoritvi so poleg predsednika jeseniške Svobode Joža Varla spregovorili še predstavnik Slovenskega prosvetnega društva Ivan Trinko iz Čedad g. Mario Cont in najstarejši slikar g. Luigi Bront, ki sta se zahvalila za sodelovanje in gostoljubje ter povabila jeseniške slikarje, da s kolektivno razstavo slik, še letos vrnejo obisk Čedadu.

Razstavo je za tem odprl predsednik Skupščine občine Jesenice France Zvan, ki je poudaril pomembnost kulturnega sodelovanja med dvema deželama, kot največje jamstvo za medsebojno spoznavanje in ohranitev trajnega miru na svetu.

Luigi BRONT, Carlo MUTI-NELLI, Guido TAVAGNACCO in Aldo COLO, so s svojimi slikami prijetno presenetili ljubitelje likovne umetnosti na Jesenicah. Obiskovalci bodo z razstavo, ki bo odprta do vključno 28. januarja, vsak dan od 9. do 12. in od 14. do 19. ure, zadovoljni, saj zadovoljuje še tako zahtevnega gledalca.

Jadralno letalstvo

Jadralno letalstvo je eden redkih športov, ki se je utrgal od zemlje in se dvignil v ozračje. Letenje predstavlja poseben čar, ki se prepleta med željo po višavah in nevarnostjo, česar pa starejši letalci niti opazijo ne. Za njih je to preprosto kot le kaj, za njih je postalo zračno morje kot nogometno igrišče ali kegljišče.

Vse se je začelo v preteklem stoletju. Ko se je stoletje bližalo h kraju, se je našel Otto Lilienthal, ki je bil trdo prepričan, da se da leteti po zraku brez pogonskega stroja. Napravil si je krila, si jih »naložil« na ramena in z njimi stekel po pobočju hriba navzdol. Na velikansko začudenje prisotnih se je celo dvignil od tal, pa je po kratkem skoku spet padel nazaj.

Sčasoma je postal pogumnejši, poleti so postajali daljši. Možak v bistvu sploh ni imel krmilnih naprav, najbolj je bilo podobno vse skupaj otroškemu zmaju, ki ga je krmilil z nagibanjem svojega telesa. To se je izkazalo za nezanesljivo in nevarno takrat, ko se je vzpel visoko v zrak, izgubil kontrolo nad krili, strmoglavil in za poškodbami umrl.

Pobudo v letalstvu so prevzeli možje, ki so gradili motorna letala. Po prvi svetovni vojni pa so se po Evropi spet začeli ukvarjati z jadralsvom, pri nas v Blokah pri Cerkljanskem jezeru. Jadralna letala so bila seveda zelo preprosta s kvadratnimi krili, povezanimi z žicami, prostor za pilota je bil spredaj na drugo. Sedel je kot na zobotrebču brez vsake oploste. Lahko je opazoval zemljo, kako mu beži pod nogami in vražje ga je prepihalo. Star-

tali so ga v zrak z gumijastimi vrvmi iz frache. Vsekakor pa celo današnji piloti v reaktivnih priznavajo, »da je bila vse skupaj tvegana polomija, a od tega letenja so imeli največ romantike takrat«.

V začetku so bili to poleti s hriba v dolino. Potem pa so opazili, da če letijo vzporedno s pobočjem, namesto da bi padali, se dvignejo vedno višje. Odkrili so jadranje ob pobočju. Če veter naleti na svoji poti ob hrib in ga ne more obiti, ga »prepleza«. Z njim vred pa seveda letalo, ki se nahaja v tem področju. V zraku je možno obstati, dokler piha veter. Če po pobočju gore prižgemo luči za orientacijo, je mogoče leteti tudi ponoči. Tako so dosegli svetovni rekord v neprekinjenem jadraniu, ki se giblje od dva in pol do tri dni, natančno ne vem. In vse to brez ene same kapljice bencina! To je tudi največja privlačnost tega športa. Brez ropota motorja, z določeno stopnjo spretnosti je mogoče ostati v zraku dolge ure. Samo krila žvižgajo kot bi nas sam orel nosil v svoje kraljestvo.

Jadralci pa so se v veliki višini odlepili od gore in zakokirali nad travniki in polji, pa vseeno niso izgubili višine. Odkrili so termično jadranje. Zemlja se ne segreva povsod enako, neke bolj, druge manj. Nastajajo dvigajoči in spuščajoči tokovi. Treba je samo poiskati prave in lahko preletiš nepričakovane daljave. Jugoslovanski rekord je okrog 600 km! Natančneje iz Vrčca v Banatu do Soluna v Grčiji. Seveda so fanti, ki je krmilil letalo, napolnjeni od napa in pogumni iz ozke kabine, toda

rekord, ki vzbuja spoštovanje, je tukaj!

To pa še ni vse. Če veter piha z veliko hitrostjo ob pobočju gore, se na drugi strani spušča navdol, se odbije od tal in povzpne v neslutene višine. To je jadranje »na valovih«. Seveda so to spet izkoristili za rekorde. V Nevadi (ZDA) so postavili nad gorovjem absolutni svetovni rekord s 13.000 metri. Pilot je bil preoblečen v posebno obleko s kisikom, kajti to je že meja, ki sega v stratosfero (gornji sloj ozračja). Postavil ga je pa menda nek golobrad mladenič.

Po drugi svetovni vojni so se jesenski jadralci zbirali v Lescah. V kratkem času so postale Lesce gorenski športni center za jadralsvo, motorno letenje in za padalstvo. Danes ima ponosno ime Alpski letalski center Lesce.

Od leta 1950 do 1960 je naša država vlagala veliko denarja v jadralsvo dejavnost. Uspehi niso izostali. Kopica svetovnih rekordov z najboljšim jadralskim letalom tistega časa »Meteorjem« na čelu — bil je krona našega jadralskega letenja — nas ni bilo treba biti sram pred nikomer. »Meteor« je imel drsni kot 1:42, ko je bil nov. To pomeni, da je v letu pri najboljsem planiranem kotu višino enega metra spremenil v dolžino 42 m, ali da je bil sposoben z enega kilometra višine preleteti 42 km daleč, ali da bi z blagim vetrom v hrbet lahko priletel z vrha Ročice v Ljubljano. Ni čudno, da so se ga bali na svetovnih prvenstvih. Čas pa je opravič svoje. Nam je zmanjkalo denarja, zunaj so pa začeli konstruirati letala iz plastike in tako smo obsedeli neke zadaj. J. Jekler

Delovna konferenca javorniških planincev

Delovne konference Planinskega društva Javornik — Koroška Bela, ki je bila v soboto 17. januarja v prostorih delavskega doma Albina in Julke Fibernik, se je udeležilo okrog 150 članov društva. Delovno konferenco so pozdravili tudi zastopniki ostalih društev in organizacij z Javornika in Koroške Bele in planincev čestitali k doseženim uspehom ter želeli še naprej dobrega sodelovanja. Konferenco so pozdravili tudi zastopniki sosednjih planinskih društev z Bleda, Jesenic, Mojstrane, Gorij, Planinsko zvezo pa sta zastopala podpredsednik tov. Bučar in tov. Klotjčnik.

Prvič po vojni so imeli namesto rednega občnega zbora delovno konferenco, na kateri so člani društva seznanili z delom UO in problemi, ki jih imajo največ pri vzdrževanju štirih planinskih postojank. Tako iz poročila kot pozneje iz razprave je bilo razvidno, da so imeli precej težav z oskrbovanjem planinskih postojank. Dom na Pristavi so precej prenovili in nabavili nekaj nove opreme, zlasti pa so bili zadovoljni z Marijo Resnik in njenim možem Johanom, ki postojanko vzorno oskrbuje.

Kot zelo dobri oskrbniki sta bili tudi tokrat pohvaljeni Ivanka Konič in Francka Smolej, ki oskrbujeata že več let Staničev dom. Z oskrbovanjem Prešernove kočice na Stolu so imeli do konca junija precej težav in so morali dežurno službo opravljati člani UO. Nato je za Prešernovo kočico vzorno skrbel tov. Vengar. Manj zadovoljni in precej bolj kritični pa so bili z oskrbovanjem Kovinarske kočice v Krmi. Še naprej ostane odprto vprašanje davka na alkoholne pijače.

O tej zadevi so razpravljali že na lanskem letnem občnem zboru, med letom pa se je tudi UO društva prizadeval, da bi našli ustrezno rešitev in da bi bilo dajatev iz tega naslova čim manj. Na konferenci je bilo rečeno, da bi del teh sredstev, ki jih odvajajo v obliki davka na alkoholne pijače, lahko koristno uporabili za dejavnost društva, organizacijo izletov in predavanj ter

za vzdrževanje planinskih postojank. Zelo uspešno je bilo tudi delo mladinskega oddelka, ki je med letom organiziral več izletov v naravo in štiri predavanja. Tako kot druga leta je svoje delo uspešno opravil tudi markacijski odsek.

Lani so prvič uporabili tudi helikopter ALC Lesce, ki je dvakrat odvrzel hrano in druge potrebščine za postojanko Staničev dom.

Novega upravnega odbora na konferenci niso izvolili, pač pa so v sedanjem UO izvršili spremembo s tem, da so izvolili novega predsednika Ivana Kambiča. Delovni predsednik konference France Treven pa se je dolgoletnemu predsedniku Francu Svetinu zahvalil za požrtvovalno in uspešno delo.

Društvo šteje 933 članov. Prav gotovo je po številu članstva najmočnejše društvo na Javorniku, vseeno pa je bilo poudarjeno, da je treba skrbeti za nove člane, predvsem iz vrst mladine.

Na koncu delovne konference sta Jože Krčelj in Janez Brojan pokazala več lepih barvnih diapozitivov iz gorskega sveta. Jože Krčelj je pokazal naše naravne lepote, nekaj diapozitivov pa je bilo tudi iz zamejstva. Janez Brojan pa je udeležence delovne konference seznanil z lepotami v Dolomitih in vzponi v steni Eigerja. Po občnem zboru je bil v prostorih delavskega doma tradicionalni planinski družabni večer.

Za novo leto s smučmi na Luknjo

Rano jutro je še, mesec blede osvetljuje snežna polja in gozdove in dela iz njih čarobne slike. Jutranji mrak in tišina moti le škrtanje zmznjenega snega pod nogami. Sem in tja zalaja na vasi pes in zopet tišina. Zrak je precej mrzel in se zajeda skozi obleko. Pospešim korake, da se čim prej ogrejem. Kmalu si navežem smuč na noge, ki tiho drse po gladki smučini. Kar hitro sem pri Peričniku, pritajeni šum prihaja od slapa in se zgublja v jutranji somrak. Voda zamolko klokota pod ledeno skorjo, ki se pretaka po skalnatem koritu

proti strugi Bistrice. Kako je vse to očarljivo v tej tišini.

Ura hiti in ne dopušča sanjarjenja, pot je še dolga. Hitro se spenjam po strmem klancu Krede, polagoma postaja kar toplo. Na vrhu klanca se pojavita nekaj metrov pred menoj dve temni senci, ko pridem bliže vidim, da sta to dve srni, ki me zvedavo opazujeta, češ kaj pa ti tako rano? Polagoma se prične svitati, kmalu osvetli vrhove jutranja zarja, polagoma zažarijo v vzhajajočem soncu, ki počasi drsi po pobočjih in robovih. Kako pre-

krasen je pogled v to naravno lepoto. Sem in tja se raztegne siva tančica v obliki meglice prek robov in vršacev.

Kar hitro sem v Vratih, smučina je kar lepa. Pregled okoli doma in drugih poslopij in že se podam naprej. Pred spomenikom padlih planincev in partizanov preneha smučina, zastaviti je bilo treba smuč v celu. Sneg je na srečo suh in ne preveč globok, tako da kar hitro na predurjem. Kmalu sem pod Pragom, od časa do časa zašumi prek stene manjša la-

vina. Ko prečim pobočje pod Jugovo grapo zašumi prek črnega grabna večja lavina suhega snega, sneg obstane pod steno, a piš pride čisto do mene. Ker sneg ni globok, kar hitro napredujem. Več previdnosti je potrebno v gornjem delu, kjer je strmina veliko večja in z obeh strani strme stene. Na sedlu Luknje sem, povzpnem se še na gornji plato »Kameh«. Razgled od tu je krasen na Triglavsko steno in Triglav. Kako mogočen je sivi ošak, odet z belim kožuham, sivi lasje mu vihrajo na sivi glavi v obliki snega katerega nosisi močna burja, ki buči po vrhovih in s srdito zaganja v njihove raze in vršace. Ledene s Kredarico na eni strani ter planota zaplanje se blešče v soncu. Na drugi

strani ti pogled obstane na mogočnem Kanjavcu in še dalje na ostricah Lepega Spičja. Krog in krog sami krasni pogledi po mogočnem stvarstvu narave. Koliko lepih doživetij doživiš v naravi, ki ti ostanejo v trajnem spominu.

Občudoval bi še in še, a veter brije vedno močnejše in nosi drobni sneg, mrz pa se zajeda v kosti. Odpravim se nazaj proti dolini, smuka je bila prekrasna. Kar hitro sem zopet pri Aljaževem domu. Med tem pa je že megla zagrnila vso dolino, postajalo je tudi bolj južno.

Vožnja s smučmi iz Vrat do Mojstrane je bila kar lepa. Izlet je minil, a doživetja ostanejo za vedno.

Brojan Janez, star.

Občni zbor NK Jesenice

Tik pred novim letom so nogometaši Jesenic imeli svoj redni letni občni zbor. Na njem so pregledali delo v preteklem letu ter začrtali smernice za prihodnje.

Vsa tri moštva — člansko, mladinsko in pionirsko — so tekmovala v gorenjski ligi. Odigrali so 61 tekem, od tega samo šest na domačem igrišču, vsa ostala pa v gosteh. Člani so na prvenstveni lestvici zasedli tretje mesto, tako da so jih prehiteli Kranjčani in Tržičani. Priprave na novo sezono so že stekle in upajo, da bodo prihodnje leto tekmovali v zahodni slovenski conski ligi. Nekoliko slabše od članov so se odrezali mladinci in pionirji. Njihovi vrstniki iz ostalih krajev so bili boljši. V klubu delajo štirje domači trenerji, izpit pa so napravili tudi štirje nogometni sodniki. Največja pridobitev v preteklem letu je rekonstrukcija nogometnega igrišča, ki je sedaj lepo poraščeno s travo in bo v prihodnji sezoni služil svojemu namenu. Največji delež pri tem preprobnem objektu imata uprava športnih igrišč Jesenice in naša železarna. Pohvalo zasluži tudi podjetja SAVA Jesenice, ker je zaupano nalogo dobro opravilo. Na občnem zboru smo slišali, da bo treba čimprej zgraditi novo pomožno igrišče, na katerem bi nogometaši vadili, služil pa bi tudi za rekreacijsko izživljanje jeseniškega občana. Največji problem nogometašev kot vseh ostalih športnih klubov v občini je finančni položaj. Letošnja dotacija znaša 11.700 N din, medtem ko so porabili za tekmovalja 32.700 N din. Vso to razliko so pokrili s komercialnimi reklamami, za kar zasluži sedanji UO vso pohvalo.

Stari odbor je predložil tudi program dela za leto 1970. Nekaj najvažnejših točk navajamo: pravočasni pričetek priprav za spomladanski del tekmovalja s ciljem uvrstitve I. moštva v zahodno sloven-

ske consko ligo, poleti organizirati nogometni turnir za memorial Francija Gasarja in turnir šolskih aktivov v malem nogometu, dokončna ureditev travnatiga igrišča ter izgradnja pomožnega igrišča, utrditi upravni odbor kluba ter poskrbeti potrebna finančna sredstva za razvoj tega športa itd.

Izvolili so še nov sedemčlanski upravni odbor ki je sestavljen iz štirih članov strokovne komisije in treh članov, ki bodo skrbeli za upravno poslovanje kluba.

Ob koncu občnega zbora je predstavnik nogometne pod-

zveze podelil zlato plaketo nogometne zveze Jugoslavije za zasluge pri razvoju nogometnega športa na Jesenicah. Vedeti je treba, da je na Jesenicah pričel z delom leta 1912 nogometni klub »Golica«, ki se je razšel pred prvo svetovno vojno. Med obema vojnoma je bilo na Jesenicah vrsto nogometnih klubov ki so dosegli zavidljive uspehe, kateri so dali med NOB dva narodna heroja in vrsto padlih borcev NOV. Po osvoboditvi pa nadaljujejo tradicijo nogometni klub Jesenice kot naslednik različnih klubov športnega društva Jesenice. Za zasluge pri razvoju nogometnega športa sta prejela še srebrni plaketi Milan Budja in Viktor Brun.

— ne

Mladi in namizni tenis

Namizni tenis ima na Jesenicah dolgoletno tradicijo. Zanimanje za belo žogico je bilo živo že pred vojno. Skupina mladih igralcev je delovala v sekciji, ki ji je že takrat predsedoval Alojz Strumbl. Vojna pa je neusmiljeno prizadejala veliko škodo tudi temu prizadevnemu kolektivu iz iztrgala iz svoje srede kar osem mladih igralcev. Toda tudi to ni vzel volje in prizadevanja ostalim članom, ki so se še z večjo vnemo lotili že začrtane poti. Sami so si zgradili vadbene prostore in vključevali medse mlade igralce. S trdim delom so zelo napredovali in tako postali republiški prvaki in člani zvezne lige. Poleg prve ekipe pa so vedno imeli v ozadju perspektivne mladince.

Toda to je zgodovina sijajnih uspehov jeseniških namiznotenih igralcev. Neho-te pa se vsiljuje vprašanje, kaj je danes in kaj bo v bodoče z našim namiznim teni-som?

Poleg dobre ženske ekipe, ki je bila lani republiški prvak in poprečno moške ekipe, ki se ji je šele letos posrečilo priti nazaj v I. slovensko ligo, nima NTK Jesenice niti enega perspektivnega mladega igralca. Vse delo sloni na starejših igralcih in igralkah, ki še kolikor toliko držijo renoine jeseniškega namiznega tenisa. Kljub velikemu prizadevanju predsednika Štumblija, trenerja Jerama in ostalih ni skoraj nobenega zanimanja za ta šport med jeseniško mladino. Kaj je temu vzrok? Morda je premalo sodelovanja z osnovnimi šolami, morda enostranska usmerjenost mladih na Jesenicah, da se posvetijo, če se sploh posvetijo športu, zgolj hokeju in smučanju. Namizni tenis je šport, ki zahteva načrtno in dolgotrajno vadbo, preden se pokažejo rezultati. Zato marsikateri mladi igralec prezgodaj vrže puško v koruzo. Vsekakor je to pereč problem, ki ga bo treba rešiti, če bomo hoteli tudi v bodoče posegati vsaj v republiško poprečje in sem ter tja doseči kakšen zavidljiv uspeh.

- ar - až

li kurirski smuk. Zato kra-

Delo ribiške družine

Ribiška družina Jesenice je v preteklem letu izvedla tekmovalje v suhih disciplinah šesterboja, ki je bilo na poljani ob umetnem jezeru v Završnici.

Tekmovalje je bilo najprej za člane RD Jesenice. Udeležilo se ga je 46 članov in 5 mladincev. V nadaljevanju tekmovalja so še isti dan tekmovali za rajonsko zvezo ribiških družin Kranj, ki ga je tudi organizirala jeseniška družina in tako povežala obe tekmovalni na isti dan, da bi nastali manjši stroški. Na tem tekmovalju je RD Jesenice v ekipnem tekmovalju zasedla 1. mesto in 3. mesto pri članih, pri mladincih pa 2. mesto in za to prejela ustrezne plakete, posamezniki pa so dobili praktična darila od rajonske zveze Kranj.

V preteklem letu je RD Jesenice vložila v naše vode 400

kilogramov merske šarenke, 6687 kosov potočne postrvi za razvoj v velikosti do 20 centimetrov in 10.000 kosov ribjega zaroda potočnih postrvi. Uvedli pa so tudi poskus gojitve potočne zlatovške v potoku Rojca v Kranjski gori ter v ta namen vložili 1000 kosov zaroda.

Letos pa bodo izvedli družinski tekmovalje v suhih disciplinah šesterboja v Završnici. V Savi od Hermanovega mostu naprej bodo vložili 10.000 kosov potočnih postrvi in delno še šarenke, v bazenih na Pristavi bodo poskusili z vlaganjem 1000 kosov alpskega lipana, v Završnici bodo vložili 200 kilogramov merske šarenke za lov, 5000 kosov mladice potočnih postrvi in šarenk pa v vse vode razen gojitvenih.

Z

Snovanja atletov za novo sezono

Pretekli teden se je sestal upravni odbor AK na zadnji seji. Najprej so na njegovo lastno željo razrešili dosedanjega predsednika kluba Viktorja Bruna. Začasno pa je vodstvo kluba prevzel znani športni delavec Rafko Sobri.

Zatem so se menili o programiranju dela za novo sezono 1970. Nekaj osnovnih pobud, ki so jih sprejeli za okvir letošnje dejavnosti, bi lahko stnili v naslednjem:

— čimprej sklicati sestanek atletov, da se poizvi zimska vadba spričo doslej nezadovoljive udeležbe zlasti atletov;

— okrepiti vrste atletov s pridobitvijo nadarjenih dijakov in dijakinj jeseniških srednjih šol in učencev ter učenik višjih razredov jeseniških osnovnih šol;

— uvesti nove discipline v tekmovalju za Zupanov memorial;

— konkretneje programirati cilje kluba in posameznikov z dosežki na področjih, republiškem in državnem tekmovalju ter prvenstvih;

— intenzivnejše delovanje kluba bo terjalo več denarja, zato bo potrebno pridobiti primerno delovno organizacijo, da prevzame patronat nad klubom;

— izvede naj se dve do tri

reprezentativne atletske prireditve, ki bodo imele tudi propagandni značaj za nadaljnji razvoj jeseniške atletike;

— poleg tega naj se prireja večkratne dvoboje z lokalnimi šolskimi atletskimi kolektivi ter bližnjimi klubskimi ekipami za določene deficitarne atletske discipline naj se izvedejo posebna tekmovalja v občinskem merilu, da bi odkrili nove talente;

— za večje atletske prireditve naj se pravočasno pridobi določene organizacije za pokrovitelja prireditve;

— kadrovske je potrebno okrepiti tehnični odbor, ki naj bo v prihodnje osnovni nosilec klubske aktivnosti;

— klub se mora oskrbeti z večjim številom potrebnih rekvizitov in naprav (zapreke);

— na igrišču je potrebno, da se vpelje ustrezen urnik, ki bo veljal za vse uporabnike; brez določenega reda na igrišču ni mogoča sistematična in strokovna vadba atletov niti drugih športnikov.

Atletski delavci so se dogovorili za delo kluba v novi sezoni, pri realizaciji pa jim bodo morali odgovorni športni organi društva pomagati s kadrovskimi okrepitevami. Če bo tako, je verjetno vsaka bojazen za nadaljnjo rast jeseniške atletike odveč. -rn

Kurirski smuk bodo izvedli pozneje

V ponedeljek zvečer je bila v prostorih delavskega doma Albina in Julke Pibernik na Javorniku seja krajevnega odbora ZZZB NOV Javornik, ki so se je udeležili vsi tisti, ki že dalj časa sodelujejo pri pripravah za izvedbo XII. kurirskega smuka na Pristavi. Iz poročila, ki ga je pripravilo tehnično vodstvo, je razvidno, da so opravili že vsa najbolj nujna dela, v petek 23. januarja pa bi morali v delavskem domu izrebrati startne številke. Žal pa je tudi v javniškem rovtu premalo snega, moralo bi ga biti vsaj 30 cm, da bi lahko izved-

jejni odbor ZZZB NOV obvešča pionirske odrede, smučarske klube, športna društva, borčevske organizacije ter ZROP, da zaradi neugodnih snežnih razmer v nedeljo 25. januarja kurirskega smuka ne bo. Tekmovalje bodo izvedli, kakor hitro bo zapadel nov sneg in bodo snežne razmere za tako prireditev najbolj ugodne. Vsem, ki so se že ali se nameravajo še prijaviti na objavljeni razpis, bo organizacija ZZZB NOV sporočila prek radia in tiska, katero nedeljo bo možno ob ugodnih snežnih razmerah izvesti kurirski smuk.

Priprave za peti zimski pohod na Stol

Občinska organizacija ZZZB NOV Jesenice je skupaj z drugimi gorenjskimi organizacijami ZZZB NOV že začela s pripravami za peti zimski tradicionalni množični pohod svojih članov, tabornikov, planincev, lovcev, plezalcev, alpinistov in gorskih reševalcev ter drugih navdušenih ljubiteljev in obiskovalcev gora na Stol dne 22. februarja. Zimski pohod na Stol v spomin na borbo partizanov — prvoborcev jeseniške Cankarjeve čete z nadmočnimi sovražniki 20. februarja 1942, je postal že tradicija.

Alpinistični odsek planinskega društva Jesenice je pri-

vi zimski spominski pohod organiziral v mesecu februarju 1962. Od tedaj dalje se ti pohodi na Stol ponavljajo z vedno večjo udeležbo. Pred osmimi leti so preživel prvoborci tudi oblubljeni, da na pogorišču in ruševinah prve Prešernove kočice na Stolu, ki je bila zgrajena pred šestdesetimi leti (31. julija 1910) in požgana pred 28. leti (20. februarja 1942) zgradili nov planinski objekt. To obljubo so prvoborci skupaj z organizacijami ZZZB NOV, lovci, šolsko mladino in planinci tudi izpolnili. Pred štirimi leti, 21. avgusta 1966, so na

Stolu slovesno izročili namenu nov Prešernov dom.

Vsi udeleženci zimskega spominskega pohoda na Stol dobe ali bronasto ali srebrno ali zlato spominsko značko.

Letošnji ziziski spominski pohod bo sredi meseca februarja in bo to tudi prva množična planinsko-alpinistična amnifestacija v počastitev 25-letnice osvoboditve. Trije petkratni udeleženci pohoda bodo dobili najvišje priznanje zlato spominsko značko, številni drugi pa za trikratno udeležbo srebrno, vsi novi, ki bodo zasneženi Stol obiskali prvič, pa bronasto spominsko značko.

Jesenice : Medveščak - Zagreb 5:3 (1:0, 2:1 2:2,)

Srečanja med Jesenicami in Medveščakom, so že več let med najzanimivejšimi. Tako je bilo tudi njuno zadnje srečanje v letošnjem prvenstvu.

Kljub številnim priložnostim pred golom Sinanovića, ki je branil odlično, smo morali čakati polnih 16 minut na prvi zadetek. Ko sta iz vsakega moštva sedela na kazenski klopi po dva igralca, sta Felc in Tišler dosegla prvi gol za domače, ki je morda najlepši zadetek v tej sezoni.

Tudi druga tretjina je bila izredno dinamična in borbe

na. Domači so bili ves čas v premoči, ki pa jo niso znali realizirati. Šele v 13. minuti, je Hiti izkoristil podajo Mlakarja. Čez tri minute, je Smolej na podajo Felca povisal rezultat, še v isti minuti pa so tudi gostje dosegli prvi gol.

Že v prvi minuti zadnje tretjine, je najnevarnejši napadalec gostov Gojanović, sam drsal s ploščo proti Knezovim vratom. Knez je sicer ploščo odbil, vendar samo do Kmelja, ki je ponovno podal Gojanoviću, ki je neubranljivo streljal v gol.

Po prejetem голу so domačini stisnili »medvede« pred njihovi golom, vendar zadetka ni bilo. V 5. minuti pa je, na tej tekmi zelo dobri Hiti, na podajo Ravnika dosegel četrti gol. Peti gol za domače je dosegel Mlakar, gostje pa so zaradi napake Jana in Ravnika zmanjšali in postavili končni rezultat 5:3.

Tekma, ki sta jo solidno sodila Janežič in Gere, je zadovoljila čez 5.000 gledalcev, saj je poleg lepe igre prinesla tudi zmago domačega moštva.

Z.

Pravila igre za hokej na ledu

(Nadaljevanje)

Moštvo noče začeti igre

Ce se moštvo, ki se je umaknilo z drsališča ne vrne na drsališče in ne prične z igro ali, če je na drsališču in ne prične z igro v eni minuti po tem, ko je sodnik to ukazal, sodnik dosodi malo kazni igralcu, ki ga za to določi kapetan moštva. Če ob koncu druge minute moštvo še vedno odklanja z začetkom igre, sodnik proglasi igro kot izgubljeno za to moštvo. Vodja, tehnični vodja ali uradna oseba moštva, ki je odgovorna za eno izmed teh akcij, je avtomatično suspendirana, dokler o tem ne razpravi odgovorna zveza.

Ce moštvo iz slačilnice ne pride na drsališče in ne začne z igro pet minut za tem, ko mu je sodnik po časomerilcu ukazal priti na drsališče, se znaga pripiše nasprotnemu moštvu in primer se javi odgovorni zvezi v nadaljnji postopek.

Ce moštvo ne more priti na drsališče ob za igro določenem času zaradi neizogibne nezgode ali nepredvidenega slučaja, bo sodnik dovolil moštvu dodatnih 15 minut, po tem času bo igro odpovedal. Sodnik mora tak dogodek javiti odgovorni zvezi v nadaljnji postopek. Ce je moštvo, ki krši pravilo na drsališču, da ukaz sodnik osebno. Ce moštva, ki krši pravilo ni na drsališču, prenese moštvo ukaz po navodilu sodnika časomerilec. Ukaz se lahko posreduje prek igralca, tehničnega vodje, vodje ali trenerja moštva, ki krši pravilo.

z namenom, da bi prestrašil ali preplašil nasprotnika, je prav tako kaznovan.

Udarjanje s palico ni dovoljeno, razen v obrambi, in sicer tako, da edino obrambni igralec lahko udarja ob palico — ne pa ob katerikoli del telesa — igralca, ki vodi ploščo.

Udarec s palico

Začetek igre

Igra se začne, kot tudi nadaljuje ob začetku vsake tretjine, z začetnim metom v središču drsališča. Ob začetku igre lahko domače moštvo izbere strani. Ce za neko igro ni določeno ime domačega moštva, se tekmujoči moštvi sporazumeta, katero bo domače moštvo s skupnim dogovorom: npr. z metanjem kovanca ali slično.

Metanje palice

Ce igralec — vključno vratar — moštva, ki se brani, namerno vrže svojo palico ali drugi predmet proti ploščici v svoji obrambni tretjini, sodnik dovoli, da se akcija dovrši in če zadetek ni dosežen, dosodi kazenski strel v korist napadajočega moštva. Igralec, ki vrže palico ali drug predmet v katerikoli tretjini dobi veliko kazni, razen ko je bilo dejanje kaznovano s kazenskim strelom. Igralec, ki vrže palico ali drug predmet izven drsališča, je kaznovan z disciplinsko kaznijo. Ce igralec odvrže zlomljene dele svoje palice k robu drsališča (ne prek ograje) na tak način, da ne ovira igre ali nasprotnega igralca, ni kaznovan.

Se nadaljuje
Va Ce

Disciplinski prekršek

Udarjanje (s palico)

Igralec, ki ovira ali poskuša ovirati napredovanje nasprotnika z udarjanjem s svojo palico, prejme glede na presojo sodnika malo kazni ali veliko kazni. Igralec, ki poškoduje nasprotnika z udarjanjem s svojo palico, prejme veliko kazni. Igralec, ki zamahne s palico proti nasprotnemu igralcu (ki je znotraj ali izven dosega zamaha), ne da bi ga v resnici zadel ali igralca, ki pod pretvezo, da bo igral s ploščo, napravi divji zamah proti ploščici

Ogledalo s Tašmajdana

Izid tekme v IV. kolu državnega prvenstva v hokeju na ledu zvezne lige v nedeljo, 18. t.m. v Beogradu je razočaral in razburil vse privrženca hokeja. Poraz uglednega moštva, prvega s tabele, realnega favorita, z zadnjim na tabeli, je zares eksplozija, kakršne ni pričakoval nihče.

Vzroke za tako »presenečenje« so pojasnili kapetan I. moštva Viktor Tišler, trener Čiril Klinar in tehnični vodja Vasilij Deretič.

»Takoj po tekmi smo najavili pritožbo in poslali pristojnemu forumu pritožbo. Na kratko povedano: vodstvo tekme — sodnika in delegat — je bilo povsem drugo, kakor je bilo prvotno določeno, ne da bi o tem obvestili HK Jesenice, kar bi morali nare-

dit. Drsališče je bilo pokrito s snegom, ki je padal ne prenehoma ter se črt ni videlo. Oznak torej sploh ni bilo in sodnika nista mogla videti niti dolgi strelci niti offside poziciji. Ostali sodniški kader — časomerilci in sodnika za golom — so prire-

dilitelji nalovili zadnje minute pred tekmo. Vprašanje je, če imajo le-ti za opravljanje take funkcije potrebno znanje, kakor je to predpisano. Sojenje je bilo skrajno pristransko: izključitve igralcev HK Jesenice brez opravičljivih razlogov, metanje palice pod noge igralcem HK Jesenice v prodorih, kar si je privoščil vratar Šemšedinić. Le-temu je bilo to dovoljeno, čeprav za tak primer pravila določajo kaznovanje (kazenski strel oz. izključitev). Takih primerov je bilo kar šest ali celo sedem. Vsega niti ni bilo mogoče registrirati — dveh regularnih golov, ki so jih dosegli igralci HK Jesenice, sodnika nista priznala — zadnji, peti gol za HK Partizan je bil dosežen iz vratarkega prostora, česar sodnika nista upoštevala ter gol priznala. V primerih, ko je bil ogrožen gol HK Partizan in je vratar ležal na tleh, sta sodnika prekinjala igro. Igralcem HK Partizan sta dovoljevala zadrževanje ploščice ob bandi čez minuto, s čimer so zavlačevali tekmo, za kar pravila predpisujejo kazni. Posebno poglavje pa so gledalci, ki so izza bande fizično napadali igralce HK Jesenice ter s šovinističnimi izpadi stopnjevali že itak napeto ozračje.

To so argumenti, ki so povzročili tako stanje in tak zaključek tekme.

Tako pravijo vodje moštva s tekme v Beogradu. S temi navedbami, upamo, je izbito dno govoricam, ki so se razširile ne samo na Jesenice, o »prodani« tekmi in o žaljivih pripombah na račun igralcev HK Jesenice.

Čimprej bo potrebno napraviti red, kakršen je potreben za športno tekmovanje tudi v Beogradu, kar je naloga pristojnega organa. Nemogoče pogoje ugotavljajo vsi, ki so primorani nastopiti na drsališču Tašmajdana.

Uprava HK Jesenice pričakuje rešitev pritožbe po dokazilih, ki terjajo razveljavitev tekme v Beogradu 18. t.m., kaznovanje povzročiteljev in nov rok za novo tekmo na nevtralnem terenu.

T.

I. evropsko prvenstvo v sankanju

V sredo popoldan je odpotovala v Kapfenberg, Avstrija 5-članska ekipa Sankaške zveze Slovenije, ki bo sodelovala na I. evropskem prvenstvu v sankanju na naravnih progah v dneh 24. in 25. t.m. Prvenstvo bo pod pokroviteljstvom avstrijskega zveznega ministra za šolstvo dr. Alois Mock-a. Ekipo sestavljajo tekmovalci: Julij Ulčar in Maks Klinar iz Jesenic, Peter Resman in Stefan Zupan iz Begunj, ki so se vsi uvrstili za to tekmovanje na izbirnih tekmovalnih na Jesenicah in v Selcah nad Škofjo Loko ter Franc Pikon iz Bohinja, ki mu je to udeležbo omogočil TVD Partizan Bohinjska Bistrica. Tekmovali bodo na 1400 m dolgi progi z 214 m višinske razlike, 15 % poprečnim padcem in 11 zavoji. Program tekmovalnega obsega za soboto 24. t.m. 2 teka moških in ženskih enosedov ter tretji tek moških enosedov in 3. in 4. tek ženskih enosedov ter 2 teka dvosedov.

Da bi imela Ulčar in Klinar pred udeležbo na tem prvenstvu za seboj čim več tekmovalnih, sta 17. in 18. t.m., ker je pri nas odpadlo republiško prvenstvo, sodelovala na mednarodnem tekmovalju v Feld am See, Avstrija, na katerem

je tudi avstrijska sankaška zveza določila svojo reprezentanco. Zmagal je Josef Hilgarter, ATUS Ferndorf, star znanec s proge pri Savskih jamah nad Jesenicami, Ulčar je bil 21., Klinar pa 27. Naša tekmovalca sta nastopila brez treninga, kar se je občutno poznalo na rezultatih I. teka od skupno treh opravljenih tekov. Z njima je bil tudi mladinec Jože Divjak, ki je zasedel 10. mesto. V tej skupini je zmagal prav tako znanec s tekmovalnj na Jesenicah Peter Duschnig, ATUS Ferndorf.

Ker je Sankaška zveza Slovenije s svojimi sredstvi lahko omogočila samo tridnevno bivanje v Kapfenbergu, se naši tekmovalci ne bi mogli udeležiti zadnjega treninga v četrtek 22. t.m., zato sta vodstva sankaških klubov Jesenice in Begunje sama dodelila dodatna sredstva za enodnevno bivanje v Kapfenbergu in tako omogočila tekmovalcem prepotrebne treninge, medtem, ko udeležbo tekmovalca Francika Pikona v celoti financira TVD Partizan Bohinjska Bistrica.

Našim tekmovalcem želimo na tem prvenstvu čim več uspeha.

J.J.

Kaj bomo gledali v kinu

Kino RADIO

24. in 25. januarja franc. barvni film **GOSPODAR PODZEMELJA**, v režiji Georga Lotnerja, v glavni vlogi Jean Gabin, ob 17. in 19. uri

26. januarja amer. barvni CS film **TA NORI, NORI SVET**, v režiji Stanlyja Kramerja, v glavni vlogi Spencer Tracy, ob 17. in 19. uri

27. in 28. januarja amer. ital. barvni film **TRIJE MODRI PANTERJI**, v režiji Franke Kramerja, v glavni vlogi Tony Kendall, ob 17. in 19. uri

29. januarja amer. barv. CS film **DIVJA REKA**, v režiji Ellia Kazana, v glavni vlogi Montgomery Clift, ob 17. in 19. uri

30. januarja jug. film **HOROSKOP**, v režiji Bora Draskovića, v glavni vlogi Milena Dravić, ob 17. in 19. uri

31. januarja franc. barvni CS film **VRV IN SAMOKRES**, v režiji Roberta Hosseina, v glavni vlogi Michele Mercier, ob 17. in 19. uri

Kino PLAVZ

24. in 25. januarja ameriški italijanski barvni film **TRIJE MODRI PANTERJI**, ob 18. in 20. uri

26. in 27. januarja franc. barvni film **GOSPODAR PODZEMELJA**, ob 18. in 20. uri

28. januarja amer. barv. CS film **DIVJA REKA**, ob 18. in 20. uri

29. in 30. januarja amer. barvni film **LOCITEV PO AMERIŠKO**, ob 18. in 20. uri

31. januarja angl. franc. ital. barvni CS film **TVOJA VRSTA JE, DA UMREŠ**, ob 18. in 20. uri

Kino DELAVSKI DOM JAVORNIK

24. januarja amer. barvni CS film **TUJSKA LEGIJA**, ob 19. uri

25. januarja amer. film **TARZAN ZMAGUJE**, ob 17. uri

25. januarja amer. barv. CS film **DIVJA REKA**, ob 19. uri

28. januarja amer. barv. CS film **LOCITEV PO AMERIŠKO**, ob 19. uri

31. januarja amer. ital. barvni film **TRIJE MODRI PANTERJI**, ob 19. uri

Kino KRANJSKA GORA

24. januarja ameriški film **TARZAN ZMAGUJE**

25. januarja ameriški barvni CS film **LOCITEV PO AMERIKO**

29. januarja ameriški ital. barvni film **TRIJE MODRI PANTERJI**

31. januarja franc. barvni film **GOSPODAR PODZEMELJA**

Kino DOVJE

24. januarja ameriški barvni film **NEVARNEJŠE OD MOSKIH**

25. januarja ameriški barvni CS film **TUJSKA LEGIJA**

29. januarja franc. barvni film **GOSPODAR PODZEMELJA**

31. januarja ameriški barvni film **LOCITEV PO AMERIKO**

Kino ŽIROVNICA

25. januarja ameriški barvni film **LOCITEV PO AMERIKO**

28. januarja franc. barvni film **GOSPODAR PODZEMELJA**

OBVESTILO

Vse podporne člane pihalnega orkestra Jeseniških železarjev Jesenice, posebno upokojece, obveščamo, da je podporna članarina za godbo za leto 1970 neizpremenjena in znaša za eno leto 12 din.

Za upokojece, njihove žene — gospodinjice pa je za 50 % znižana in znaša na leto po 6 din.

Podporna članarina za leto 1970 je plačljiva enkratno za celo leto in to najkasneje do 31. maja t.l. Kdor do tega datuma ne bo plačal podporne članarine godbe, izgubi pravice podpornega člana in je črtn iz članstva Nove podporne člane sprejemamo samo do 45. leta starosti. Zaostalo članarino lahko plačate samo za preteklo leto 1969. V primeru, da nekdo želi doplačati podporno članarino za več let nazaj, sklepa o upravičenosti in možnosti odbora godbe. Upokojeenci in vsi ostali podporni člani godbe, ki niso zaposleni v železarni Jesenice, imajo možnost plačati članarino za godbo v domovih upokojecev v uradnih urah, in to: v domu upokojecev na Jesenicah vsak torek in petek od 14 do 18. ure in v domu upokojecev na Javorniku vsak torek od 9 do 12. ure. Podpornim članom, zaposlenim v železarni Jesenice, bo podporna članarina odtegnjena od OD do maja letos. Godba igra umrlemu podpornemu članu pri pogrebu brezplačno, če je bilo vodstvo godbe obveščeno najmanj 24 ur pred uro pogreba in je od stranke naročeno prevozno sredstvo za prevoz godbe.

Če svojci ne želijo godbe ali godba iz opravičenih razlogov ne more sodelovati na zadnji poti umrlega podpornega člana, godbeni odbor izplača na podlagi izkazila o članstvu svojcem odpravnino 200 N din.

Pozivamo vse podporne člane, da svojo članarino za leto 1970 čimprej poravnajo.

Vsem podpornim članom godbe želimo sreče in zdravja v novem letu 1970!

Odbor pihalnega orkestra
JESENISKIH ŽELEZARJEV

ZAHVALA

Vsem, ki ste me obiskali na domu in me obdarovali za novo leto, najlepša hvala. Tudi jaz želim vsem srečno leto 1970 in mnogo delovnih uspehov!

Andrej Pleš

ZAHVALA

Tovarniškem odboru osnovne organizacije sindikata se iskreno zahvaljujem za denarno pomoč, ki sem jo prejel med boleznijo moje žene.

Anton Klemenčič
šamotarna

ZAHVALA

Sodelavcem PIV — kisikar na Javornik se zahvaljujem za obisk in novoletno darilo ter jim želim novih delovnih uspehov v letu 1970.

Stanko Zarnik

ZAHVALA

Sindikalnemu odboru elektrodne oddelka se iskreno zahvaljujem za denarno pomoč v času mojega bolovanja.

Tatjana Možina

ZAHVALA

Sodelavcem in sindikalnemu odboru RTA se iskreno zahvaljujem za zbrano denarno pomoč, ki mi je bila zelo dobrodošla, saj sem ob požaru, ki mi je uničil gospodarsko poslopje, utrpel veliko materialno škodo.

Marjan Murn

ZAHVALA

Tovarniškem odboru osnovne organizacije sindikata se toplo zahvaljujem za denarno pomoč v času moje bolezni, ki mi je bila zelo dobrodošla. Enako se zahvaljujem tudi za novoletne čestitke, obenem pa želim vsem plodno leto 1970.

Vinko Rihtaršič
gasilci

ZAHVALA

Sindikalnemu odboru obrata plavž se zahvaljujem za denarno pomoč, ki sem jo prejel ob novem letu. Vsem pa želim srečno novo leto in dosti uspeha pri delu.

Milan Arčon

ZAHVALA

V imenu vseh upokojecev elektro delavnice Jesenice in Javornika se zahvaljujem sindikalnemu odboru in sodelavcem za lep poslovilni večer in darila, inž. Koselju in Ediju Kavčiču pa za poslovilne besede.

Stanko Tratnik
upokojenec

Predavanje za gobarje

Gobarska družina Jesenice prireja v ponedeljek, dne 26. f.m. ob 17. uri v šolski sobi železniške postaje na Jesenicah zanimivo predavanje o gobah. Predavanje, spremljano z barvnimi diapozitivi, bo vodil prof. Anton Korenc z Jesenic.

Ceprav smo sredi zime, sezona gob ni več tako daleč, saj se prve gobe (smrčki), znane kot odlične jedilne gobe, pojavljajo že sredi aprila, tem pa sledijo prav tako dobre golobice v mesecu maju.

Spoznavanje nastanka, razmnoževanja in uporabnosti teh zanimivih rastlin ter gobarjenje je poleg koristi zdrava rekreacija.

Ljubitelji narave in gobarje, katerih na Jesenicah ni malo, gobarska družina vabi, da se predavanja udeležijo v čim večjem številu.

A. K.

Na osnovi čl. 28 pravilnika o delovnih razmerjih železarne Jesenice dajemo naslednjo

OBJAVO

za prosta delovna mesta v elektro energiji:

1. 3115 D-4 stikalničar RTP Jesenice	2 prosta mesta
2. 3125 D-3 strojnik stikalničar HE Gorje	2 prosta mesta

POGOJI:

Pod točko 1. se zahteva poklic električarja in najmanj 7 let prakse.

Pod točko 2. se zahteva poklic električarja ali ključavničarja in najmanj 4 leta prakse.

Prijave z osnovnimi podatki in podatki o strokovnosti je v roku 8 dni poslati na kadrovske sektor železarne Jesenice.

Kadrovske sektor

Na osnovi čl. 28 pravilnika o delovnih razmerjih železarne Jesenice dajemo naslednjo

OBJAVO

za prosta delovna mesta IV. izmene valjarne žice Belas:

1. 8440 ogrevalce	D-4	1 oseba
2. 8441 prevzemalce vložka	D-3	1 oseba
3. 8443 zakladalec peči	D-3	1 oseba
4. 8450 valjavec proge 450 Ø	D-4	3 osebe
5. 8452 valjavec proge 320 Ø	D-4	2 osebi
6. 8454 valjavec proge 300 Ø	D-4	1 oseba
7. 8456 valjavec proge 270 Ø	D-4	2 osebi
8. 8458 valjavec proge 250 Ø	D-4	5 oseb
9. 8465 vodja pulta navijalcev	D-4	1 oseba
10. 8470 vodja adjustaže	D-4	2 osebi
11. 8471 adjuster	D-3	5 oseb
12. 8473 vodja razkladalne naprave	D-3	1 oseba
13. 8492 orodjar za valjni pribor	D-4	1 oseba

POGOJI:

Pod tč. 1:

STŠ — met. odd. s prakso pri peči, specialni tečaj za ogrevalca ali PIŠ — valjavec s spec. tečajem ogrevalca in 3 leta prakse pri peči.

Pod tč. 2:

osemletka s specialnim tečajem prevzemalca.

Pod tč. 3:

PIŠ — valjavec ali osemletka s spec. tečajem za zakladalca.

Pod tč. 4, 5, 6, 7, 8:

PIŠ — valjavec ali priučeni valjavec z izpitom in 5 let prakse.

Pod tč. 9:

PIŠ — valjavec.

Pod tč. 10:

PIŠ in 1 leto prakse na interni kontroli OTK oz. s tečajem za vodje adjustaže ali PIŠ s 3 letno prakso na vodilnem sličnem mestu.

Pod tč. 11:

osemletka s posebnim tečajem za adjusterje.

Pod tč. 12:

osemletka s tečajem te naprave v obratu ali osemletka z 1 letom prakse tehtalca.

Pod tč. 13:

PIŠ — ključavničar.

Prijave z osnovnimi podatki in podatki o strokovnosti je v roku 8 dni poslati na kadrovske sektor železarne Jesenice.

Kadrovske sektor

Naša slika predstavlja od leve proti desni Cirila Bukovnika, 76, Cena Ambrožiča, 87 in Alojza Brajca, 71 let, ki so najstarejši stalni obiskovalci hokejskih tekem na umetnem drsališču Podmežakljo. Ciril Bukovnik pravi, da odkar imamo na jeseniškem drsališču hokejske tekme, še nikoli ni manjkalo gledalci.

Naši smučarji v Trbižu

V Trbižu je bilo 23. tekmovalcev za Coppo Duce D' Aosta. To tekmovalstvo je v FIS kolektarju označeno kot FIS-B prireditve, toda kljub temu se ga je udeležilo rekordno število smučarjev (93) iz 18 držav. V soboto je bil na sporedu veleslalom, ki ga je postavil Pampanini, dolg pa je bil 1.600 m, s 400 m višinske razlike ter 66 vratic. Tekmovalci so spremenjeno progo morali prevoziti dvakrat. Zmagovalec v tej disciplini je postal Binder — ZRN. Od naših je bil najboljši, in sicer 52. Pesjak, 53. Stravs in 55. A. Klinar. Vsi naši ostali tekmovalci pa so bili diskvalificirani.

V nedeljo so se tekmovalci pomerili v slalomu. Prvi tek je postavil Pampanini, drugega pa Bartels. Obe progi sta bili speljani po zelo trdem terenu, lahko bi rekli ledu.

zato so imeli za dobre uvrstitve možnosti tudi tekmovalci z višjimi startnimi številki. Tudi v tej disciplini so Zahodni Nemci slavili zmago, saj je bil prvi Weichellem. Na teh progah se je najbolje znašel Stravs, ki je v letošnji sezoni v Caprunu treniral na podobnih snežnih razmerah. Presenetil pa je tudi mladi Ponikvar s svojim 40. mestom. Vsi ostali A. Klinar, Pesjak, M. Klinar, in Vovk pa so bili v prvem ali drugem teku diskvalificirani.

REZULTATI:

VELESALOM: 1. Binder (ZRN) 3:47,31, 52. Pesjak 4:09,07, 53. Stravs 4:09,61, 55. A. Klinar 4:10,41.

SLALOM: 1. Weichellem (ZRN) 1:03,15, 35. Stravs 1:12,25, 40. Ponikvar 1:15,15.

- ne

Vsak dinar je dragocen

Od 13. 1. do 20. 1. se je na žiro računu gradbenega odbora za gradnjo športno-kulturne hale Podmežakljo zbralo 6.459,50 din.

Svoje prispevke so nakazali:

Marija Popović — 50, Alojz in Jožica Hari — 100 (vsi iz Maribora), Rudi Juršinič — 50 (Mošnje), Zavod inž. Stanka Bloudka — 5.000 (bruto 5.000 minus 8 % prispevek), Cilka Kordež — 10, Mitja Benedičič — 50, Rudi Rebolj — 50, Božo Kristan — 50, Janez Mežek — 20, Franc Benedičič — 100, inž. Emil Ažman — 100, Jože Oblak — 50 (vsi z Jesenice), Društvo upokojencev — občinski odbor Jesenice — 200 in Ljudska tehnika Jesenice — društvo iznajditeljev — 1.000 din.

Denar se počasi nabira. Prav bi bilo, da bi se tej akciji odzvali vsi, ki jim je pri srcu naš hokej in še mnogi drugi, saj dvorana ne bo koristila samo športu temveč tudi drugim namenom. Vsak dinar je dragocen in hkrati moralna in materialna pomoč. Zato je gradbeni odbor hvaležen za vsako, še tako majhno pomoč in upa, da se bo oglasilo še več vplačnikov, saj bo objekt služil nam vsem.

Številka žiro računa gradbenega odbora je 5153-3-278 — SDK Jesenice.

Jugoslovanski kegljači na ledu razočarali

Na drsališču Podmežakljo ter na bajerju Jasna v Kranjski gori, je bilo v soboto in nedeljo XX. evropsko prvenstvo v kegljanju na ledu. Naši kegljači so kljub dobremu pričetku na koncu ostali praznih rok. Vsa prva mesta so pripadala avstrijskim kegljačem, ki imajo v tem športu tudi največ registriranih članov (40.000).

Prvenstvo bi moralo biti na Bledu, vendar pa jezero ni bilo zamrznjeno, zato je bilo tekmovalstvo na umetnem drsališču Podmežakljo. Tekmovalci za met čoka pa so odpovali v Kranjsko goro. Kljub vsem težavam je evropsko prvenstvo pod pokroviteljstvom Vatrostalne iz Zelenice zelo lepo uspelo v zadovoljstvo vseh. Največ zaslug za to ima Kegljaška zveza Slovenije pod vodstvom Edija Cenčka ter njegovih sodelavcev.

Za tekmovalstvo posameznikov se je prijavilo 60 tekmovalcev iz Avstrije, Italije, Švice, ZRN in Jugoslavije. Zaradi pomanjkanja prostora, so tekmovali samo na eni stezi, skrajni desni na drsališču Podmežakljo. Led na tem delu igrišča je bil zelo slab, zato tudi niso bili doseženi kakšni boljši rezultati. Prvi boljši rezultat tega maratonskega tekmovalja, ki je trajal dva dni, je dosegel Avstrijec Scharnagel s 70. točkami. Do živga mu niso mogli niti naši Blejčan Kokalj, do sedaj na vseh evropskih prvenstvih soliden Božič in tudi ne Zbontar. Točno opoldne pa je Avstrijec Sauerwein zbral skupaj 102 točki. Po tem rezultatu je bilo malo možnosti, da bi še kateri tekmovalac metal čok tako točno. No, napovedi so se povsem uresničile, Avstrijec si je po dveh dneh na prsi pripel kolajno.

Prireditelji so stezo za met čoka na daljavo pripravili na bajerju pri Jasni v Kranjski gori in je bila dolga samo nekaj več kot 100 m, kar je bilo seveda premalo, da bi bila tekma v normalnih razmerah. Evropski rekord v tej disciplini znaša 262 m, zato so na drsno ploskev čoka pritrdili poseben les balzo, ki pri drsenju močno zavira. Vse oči so bile uprte v velikega avstrijskega tekmovalca Griessnerja, ki je bil lanskoletni prvak. No, tudi tokrat s posebno tehniko metanja ni razočaral in k svojemu naslovu primaknil še enega. Na tem mestu bi veljalo omeniti, da je četrti uvrščen Dentinger tekmoval z nogo v mavcu, za kar so mu organizatorji podelili posebno priznanje. Čast naših je rešil nekdanji smučarski skakalec Božo Jemc z Bleda z devetim mestom, medtem ko so se ostali naši uvrstili bolj ob koncu uradnih rezultatov med dvajsetimi tekmovalci.

V moštvenem tekmovalstvu je nastopilo 21 ekip, zmagala pa je ekipa Salzburga, za katerega so igrali Norbert, Heinrich, Schleinder, Schorn in 64-letni izdelovalec tekmovalnih čokov Herzog. Ekipa je tekmovala z rekviziti svojega

tekmovalca. Med našimi, se je najbolje odrezala ekipa Jesenice II, ki jo vodi Ivko Kos, zanjo pa igrajo še Kozjek, Zbontar, Bokan in Likovič, zasedla pa je 12. mesto. Naše ekipe so do sedaj dosegle na evropskih prvenstvih dvojne kolajne, obakrat v Davosu, leta 1958 bronasto in leta 1966 srebrno.

V Festivalni dvorani na Bledu pa je bil v nedeljo zvečer slavnostni zaključek XX. evropskega prvenstva v kegljanju na ledu. Kolajne in priznanja je najboljšim podelil predsednik mednarodne zveze Baumer, čestitala pa sta jim tudi predsednik slovenske zveze v kegljanju na ledu Edi Cenček in predsednik organizacijskega odbora inž. Pernuš. Ta svečani del prvenstva so še popestrili s kulturnim programom člani jeseniške Svobode s pevci in folkloristi ter pihalna godba iz Gorij.

REZULTATI:

Bližanje in zbijanje za posameznike: 1. Sauerwein 102, 2. Gauster 89, 3. Rottensteiner (Švica) 77, ostali Jugoslovanci: 7. Koblar 73, 12. Zbontar 65, 14. Kokalj 60, 16. Bučinel

Za zaključek priprav - tekma

Odbor pionirskega referata za alpsko smučanje je v nedeljo, 18. t. m. priredil društveno prvenstvo v veleslalomu. S tem tekmovalcem so zaključene priprave pionirjev in pionirk za udeležbo na tekmovaljih, ki so pred njimi. Prva takšna prireditev je na sporedu že v nedeljo, 25. t. m. in sicer v veleslalomu za kategorizacijo za vse oddelke. Prireditelj bo v Mojs strani, če bodo snežne razmere to dopuščale.

Na tekmovalju, ki je bilo v Martuljku, je nastopilo 88 mladih smučarjev in to: 27 starejših, 33 mlajših pionirjev, 13 cicibanov ter 15 pionirk.

Najuspešnejši so bili:

MLAJSI PIONIRJI: Sašo Oblak 36,4 sek., Rok Stravs 39,5, Boštjan Gasar 39,8, Robi Bizjak 40,5, Žiga Sakšida 40,9.

STAREJSI PIONIRJI: M. Sobler in U. Ogrin 34,5 sek., Miran Sluga 38,2, Janez Peskar 38,3, Matjaž Arnez 39,3.

CICIBANI: Ljubo Demec 50,1 sek., Mitja Petrič 58,3, Dušan Vidović 82,1.

STAREJSE PIONIRKE: Edith Oitzl 36,8 sek., Slavica

58, 18. Rozman 57, 21. Božič 55, 22. Kos 55, 24. Pulec 53, 44. Piber 38, 45. Klinar 37, 57. Košenina 24, 58. Drinovec 21 točk.

Met čoka na daljavo: 1. Grissner (A) 96,27 m, 2. Hörll (A) 89,59, 3. Schablass (A) 86,91, 9. B. Jemc 79,36, 13. R. Jemc 75,95, 15. Jeržav, 73,01, 17. Koželj 71,56.

EKIPNO: 1. Avstrija — Salzburg 35 točk, 2. ZRN — Kreuzstrassl 32 točk, 3. Italija — Rapid Brixen 28 točk, 12. Jesenice — Sos 17 točk, 13. Balinarski klub Jesenice — Rozman 16 točk, 14. Jesenice — Drinovec 16 točk, 15. Kranjska gora — Petraš 15 točk, 20. Bled — Kokalj 11 točk.

Prihodnje XXI. evropsko prvenstvo bo meseca januarja 1971 v znanem švicarskem mestecu Taraspu. Tekmovalje bo na zaledenem jezeru 1470 m visoko.

- ne

Kerec 42,1, Metka Grilc 45,8, Dubrovka Tavčar 47,9.

MLAJSE PIONIRKE: Mojca Pesjak 46,3 sek., Dušica Prestor 47,2, Renata Caf 48,5.

Vsi tekmovalci so nastopili na isti progi, ki je imela 23 vrat in okrog 300 m dolžine. Trasiral jo je nekdanji reprezentant Janez Cop. Sneg je bil trd in je proga dobro vzdržala do konca. Na njej so nastopili še mladinci in mladinke na tekmi za trening.

Organizacija tekme je bila dobra, čeprav so priprave zanjo trajale en dan. Škoda je, da zaradi pomanjkanja časa niso dobili vabila na Javorniku, v Zirovnici in v Mojs strani. V opravičilo pa morda to, da v teh krajih še niso organizirani klubi. Začasna rešitev tega problema bi bila tudi, če bi šole določile po enega zastopnika v odbor matičnega društva na Jesenice.

Vsi člani odbora pionirskega referata pri SD Jesenice so tudi tokrat pokazali izredno delavoljnost. Pri delu pa so pomagali tudi nekateri starši, ki so pripeljali svoje otroke na tekmo.

T. S.